

Kauno technologijos universitetas

Ekonomikos ir verslo fakultetas

Pajamų nelygybės poveikio gyventojų migracijai vertinimas

Baigiamasis magistro projektas

Paulina Verdnikovaitė

Projekto autorė

Doc. dr. Daiva Laskienė

Vadovė

Kaunas, 2019

Kauno technologijos universitetas

Ekonomikos ir verslo fakultetas

Pajamų nelygybės poveikio gyventojų migracijai vertinimas

Baigiamasis magistro projektas

Ekonomika (6211JX040)

Paulina Verdnikovaitė

Projekto autorė

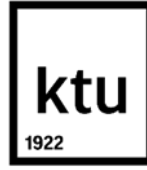
Doc. dr. Daiva Laskienė

Vadovė

Prof. dr. Jadvyga Čiburienė

Recenzentė

Kaunas, 2019

Kauno technologijos universitetas

Ekonomikos ir verslo fakultetas

Paulina Verdnikovaitė

Pajamų nelygybės poveikio gyventojų migracijai vertinimas

Akademinio sąžiningumo deklaracija

Patvirtinu, kad mano, Paulinos Verdnikovaitės, baigiamasis projektas tema „Pajamų nelygybės poveikio gyventojų migracijai vertinimas“ yra parašytas visiškai savarankiškai ir visi pateikti duomenys ar tyrimų rezultatai yra teisingi ir gauti sąžiningai. Šiame darbe nei viena dalis nėra plagijuota nuo jokių spausdintinių ar internetinių šaltinių, visos kitų šaltinių tiesioginės ir netiesioginės citatos nurodytos literatūros nuorodose. Įstatymų nenumatytų piniginių sumų už šį darbą niekam nesu mokėjęs.

Aš suprantu, kad išaiškėjus nesąžiningumo faktui, man bus taikomos nuobaudos, remiantis Kauno technologijos universitete galiojančia tvarka.

(vardą ir pavardę įrašyti ranka)

(parašas)

Verdnikovaitė, Paulina. Pajamų nelygybės poveikio gyventojų migracijai vertinimas. Magistro baigiamasis projektas / vadovė doc. dr. Daiva Laskienė; Kauno technologijos universitetas, Ekonomikos ir verslo fakultetas.

Studijų kryptis ir sritis (studijų kryptių grupė): Ekonomika (L100), Socialiniai mokslai.

Reikšminiai žodžiai: pajamų nelygybė, skurdas, Džini koeficientas, gyventojų migracija, migracijos saldo.

Kaunas, 2019. 66 puslapiai.

Santrauka

Pajamų nelygybė ir gyventojų migracija yra ekonominiai procesai, vykstantys kiekvienoje šalyje, tačiau skiriasi jų mastai. Mokslininkai intensyviai analizuoja tiek pajamų nelygybę, tiek gyventojų migraciją, tačiau tarpusavio ryšio tyrimų vis dar trūksta. Todėl magistro baigiamojo darbo objektas yra pajamų nelygybės poveikis gyventojų migracijai, o tikslas išanalizuoti pajamų nelygybės poveikį gyventojų migracijai. Tikslas pasiekiamas, remiantis iškeltais uždaviniais: darbe pagrindžiama pajamų nelygybės poveikio gyventojų migracijai vertinimo svarba, išanalizuojama mokslinė literatūra pajamų nelygybės ir gyventojų migracijos temomis, sudaroma tyrimo metodologija ir nustatomas pajamų nelygybės poveikis migracijai Europos Sąjungos šalių grupėse.

Pirmoje magistro darbo dalyje, apžvelgus mokslininkų atliktus tyrimus ir statistinius duomenis, nustatyta, kad pajamų nelygybė veikia gyventojų migraciją, todėl šį ryšį analizuoti labai svarbu. Teorinėje dalyje analizuojama Lietuvos ir užsienio autorių literatūra pajamų nelygybės, gyventojų migracijos ir jų tarpusavio ryšio temomis. Atlikus mokslinės literatūros analizę nustatyta, kad pajamų nelygybė - tai pajamų skirtumai tarp namų ūkių. Jie priklauso nuo individo asmeninių savybių, šalies, kurioje gyvena, ir įvairių aplinkybių. Dėl pajamų nelygybės šalies ūkis lėčiau vystosi ir atsiranda nepasitenkinimas visuomenėje. Gyventojų migracija (gyvenamosios vietos pakeitimas tam tikram laikotarpiui) gali padėti, siekiant išvengti skurdo. Paprastai, į šalis, kuriose pajamų nelygybė nedidelė, atvyksta daugiau imigrantų, o iš šalių, pasižyminčių aukšta pajamų nelygybe, gyventojai emigruoja. Tyrimas atliekamas pagal trečioje darbo dalyje sudarytą metodologiją - naudojant koreliacinę ir regresinę analizes, tiriamas pajamų nelygybės poveikis gyventojų migracijai šiandieninių Europos Sąjungos šalių grupėse. Pirmos grupės šalyse (nelygybės lygis žemas, migracijos saldo teigiamas), pajamų nelygybės augimas neturi tiesioginio poveikio gyventojų emigracijai, bet lemia gyventojų imigracijos mažėjimą. Nelygybės poveikis gyventojų migracijai antros grupės šalyse (pajamų nelygybės lygis vidutinis, o migracijos saldo teigiamas) skiriasi. Europos Sąjungoje nėra šalių, kuriose būtų aukšto lygio pajamų nelygybė, o imigrantų daugiau nei emigrantų, arba šalių, kuriose žema pajamų nelygybė, o emigrantų daugiau nei imigrantų, todėl trečia ir ketvirta grupės netiriamos. Penktoje grupėje (pajamų nelygybės lygis vidutinis, migracijos saldo neigiamas), pajamų nelygybės augimas lemia emigrantų ir imigrantų skaičiaus mažėjimą. Šeštos grupės šalyse (pajamų nelygybės lygis aukštas, migracijos saldo neigiamas), pajamų nelygybė neturi tiesioginio poveikio gyventojų emigracijai, bet lemia imigracijos mažėjimą. Taigi, pajamų nelygybė Europos Sąjungos šalių grupėse daro stipresnį poveikį gyventojų imigracijai nei gyventojų emigracijai. Pajamų nelygybė gyventojų emigraciją lemia tik tose šalyse, kuriose pajamų nelygybės lygis yra vidutinis. Tyrimo metu nustatyta, kad pajamų nelygybės poveikis gyventojų migracijai tarp Europos Sąjungos šalių grupių ir jų viduje skiriasi.

Verdnikovaitė Paulina. Evaluating of Income Inequality Impact on Population Migration. Master's Final Degree Project / supervisor assoc. prof. dr. Daiva Laskienė; The School of Economics and Business, Kaunas University of Technology.

Study field and area (study field group): Economics (L100), Social Science.

Keywords: income inequality, poverty, Gini coefficient, population migration, balance of migration.

Kaunas, 2019. 66 pages.

Summary

Income inequality and population migration are economic processes, which exist in every country. Only amount is different. Scientists analyze income inequality and population migration intensively but still is lack of interconnection researches. Therefore, the object of Master's project is income inequality impact on population migration and the main purpose is to evaluate income inequality impact on population migration. The tasks to achieve the aim of this project are to justify importance of evaluating income inequality impact on population migration, to analyze scientific literature of income inequality and population migration, to produce investigation methodology, also, to identify income inequality impact on population migration in groups of European Union countries. In the first part of Master's project, the review of scientists' research and statistics data have ascertained that income inequality has an impact on population migration. That is why it is very important to investigate this bond.

In theoretic part, there are explorations of Lithuanian and foreign authors' literature of income inequality, population migration and their connection. The analysis of the scientific literature has revealed that income inequality is differences between households. They depend on the individual's personality, country of residence and circumstances. Because of income inequality, country's economic growth becomes slower and society feels dissatisfied. Population migration is change of residence for a certain period. It is used to escape from poverty. Usually, there are more immigrants in countries with low income inequality and there are more emigrants in countries with high income inequality. Research is done according to methodology that is written in third part. Correlation and regression are used to explore income inequality impact on population migration in groups of these days European Union countries. Income inequality growth has no direct impact on emigration but causes immigration decline in the first group (income inequality is low and migration balance is positive). Income inequality impact on population migration is different in second group (income inequality is medium and migration balance is positive). There are no countries in European Union, where income inequality is high level and would be more immigrants than emigrants. In addition, there are no countries in European Union, where income inequality is low level and would be more emigrants than immigrants. Therefore, third and fourth groups are not investigated. Income inequality growth causes emigration and immigration decline in the fifth group (income inequality is medium and migration balance is negative). Income inequality growth has no direct impact on emigration but causes immigration decline in the sixth group (income inequality is high and migration balance is negative). So, income inequality has stronger impact on immigration than emigration in groups of European Union countries. Income inequality has impact on emigration only in countries with middle level of income inequality. The study found that income inequality impact on population migration between and inside groups of European Union countries is different.

Turinys

Lentelių sąrašas	6
Paveikslų sąrašas	7
Įvadas.....	8
1. Pajamų nelygybės poveikio gyventojų migracijai vertinimo svarba	9
2. Teorinė pajamų nelygybės poveikio gyventojų migracijai analizė	16
2.1. Pajamų nelygybės teoriniai aspektai	16
2.1.1. Pajamų nelygybės samprata	16
2.1.2. Pajamų nelygybės matavimo rodikliai	18
2.1.3. Pajamų nelygybės priežastys	24
2.1.4. Pajamų nelygybės pasekmės	30
2.2. Gyventojų migracijos teoriniai aspektai	33
2.3. Ryšys tarp pajamų nelygybės ir gyventojų migracijos.....	37
3. Pajamų nelygybės poveikio gyventojų migracijai tyrimo metodologija.....	40
4. Pajamų nelygybės poveikio gyventojų migracijai tyrimo rezultatai.....	43
4.1. Europos Sąjungos šalių grupės pagal pajamų nelygybės lygį ir migracijos saldo	43
4.2. Pajamų nelygybės poveikis emigracijai	45
4.3. Pajamų nelygybės poveikis imigracijai	53
Išvados	62
Literatūros sąrašas	63
Priedai.....	67
1 priedas. Oficialios Europos Sąjungos šalių pavadinimų santrumpos	67
2 priedas. Emigrantai Europos Sąjungoje 2007 - 2017 m.	68
3 priedas. Imigrantai Europos Sąjungoje 2007 - 2017 m.	69
4 priedas. Gyventojų skaičius Europos Sąjungoje 2007 - 2017 m.	70
5 priedas. Migracijos saldo, tūkstančiui gyventojų, Europos Sąjungoje 2007 - 2017 m.....	71
6 priedas. Džini koeficientas Europos Sąjungos šalyse 2007 - 2017 m.	72
7 priedas. Koreliacinė analizė „SPSS Statistics“ programa tarp Džini koeficiento ir emigrantų skaičiaus Europos Sąjungos šalyse.....	73
8 priedas. Regresinė analizė „SPSS Statistics“ programa tarp Džini koeficiento ir emigrantų skaičiaus Europos Sąjungos šalyse.....	79
9 priedas. Koreliacinė analizė „SPSS Statistics“ programa tarp Džini koeficiento ir imigrantų skaičiaus Europos Sąjungos šalyse.....	84
10 priedas. Regresinė analizė „SPSS Statistics“ programa tarp Džini koeficiento ir imigrantų skaičiaus Europos Sąjungos šalyse.....	90

Lentelių sąrašas

1 lentelė. Džini koeficiento reikšmių vertinimas.....	21
2 lentelė. Džini koeficiento privalumai ir trūkumai	22
3 lentelė. Struktūrinių ir specialiųjų pajamų nelygybės matavimo koeficientų vertinimas.....	23
4 lentelė. Pajamų nelygybę lemiantys veiksniai ir jų grupės.....	24
5 lentelė. Ekonominių ciklų įtaka pajamų nelygybei	26
6 lentelė. Migracijos klasifikavimas.....	34
7 lentelė. Migracijos pasekmės kilmės ir tikslo valstybėms.....	37
8 lentelė. Koreliacijos koeficiento vertinimas	40
9 lentelė. Šalių grupės pagal migracijos saldo, tenkantį tūkstančiui gyventojų, ir Džini koeficientą	41
10 lentelė. Šalys pagal migracijos saldo, tenkančio tūkstančiui gyventojų, 2007 – 2017 m. vidurkį	43
11 lentelė. Šalys pagal Džini koeficiento 2007 – 2017 m. vidurkį.....	44
12 lentelė. Koreliacinė analizė tarp Džini koeficiento ir emigrantų skaičiaus Europos Sąjungos šalių grupėse.....	45
13 lentelė. Regresinė analizė tarp Džini koeficiento ir emigrantų skaičiaus Europos Sąjungos šalių grupėse.....	47
14 lentelė. Koreliacinė analizė tarp Džini koeficiento ir imigrantų skaičiaus Europos Sąjungos šalių grupėse.....	53
15 lentelė. Regresinė analizė tarp Džini koeficiento ir imigrantų skaičiaus Europos Sąjungos šalyse grupėse.....	55

Paveikslų sąrašas

1 pav. Tarptautinė saldo migracija, tenkanti tūkstančiui gyventojų, Europos Sąjungoje 2017 m.....	12
2 pav. Džini koeficientas Europos Sąjungoje 2017 m.....	13
3 pav. Emigrantai ir Džini koeficientas Lietuvoje 2007 – 2017 m.....	14
4 pav. Gyventojų pajamų nelygybės rodiklių sistema.....	18
5 pav. Lorencio kreivės pavyzdys	20
6 pav. Pajamų nelygybę lemiantys asmeniniai veiksniai	28
7 pav. Pajamų nelygybės pasekmės.....	31
8 pav. Šalių grupės pagal migracijos saldo, tenkantį tūkstančiui gyventojų, ir Džini koeficientą	44
9 pav. Džini koeficiento ir emigrantų skaičiaus priklausomybė Belgijoje.....	48
10 pav. Džini koeficiento ir emigrantų skaičiaus priklausomybė Danijoje.....	48
11 pav. Džini koeficiento ir emigrantų skaičiaus priklausomybė Italijoje	49
12 pav. Džini koeficiento ir emigrantų skaičiaus priklausomybė Jungtinėje Karalystėje.....	49
13 pav. Džini koeficiento ir emigrantų skaičiaus priklausomybė Kipre	50
14 pav. Džini koeficiento ir emigrantų skaičiaus priklausomybė Liuksemburge	50
15 pav. Džini koeficiento ir emigrantų skaičiaus priklausomybė Vengrijoje	51
16 pav. Džini koeficiento ir emigrantų skaičiaus priklausomybė Kroatijoje	51
17 pav. Džini koeficiento ir emigrantų skaičiaus priklausomybė Portugalijoje.....	52
18 pav. Džini koeficiento ir imigrantų skaičiaus priklausomybė Slovakijoje.....	56
19 pav. Džini koeficiento ir imigrantų skaičiaus priklausomybė Slovėnijoje.....	56
20 pav. Džini koeficiento ir imigrantų skaičiaus priklausomybė Ispanijoje	57
21 pav. Džini koeficiento ir imigrantų skaičiaus priklausomybė Italijoje.....	57
22 pav. Džini koeficiento ir imigrantų skaičiaus priklausomybė Kipre	58
23 pav. Džini koeficiento ir imigrantų skaičiaus priklausomybė Švedijoje	58
24 pav. Džini koeficiento ir imigrantų skaičiaus priklausomybė Vengrijoje	59
25 pav. Džini koeficiento ir imigrantų skaičiaus priklausomybė Kroatijoje.....	59
26 pav. Džini koeficiento ir imigrantų skaičiaus priklausomybė Lenkijoje.....	60
27 pav. Džini koeficiento ir imigrantų skaičiaus priklausomybė Latvijoje.....	60
28 pav. Džini koeficiento ir imigrantų skaičiaus priklausomybė Rumunijoje	61

Įvadas

Temos aktualumas. Pajamos turi nepaprastą reikšmę kiekvieno žmogaus gyvenime. Pajamos - tai žmogaus atlygis už darbą arba investicijas. Pajamos yra pagrindinis pragyvenimo šaltinis, atspindintis galimybes vartoti. Negaunant jokių pajamų, išgyventi tampa labai sunku. Pajamos, užtikrinančios orų gyvenimo lygį, yra siektinas tikslas. Tačiau rinkos ekonomikos struktūra sudaro sąlygas nevienodam pajamų augimo lygiui. Pajamų skirtumai priklauso nuo politinių, ekonominių, socialinių, kultūrinių, demografinių ir geografinių veiksnių. Didelis atotrūkis tarp namų ūkių pajamų atskleidžia gyventojų atskirtį ir gyvenimo kokybę, taip atspindėdamas tikrąją padėtį šalyje viduje. Kiekvienos valstybės tikslas yra kurti ir užtikrinti gerovę jos gyventojams. Tačiau, kai toje pačioje šalyje vieni gyvena daug geriau už kitus, visuomenėje jaučiamas susiskaldymas, o dalis gyventojų yra nusivylę esama padėtimi. Aukšta pajamų nelygybė lemia ne tik socialines, bet ir ekonomines problemas, kurios stabdo valstybės plėtrą ir gyvenimo gerovės augimą. Geresnio gyvenimo siekis yra didžiausia migracijos paskata. Negalėdami patenkinti savo poreikių, pakeisti vartojimo galimybių, realizuoti savęs, žmonės pasirenka pakeisti gyvenamą vietą, todėl pajamų nelygybė ir gyventojų migracija yra neatsiejamoms. Emigracija kelia grėsmę šalies ūkio augimui, kultūriniam savitumui ir demografiniai raidai. Imigrantus priimančios šalys susiduria su augančio gyventojų skaičiaus, ekologiniais, asimiliaciniais ir kitais iššūkiais.

Darbo problema. Tyrimai rodo, jog pajamų nelygybė ir dideli migrantų srautai Lietuvoje ir Europos Sąjungoje yra vienos opiausių problemų, sukeliančios daug įvairių pasekmių. Nors mokslinėje literatūroje gausu darbų pajamų nelygybės ir migracijos temomis, tačiau vis dar trūksta platesnio šių aktualių reiškinių tarpusavio sąveikos ištyrimo, platesnio ir gilesnio šio ryšio įvertinimo. Pajamų skirtumai skatina migraciją, todėl svarbu analizuoti, kokią įtaką pajamų nelygybė turi gyventojų migracijai?

Darbo objektas. Pajamų nelygybės poveikis gyventojų migracijai.

Darbo tikslas. Įvertinti pajamų nelygybės poveikį gyventojų migracijai.

Darbo uždaviniai. Darbo tikslui pasiekti keliami uždaviniai:

1. pagrįsti pajamų nelygybės poveikio gyventojų migracijai vertinimo svarbą;
2. išanalizuoti Lietuvos ir užsienio autorių mokslinę literatūrą pajamų nelygybės ir migracijos temomis;
3. sudaryti pajamų nelygybės poveikio gyventojų migracijai tyrimo metodologiją;
4. nustatyti pajamų nelygybės poveikį gyventojų migracijai Europos Sąjungos šalių grupėse.

Tyrimo metodai. Numatyti darbo uždaviniai įgyvendinami metodais:

- statistinių duomenų analizė, jų lyginimas, grupavimas ir grafinis pateikimas;
- mokslinės literatūros palyginamoji ir apibendrinamoji analizė;
- koreliacinė ir regresinė analizės, atliekamos „SPSS Statistics“ programa.

1. Pajamų nelygybės poveikio gyventojų migracijai vertinimo svarba

Pajamų nelygybė – daug dėmesio šiuolaikinėje visuomenėje sulaukianti problema, egzistuojanti kiekvienoje šalyje. Nelygybės mastai vienoje šalyje yra mažesni, o kitose didesni. Dažniausiai stiprios išsivysčiusios valstybės pasižymi mažesniu pajamų nelygybės lygiu nei besivystančios. Nepasitenkinimas dideliu atotrūkiu tarp namų ūkių pajamų, negalėjimas patenkinti net būtiniausių poreikių ir kitos pajamų nelygybės pasekmės labai prisideda prie didelių gyventojų migracijos srautų. Žmonės migruoja į klestinčias šalis, kuriose tikimasi užsitikrinti aukštesnį pragyvenimo lygį. Regionai, kuriuose trūksta darbo vietų, vyrauja žemas darbo užmokestis ir kitos problemos, yra nepatrauklūs gyventi, todėl iš jų dažnai emigruojama. Pajamų nelygybė lemia gyventojų migraciją, o tai sukelia ekonomines, socialines, demografines ir kitas šalies problemas, todėl šiame skyriuje plačiau nagrinėjama nelygybės poveikio gyventojų mobilumui vertinimo svarba.

Anot Europos Komisijos (2017), pastaraisiais metais labai išaugo pajamų nelygybės problema. Ekonomikos atsigavimas po krizės nesumažino nelygybės. Lynch (2017) teigia, kad Kroatijoje, Prancūzijoje, Graikijoje, Airijoje, Italijoje, Slovakijoje ir Ispanijoje namų ūkių gyvenimo sąlygos yra sudėtingesnės nei buvo prieš 2007 m. krizę. Pasak Europos Komisijos (2017), paprastai nelygybė susiformuoja dėl lėtesnio prasčiausiai besiverčiančių namų ūkių pajamų augimo. Tai ryškiausiai pastebima Rumunijoje ir Portugalijoje, taip pat neatsilieka Vokietija ir Italija. Nors nedarbo lygis išskiriamas kaip pagrindinis pajamų nelygybės veiksnys Europos Sąjungoje, kiti veiksniai šalyse narėse veikia nevienodai. Pavyzdžiui, Lietuvoje, Bulgarijoje, Kipre, Estijoje ir Latvijoje menkas mokesčių ir išmokų perskirstymo poveikis didina šios problemos mastą. Štai Graikijoje, Ispanijoje ir Portugalijoje didelė pajamų diferenciacija yra aukšto nedarbo lygio ir nevienodo rinkos pajamų perskirstymo rezultatas. Nelygybė gali didėti dėl išaugusio imigracijos masto, nes tai lemia didesnį turto sutelkimą šalyje gimusių gyventojų namų ūkiuose. Be to, nors technologinė pažanga skatina ekonomikos vystymąsi, didėja darbo užmokesčio skirtumai – imama labiau vertinti aukštą kvalifikaciją turinčius darbuotojus, o tie darbuotojai, kurių įgūdžiai menkesni, tampa mažiau reikalingi. Dėl biurokratinių kliūčių ir vykdomos politikos, prie nelygybės augimo dažnai prisideda darbo rinkos institucijos. Lynch (2017) profesinių sąjungų galios nuvertėjimą įvardija kaip vieną pagrindinių pajamų nelygybės priežasčių. Stiprios profesinės sąjungos, kovodamos už darbo užmokesčio didinimą ir socialines garantijas, gali prisidėti prie pajamų nelygybės įveikimo ir tuo pačiu emigracijos sumažinimo.

Lazutka (2017) pajamų nelygybę prilygina grėsmei demokratijai. Svarbiausios pajamų nelygybės priežastys: per maža dalis bendrojo vidaus produkto, atitenkanti darbo užmokesčiui, netolygus pajamų perskirstymas, mokesčių sistemos netobulumas ir turtinė nelygybė.

Pajamų nelygybė yra prioritetinga problema, todėl daugelyje Europos šalių ekonominė politika turi būti nukreipta ne tik į vidutinių pajamų augimą, bet ir į tolygų pajamų pasiskirstymą. Skaistė (2018) teigia, kad negalima toleruoti augančios pajamų nelygybės, nes ji mažina bendrojo vidaus produkto augimą. Kai išauga penktadalio turtingiausių žmonių pajamos, vidutiniu laikotarpiu šalies bendrojo vidaus produkto augimas 0,08 % mažėja. Tuo tarpu, kai kovojama su pajamų nelygybe, didinant penktadalio neturtingiausiųjų pajamas – bendrasis produktas auga 0,38 % sparčiau. Kuo labiau mažėja pajamų atotrūkis, tuo sparčiau auga bendrasis vidaus produktas. Augantis bendrasis vidaus produktas reiškia didesnes surenkamas lėšas į valstybės biudžetą. Tokiu būdu užtikrinamas geresnis viešųjų paslaugų prieinamumas, o kartu ir didesnės pajamos šalies verslui. Taip pat pajamų nelygybė

slopina investicijas ir augimą šalies regionuose, didindama politinį ir ekonominį nestabilumą. Regionuose prarandama darbo jėga, nes žmonės persikelia į miestus dėl didesnio darbo užmokesčio. Dėl darbo jėgos trūkumo kaimo vietovės nesulaukia investicijų. Dėl to susiformuoja vis stiprėjanti ekonominė, socialinė, kultūrinė ir demografinė atskirtis tarp didžiųjų šalies miestų ir likusių regionų. Tokia situacija lemia žmonių nepasitenkinimą problemų negalinčia išspręsti valdžia ir kuria dar didesnę ekonominę ir politinę nestabilumą. Be to, aukšta pajamų nelygybė pasižyminčiose šalyse yra mažesnis pajamų mobilumas tarp atskirų kartų: mažai uždirbančių tėvų vaikai irgi yra linkę uždirbti sąlyginai nedaug. Pasiturintys tėvai natūraliai gali skirti didesnes lėšas savo vaikų išsilavinimui, mokymosi sąlygų užtikrinimui, būreliams ir pan. Todėl neturtingų šeimų vaikai iš anksto turi blogesnes pradines pozicijas gyvenime. Pasak Skaistės (2017), pajamų nelygybę gali sumažinti investicijų į regionus skatinimas, darbo pajamų apmokestinimo mažinimas, motyvuojanti dirbti socialinė politika, tvari ir kartų solidarumą užtikrinanti pensijų sistema, lygios teisės į kokybišką švietimą ir sveikatą, didesnis mokesčių ir išmokų progresyvumas, bei efektyvus to įgyvendinimas ir kova su šešėliu ir korupcija.

Sumažinus skurdą, socialinę atskirtį ir pajamų nelygybę, galima tikėtis emigracijos mažėjimo ir reemigracijos. Emigracijos sumažinimas būtų naudingas visai šaliai, nes emigracijos pasekmės gali lemti tautos nykimą. Stankevičiūtė (2010) teigia, trumpuoju laikotarpiu emigracija turi teigiamų ir neigiamų pasekmių. Trumpajame periode dėl emigracijos sumažėja vidaus paklausa: žmonėms išvykstant, prekių ir paslaugų suvartojama vis mažiau, tad, ir mažiau gaminama, o dėl to mažėja bendrasis vidaus produktas. Per metus dėl emigracijos nesukuriami vidutiniškai 0,7-1 %, o ilgesniu laikotarpiu iki 7 % bendrojo vidaus produkto. Iš kitos pusės, dėl emigracijos sumažėja nedarbo lygis, nes dažniausiai emigruoja bedarbiai. Jei žmonių skaičius nemažėtų, nedarbas ir skurdas statistiškai būtų didesni. Be to, emigracija gali lemti darbininkų, kurių trūksta, atlyginimų didėjimą, nes sumažėja darbo pasiūla. Kita trumpuoju laikotarpiu teigiama emigracijos pasekmė – emigrantų uždirbamų pinigų pervedimai. Jie didina vidaus paklausą, vartojimą ir investicijas. Tačiau ilguoju periodu dėl emigracijos atsiranda protų nutekėjimo problema – prarandama kvalifikuota darbo jėga. Protų nutekėjimo procesas labai skaudus tokiai mažai valstybei kaip Lietuva. Dėl protų nutekėjimo menkėja intelektinis potencialas, prarandamos investicijos į žmones, lėtėja technologinė pažanga, mokslo raida ir ekonomikos plėtra. Prastėjanti demografinė situacija, mažėjantis gyventojų skaičius, senėjanti visuomenė, blogėjantis dirbančiųjų ir nedirbančiųjų santykis rodo, kad daugėja gaunančių socialines išmokas, tačiau mažėja jų surenkamumas. Taip pat keičiasi situacija Lietuvos politikoje. Emigrantai nedalyvauja šalies politiniame gyvenime, dėl to silpnėja vidurinis visuomenės sluoksnis, kuris reikšmingas demokratijos palaikymui. Vienintelis Stankevičiūtės (2010) išskirtas gyventojų migracijos privalumas ilguoju laikotarpiu – migrantų su nauja patirtimi grįžimas. Užsienyje įgyjamas išsilavinimas ir žinios, grįžtančios pajamos, investicijos, tarpkultūrinė gyvenimo ir darbo patirtis, užsienio kalbų žinios skatina šalies plėtrą, gerina ekonomikos ir gyvenimo sąlygas.

Stark'o (2005) atliktas tyrimas parodė ryšį tarp pajamų nelygybės, matuojamos Džini koeficientu, ir gyventojų migracijos. Nepriteklūs yra stipriausia paskata gyventojų migracijai. Kitoms sąlygoms nekintat, kai didesnė pajamų nelygybė šalyje, daugiau žmonių iš jos emigruoja. Apsisprendimą emigruoti lemia skirtumai tarp pajamų nelygybės lygio kilmės šalyje ir pajamų nelygybės lygio tikslo šalyje.

Kad pajamų nelygybė yra pagrindinė emigracijos priežastis, pritaria ir Vasiliauskas (2017b). Didžiausias pajamų nelygybės požymis susijęs su galimybių nelygybėmis, o didžiausia to išraiška

šiandien yra emigracija. Neteisingumo jausmas yra esminis veiksnys, kuris verčia žmones galvoti apie gyvenamosios vietos pakeitimą. Be to, dalį žmonių palikti Lietuvą skatina didelė korupcija.

Pasak Mazuronio (2017), emigracija, pajamų nelygybė ir skurdas yra turinės nelygybės pasekmės. Būtent ji lemia didėjančią skurdą, nelygias pajamas, neteisingumo jausmą ir kitas problemas. Visa tai virsta masine emigracija iš Lietuvos, kuriai suvaldyti valdžia neranda sprendimo. O neranda dėl to, kad nesprenžia pagrindinės priežasties.

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministras Kukuraitis (2017) teigia, kad emigracija ir pajamų nelygybė yra didžiausi socialiniai skauduliai. Jie stabdo ekonominę pažangą, kelia socialinę įtampą ir projektuoja socialines krizes. Migracijos mastai atspindi, kad didelė dalis visuomenės socialiai kenčia.

Žmogaus gerovės užtikrinimas yra kiekvienos valstybės pagrindinis tikslas. Deja, dėl šalies aplinkos ir žmogaus asmeninių savybių susidaro situacija, kad vieni gyvena geriau už kitus. Siekis gyventi geriau dažnai tampa pagrindine sprendimo emigruoti priežastimi. Lazutka (2016) teigia, kad žmogaus gerove vertinama bet kurios šalies raida. Jei žmonės išvažiuoja iš savo šalies, vadinasi, čia gyvenimo sąlygos yra prastos. Lietuvoje dažniausiai emigruojama dėl ekonominių priežasčių. Kaip rodo Lazutkos (2016) tyrimas, Lietuvos ekonomika yra viena sparčiausiai augančių Europos Sąjungoje, taigi, žmonės emigruoja iš ekonomiškai sparčiai augančios šalies. 2013 m. Lietuvoje gyventojų vidutinės pajamos buvo didesnės, nei aštuoniose kitose, kartu su Lietuva 2004 m. į Europos Sąjungą įstojusiose šalyse (Slovakija, Lenkija, Estija, Vengrija, Kroatija, Latvija, Rumunija ir Bulgarija), tačiau šiose šalyse emigracija buvo mažesnė net kelis kartus. Tokią situaciją paaiškina pajamų nelygybė. Šalyje dalis žmonių klesti, o kiti gyvena labai prastai. Žmonės emigruoja iš šalies, nes per didelė dalis pajamų atitenka ir taip pasiturintiems asmenims. Tad, pagrindinė emigracijos priežastis – ne silpna ekonomika, o jos rezultatų perskirstymas.

Panašios pozicijos laikosi ir Telešienė (2017) teigdama, kad kol išliks socialinė nelygybė, ekonomikos augimas nesumažins emigracijos. Esant tokiai nelygybei šalyje, ekonomikos augimas prisidėtų tik prie nedidelio kiekio, aukščiausias pajamas gaunančių žmonių, gyvenimo gerėjimo. Kai pajamų nelygybė viršija normas, žmonės nėra patenkinti savo gyvenimu, todėl lieka mažiau priežasčių, laikančių gimtoje šalyje. Emigracija gali mažėti, tik jei keisis esminė ją lemianti sąlyga – per mažos pajamos. Taip pat nuo emigracijos sprendimo gali sulaikyti darni šeima, stipri bendruomenė, orus darbas ir kokybiškas būstas.

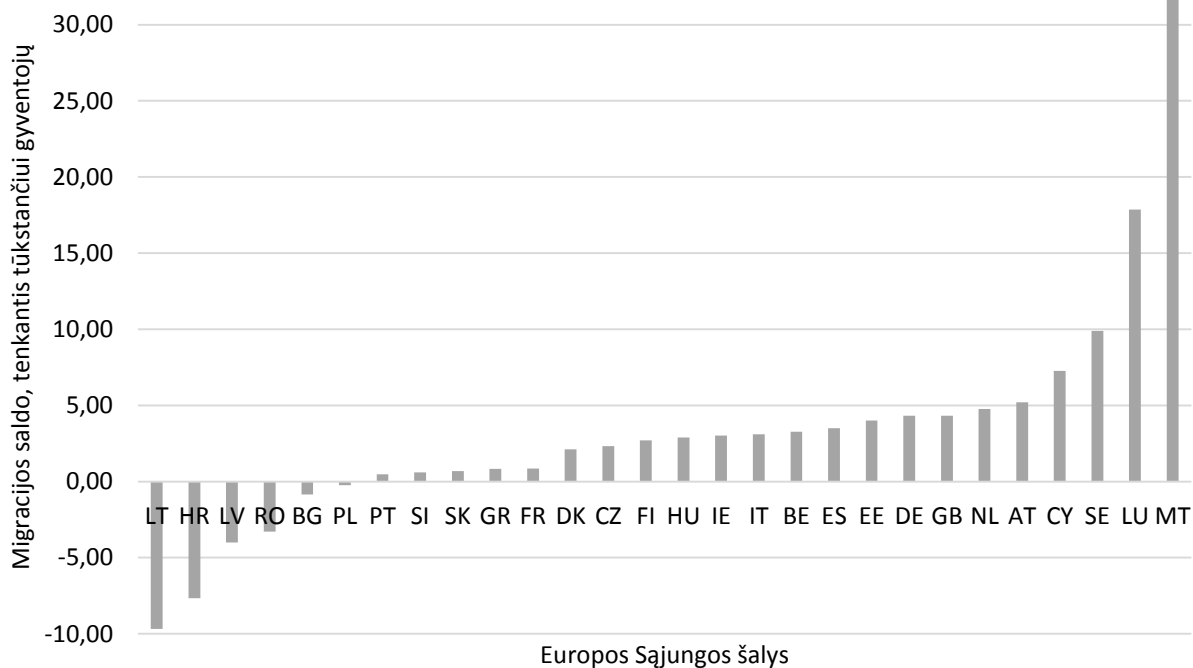
Pasak Milanovic'iaus (2017), migracijos poveikis pajamų nelygybei Europoje gali būti dvejopas. Gyventojų migracija gali ir sumažinti, ir padidinti skurdą bei pajamų nelygybę. Migracijos procesas yra vienas iš globalizacijos apraiškų. Nepaisant neigiamų pasekmių (dėl emigracijos tokios šalys kaip Lietuva, Latvija ar Rumunija prarado maždaug dešimtadalį darbo jėgos), migracija žmonėms suteikia laisvę, galimybę nebeskursti ir uždirbti daugiau. Tačiau tuo pačiu šalyse, į kurias nuteka darbo jėga, pajamų nelygybė gali didėti, nes imigrantai vidaus darbo rinkoje gauna mažesnę darbo užmokestį nei vietiniai.

Nustatyta, kad šalys, kuriose geriau susidorojama su imigrantų integracijos problemomis, pritraukia daugiau užsienio piliečių (Organisation for Economic Co-operation and Development [OECD], 2017). Tokiose šalyse didžiausias imigrantų užimtumo lygis. Darbas sumažina skurdo riziką. Pagrindiniai iššūkiai, su kuriais susiduria migrantai ieškodami darbo, yra kalbos barjeras,

išsilavinimas ir kvalifikacinis laipsnis. OECD (2017) duomenimis, maždaug vienas iš trijų darbingo amžiaus imigrantų Europos Sąjungoje turi aukštąjį išsilavinimą. Aukštas išsilavinimas palengvina darbo paiešką ir suteikia galimybę konkuruoti su vietiniais gyventojais dėl darbo vietos. Tačiau beveik pusė aukštos kvalifikacijos imigrantų Europos Sąjungoje dirba išsilavinimo nereikalaujanti darbą.

Kita vertus, remiantis Card'o (2009) tyrimu, imigracija yra didėjančio darbo užmokesčio skirtumo tarp aukštos ir žemos kvalifikacijos darbuotojų augimo priežastis. Dažniausiai emigruoja tėvynėje neįsivertinę žemos kvalifikacijos darbuotojai su skurdžiomis užsienio kalbų žiniomis. Imigrantai konkuruoja su vietiniais žemos kvalifikacijos darbuotojais. Atvykėliai su viduriniu išsilavinimu atitinka vietinių be vidurinio išsilavinimo įgūdžius. Išsilavinimas, gautas kilmės, šalyje neprilygsta išsilavinimo lygiui tikslo šalyje. Imigrantai ir vietiniai gyventojai toje pačioje kategorijoje nėra tolygūs pakaitalai. Tai parodo, kad imigrantų darbo užmokestis sudaro tik nedidelę dalį bendro šalies darbo užmokesčio biudžeto ir daro nereikšmingą poveikį skirtingų grupių darbo užmokesčio kitimui. Mažesnis imigrantų darbo užmokestis sudaro sąlygas pajamų nelygybės augimui.

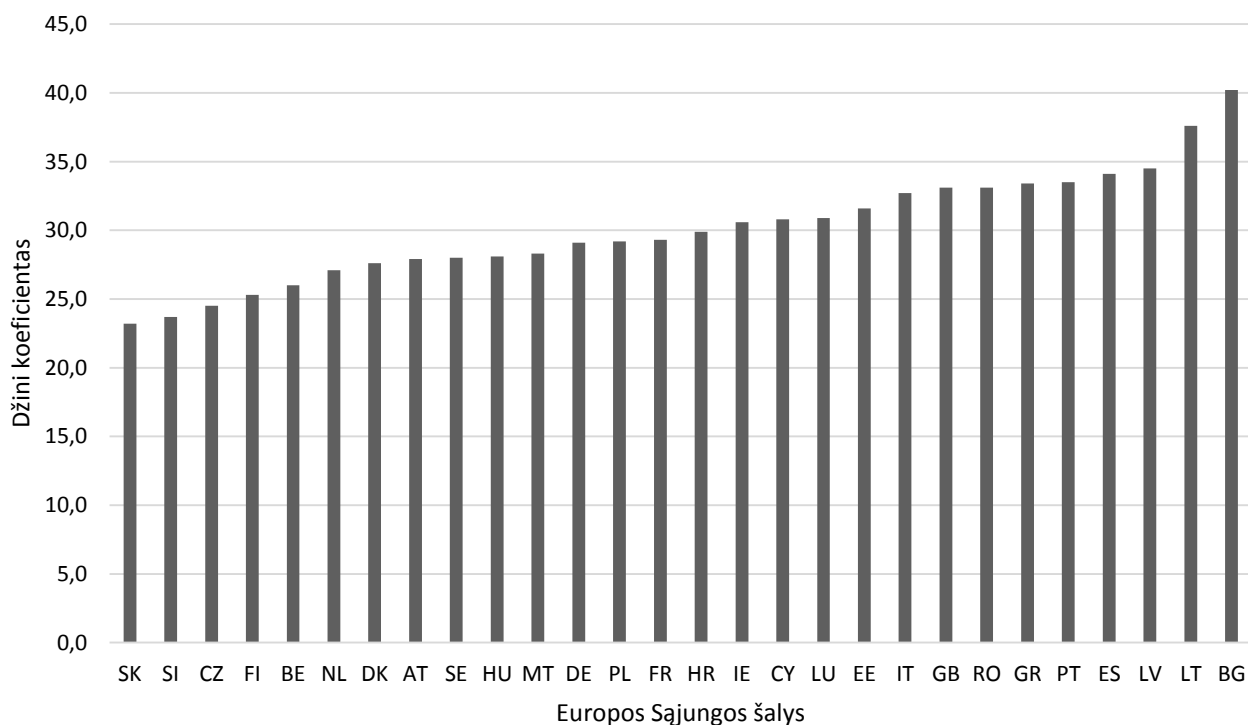
Dauderstädt'as (2017) įžvelgia plėtros galimybę šalyse su sąlyginai žemu vidutiniu darbo užmokesčiu ir žemu pragyvenimo lygiu. Tokios šalys yra patrauklios užsienio investicijoms ir gamybos perkėlimui, nes šiose šalyse gaminant tą patį produktą ar teikiant tą pačią paslaugą galima sutaupyti kaštus. Užsienio įmonės steigia naujas darbo vietas, mažina nedarbo lygį, plečia infrastruktūrą, diegia technologines naujoves, pritraukia kapitalą, skatina konkurenciją ir kita. Bet svarbu paminėti, kad tai turi ir neigiamų pasekmių, tokių kaip priklausomybės sukūrimas, pelno išvežimas, pasitaiko darbuotojų išnaudojimo atvejų. Naujos darbo vietos kartu su oriu darbo užmokesčiu gali tapti esminiu faktoriumi, sulaikančiu nuo emigracijos arba skatinančiu grįžtamąją migraciją.

1 pav. Tarptautinė saldo migracija, tenkanti tūkstančiui gyventojų, Europos Sąjungoje 2017 m. (sudaryta pagal Eurostat, 2018a)

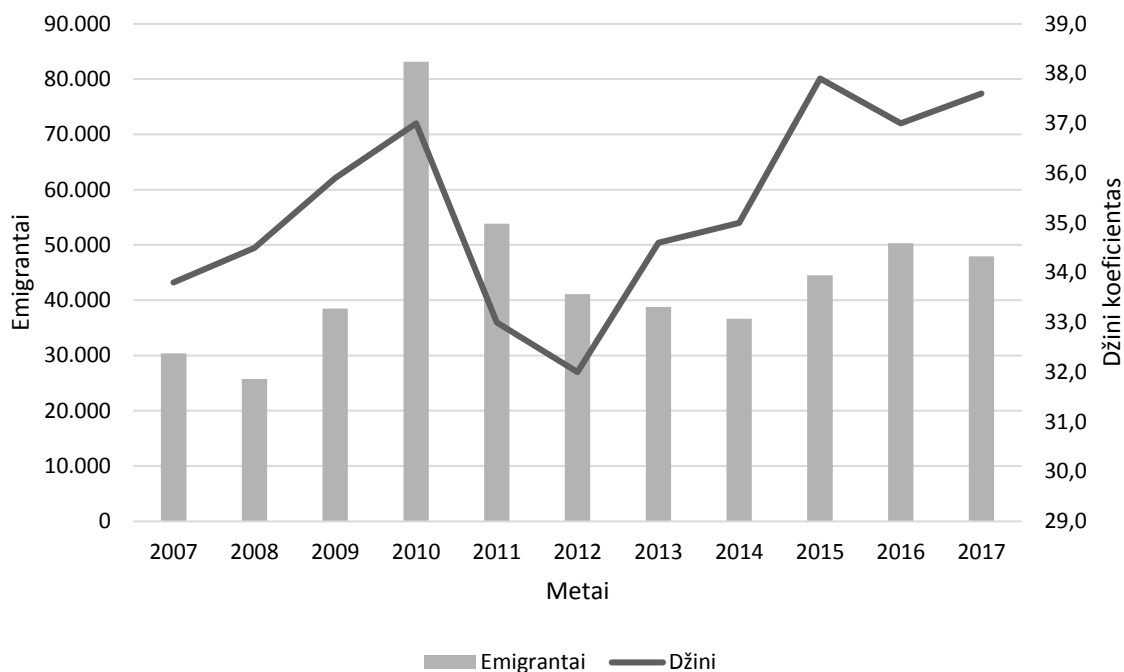
Didelė emigracija Lietuvoje yra ne vienerius metus egzistuojanti ir gilėjanti problema. Dėl emigracijos Lietuva kiekvienais metais demografiškai sumažėja vienu miestu – emigrantų skaičius kasmet prilygsta vienam Lietuvos miesto gyventojų skaičiui. Remiantis 1 paveiksle pateiktais statistiniais duomenimis, Lietuvoje didžiausi emigracijos mastai visoje Europos Sąjungoje (pilni Europos Sąjungos šalių pavadinimai pateikti 1 priede). Lietuva pasižymi didžiausia neigiama neto migracija. Neigiamas migracijos saldo, tenkantis tūkstančiui gyventojų, rodo, kad išvykusių iš šalies skaičius yra didesnis nei atvykusių. 2017 metais Lietuvoje tūkstančiui gyventojų teko 9,68 emigranto, kai tuo tarpu Maltoje tūkstančiui gyventojų teko 31,84 imigranto, nors Malta yra mažesnė valstybė už Lietuvą. Taigi, Malta pasižymi tūkstančiui gyventojų daugiausiai tenkančių imigrantų skaičiumi ir labai skiriasi nuo antros daugiausiai imigrantų sulaukiančios valstybės – Liuksemburgo. Be Lietuvos, neigiamas migracijos saldo, tenkantis tūkstančiui gyventojų, 2017 m. taip pat buvo Kroatijoje, Latvijoje, Rumunijoje, Bulgarijoje ir Lenkijoje. Svarbu paminėti, kad visos šalys, kuriose migracijos saldo tūkstančiui gyventojų buvo neigiamas, į Europos Sąjungą įstojo kartu su Lietuva 2004 m. ar vėliau. Likusioje didžioje Europos dalyje tarptautinis migracijos saldo rodiklis, tenkantis tūkstančiui gyventojų, buvo teigiamas. Vadinasi, gyvenimo sąlygos senbuvėse Europos Sąjungos narėse, taip pat kelete geriau adaptavusių naujų narių (Maltoje, Kipre, Estijoje, Čekijoje, Slovakijoje ir Slovėnijoje) yra patrauklesnės, dėl to šios šalys sulaukia daugiau imigrantų.

Be to, Lietuvoje susiduriama su kitu dideliu iššūkiu – augančia pajamų nelygybe, kuri skatina emigraciją iš Lietuvos. Palyginimui, kitose Europos Sąjungos šalyse pajamų nelygė nėra tokia didelė kaip Lietuvoje. Mūsų šalyje 2016 m. 20 % daugiausia uždirbančių ir 20 % mažiausiai uždirbančių gyventojų pajamos skyrėsi 7 kartus, kai ES vidurkis – 5 kartai. Taigi, skurde gyvena kas penktas Lietuvos žmogus. Be to, didelė dalis skurstančių – tvarkingi, dirbantys, už žemą atlygį šeimas išlaikyti mėginantys žmonės, taip pat bedarbiai ir pensininkai (Vasiliauskas, 2017a). Taigi, Europos Sąjungos vidurkis neatspindi didėjančių pajamų skirtumų Lietuvoje.

2 pav. Džini koeficientas Europos Sąjungoje 2017 m. (sudaryta pagal Eurostat, 2018b)

Iš 2 paveikslo matyti, kad didesnė pajamų nelygybė nei Lietuvoje 2017 m. buvo užfiksuota tik Bulgarijoje (pilni Europos Sąjungos šalių pavadinimai pateikti 1 priede). Pastebima, kad Džini koeficientas (vienas pagrindinių pajamų nelygybės matavimo rodiklių) Lietuvoje gerokai skiriasi nuo Latvijos, kuri pasižymi trečiu didžiausiu pajamų nelygybės rodikliu Europos Sąjungoje. Tarp kitų Europos Sąjungos šalių Džini koeficiento skirtumai nėra dideli. Mažiausia pajamų nelygybė 2017 m. buvo Slovakijoje, Slovėnijoje ir Čekijoje – šalyse, kur migracijos saldo buvo teigiamas (1 pav.).

3 pav. Emigrantai ir Džini koeficientas Lietuvoje 2007 – 2017 m. (sudaryta pagal Eurostat, 2018a; Eurostat 2018b)

3 paveiksle pateikta emigrantų ir Džini koeficiento kitimo 2007 – 2017 m. statistika Lietuvoje. Iš paveikslo matyti, kad kiekvienais metais Lietuvą palikdavo didelis skaičius žmonių. Emigrantų skaičius ypač išaugo 2010 m. įvykus pasaulio ekonomikos krizei – tuomet Lietuvą paliko virš 80 tūkstančių žmonių. Nors vėlesniais metais emigrantų skaičius nepasiekė tokio masto, vis tik kiekvienais metais išliko aukštas. Iki 2014 m. matyti mažėjimo tendencijos, vėliau emigrantų skaičius vėl ėmė augti. Paveiksle pastebimas ryšys tarp emigrantų skaičiaus ir pajamų nelygybę parodančio Džini koeficiento. Krizės metu jis labai išaugo, vėliau mažėjant emigrantų skaičiui - šiek tiek sumažėjo. Džini koeficientas 2015 – 2017 m. atskleidžia, kad tarp Lietuvos gyventojų vyrauja didelė pajamų diferenciacija. Pasak Lazutkos (2017), statistika neatskleidžia tikrojo pajamų nelygybės masto – dėl šešėlinės ekonomikos ji yra dar didesnė. Pajamų nelygybė sukuria ciklą – pernelyg didelė pajamų nelygybė nuskurdina mažus atlyginimus gaunančius darbuotojus ir jų šeimas, o tuomet mažėja darbo našumas ir produktyvumas, kurie savo ruožtu yra dar didesnės nelygybės priežastis.

Pajamų nelygybės sukeltos problemos, tarp jų ir emigracija, mažėtų, jei būtų skiriamas pakankamas valdžios dėmesys pajamų skirtumams sumažinti. Mazuronis (2017) teigia, kad socialinės atskirties mažinimas turi tapti valdžios prioritetu, o kiekvienas politinis sprendimas turi būti vertinamas atsižvelgiant į tai, kaip jis padeda sumažinti atskirtį. Be to, reikia nuolatos didinti minimalų mėnesinį atlyginimą, neapmokestinamų pajamų dydį, mažinti būtinausių prekių pridėtinės vertės mokestį, korupciją ir šešėlį. Anot Galdikienės (2017), norint sumažinti pajamų diferenciacijos

problema, didelis dėmesys turėtų būti skiriamas labiausiai pažeidžiamoms socialinėms grupėms ir švietimo sistemai. Turi būti užtikrintas patogus ir kokybiškas atsiliekančių regionų susisiekimas su didžiaisiais miestais, skatinamos investicijos ir verslas, nes jis kuria naujas darbo vietas. Vasiliauskas (2017b) skatina sekti šiaurės šalių pavyzdžiu ir imtis realių mokesčių, pensijų ir švietimo sistemų pokyčių. Taip pat susitelkiant į darbo jėgos apmokestinimo peržiūrą, mokesčio tarifų įvairovės mažinimą, naujų pajamų šaltinių paiešką, mažinti šešėlinę ekonomiką. Europos Komisija (2017) teigia, kad ilguoju laikotarpiu veiksmingiausiai panaikinti darbo užmokesčio skirtumus galima, keliant darbuotojų, kurių įgūdžiai menki, kvalifikaciją, kuriant daugiau darbo vietų, o investuojant į švietimą, galima kurti lygias galimybes vaikams ir jaunimui. Trumpuoju laikotarpiu veiksminga koreguoti mokesčių sistemą, taip pat mažinti mokesčines naštas mažas pajamas gaunantiems asmenims. Airijoje, Vengrijoje ir Danijoje, veiksmingai panaudojamas mokesčių ir išmokų sistema rinkos pajamų nelygybei sumažinti. Turtinei nelygybei mažinti, Europos Komisija (2017) siūlo taikyti turto ir palikimo apmokestinimą, deramai atsižvelgiant į efektyvumo aspektus.

Taigi, kad pajamų nelygybė ir gyventojų migracija yra opios problemos, įrodo Europos Sąjungos šalių statistinių duomenų analizė. Statistika ir tyrimai rodo, kad ypač didelė problema yra Lietuvoje. Čia beveik didžiausias neigiamas migracijos saldo ir bene aukščiausia Džini koeficiento reikšmė visoje Europos Sąjungoje. Pajamų nelygybė susiformuoja dėl ne vienodai augančių namų ūkių pajamų, aukšto nedarbo lygio, neefektyvaus biudžeto perskirstymo, darbuotojų išsilavinimo ir kvalifikacijos skirtumų, turtinės nelygybės bei profesinių sąjungų neveiklumo. Pajamų diferenciacijos augimas mažina bendrąjį vidaus produktą ir investicijas, sukelia regionų vystymosi netolygumus ir daugelis mokslininkų sutinka, kad pajamų nelygybė yra pagrindinė emigracijos priežastis. O Martinaitis ir Žvalionytė (2007) emigraciją prilygina didžiausiai ne karinei grėsmei Lietuvai. Migracijos mastai atspindi žmonių gyvenimo gerovę šalyje. Nors Lietuvos ekonomika yra viena sparčiausiai augančių Europos Sąjungoje, jei iš šalies išvyksta santykinai daug žmonių, vadinasi, tai nėra pakankamai gera vieta gyventi – joje vieni namų ūkiai gyvena geriau už kitus. Tyrimų pajamų nelygybės poveikio migracijai tema yra labai mažai, nes kaip teigia Lazutka (2016), kalbėti apie šalies problemas yra tarsi neetiška. Be to, ne tik pajamų nelygybė gali lemti gyventojų migraciją, bet ir migracija gali veikti pajamų nelygybę. Pastaroji gali mažėti dėl nepasiturinčių asmenų emigracijos arba didėti dėl augančio imigrantų skaičiaus, nes jie dažniausiai gauna mažesnę darbo užmokesčių nei vietiniai, be to, daugiau turto sutelkta vietos gyventojų namų ūkiuose. Analizuoti pajamų nelygybės poveikį migracijai svarbu, nes kartu šios problemos sukelia per daug neigiamų pasekmių visai šaliai ir kiekvienam gyventojui atskirai. Problemos mastui įvertinti, svarbu vertinti ne tik situaciją Lietuvoje, bet ir visą Europos Sąjungos kontekstą.

2. Teorinė pajamų nelygybės poveikio gyventojų migracijai analizė

Šioje darbo dalyje analizuojama Lietuvos ir užsienio autorių mokslinė literatūra pajamų nelygybės tema, apibūdinama matavimo rodiklių sistema, pajamų nelygybę sukeliantys veiksniai ir padariniai. Taip pat, tiriama viena opiausių pajamų nelygybės sukeltų pasekmių – migracija ir jų tarpusavio ryšys.

2.1. Pajamų nelygybės teoriniai aspektai

Pajamų nelygybė yra sudėtingas ne vienalypis reiškinys, kurį sunku apibrėžti. Šiame poskyriuje plačiau apžvelgiama šio reiškinio samprata, matavimo rodikliai, ją sukeliančios priežastys ir pasekmės.

2.1.1. Pajamų nelygybės samprata

Literatūroje vyrauja gausi požiūrių įvairovė, todėl vieningo pajamų nelygybės paaiškinimo nėra. Kaip teigia Rakauskienė ir kt. (2017), nelygybė – tai sąlygos, kai žmonės turi nelygias prieinamumo galimybes prie tokių gėrybių kaip pinigai, valdžia ir prestižas. Nelygybė gali būti rezultatų (matuojamų pajamomis, turtu ar išlaidomis) ir galimybių (veiksnių, kurių asmuo negali kontroliuoti). Rezultatų nelygybę nulemia galimybių skirtumų ir asmens gebėjimų derinys. Nelygybė kyla dėl vykdomos ekonominės politikos, kuri labiau palanki pasiturintiems. Augantis nevienodas pajamų pasiskirstymas parodo vykdomos ekonominės politikos neefektyvumą. Pajamų poliarizaciją lemia ne vienas veiksnys, o veiksnių visuma, sistema. Kova su nelygybe reikalauja visapusiško pasirengimo daugelyje sričių: finansų reformoje, stambių įmonių valdyboje, mokesčių politikoje, antimonopolinių įstatymų leidyboje, pinigų, švietimo, socialinės ir sveikatos politikose, darbo santykių teisiniame reguliavime. Rakauskienė ir kt. (2017) paminė, kad pasaulyje pajamų netolygumai yra vienas svarbiausių terorizmo veiksnių - kai pajamos, gaunamos iš naftos, sutelktos nedidelėje grupėje turtingųjų, o likusi dalis gyventojų skursta.

Skučienė (2008) teigia, kad pajamų nelygybė - tai pajamų skirtumai tarp individų ekonomikoje. Šis reiškinys yra socialinio – politinio konflikto priežastis visuomenėje, nuokrypis nuo socialinio teisingumo. Autorė teigia, kad pajamų nelygybė gali būti kompensacinė arba nekompensacinė. Kompensaciniai pajamų skirtumai priklauso nuo individo pasirinkimų, o nekompensaciniai nuo galimybių. Pajamos yra gerovės išraiška, apibrėžianti asmens galimybes. Aukštesnės pajamos gali turėti reikšmės sėkmingesniai asmens funkcionavimui, emocinei būsenai, pasiekimams. Individuali gerovė apibrėžiama pajamomis, o pajamų pasiskirstymas yra socialinės gerovės klausimas, kadangi ši tiesiogiai priklauso nuo to, kaip lygiai tarp individų pasiskirsčiusi gerovė.

Čiulevičius ir Čiulevičienė (2008) mano, kad nelygybė matuoja santykius tarp gyventojų dalies ir pajamų (išlaidų), kurias patiria ta gyventojų dalis. Pajamų nelygybės ribas galima apibrėžti. Maksimali (visiška) pajamų nelygybė būtų, jei iš visos imties, tik vienas žmogus gautų visas pajamas (patirtų visas išlaidas). Minimali pajamų nelygybė (pajamų lygybė) – jei visos pajamos (išlaidos) būtų padalintos visai imčiai po lygiai. Panašiai pajamų nelygybės sampratą aiškina Atkinson'as ir Bourguignon'as (2014) – jei visas pajamas padalinus, visi gaus po vienodą dalį, įsivyras pajamų lygybė. Jei bus įvesta papildoma dimensija dalyboje, kuri turės esminės reikšmės dalių dydžiui, tai bus nelygybė.

Dilius (2017) pajamų nelygybės sąvoką apibrėžia kaip reiškinį, kuris parodo netolygų pajamų pasiskirstymą tarp gyventojų. Pajamų nelygybė rodo pajamų netolygumus tarp šalių, regionų, namų ūkių, atskirų individų ar bet kokio kito identifikuojamo subjektų derinio. Dėl netolygaus pajamų pasiskirstymo, vieni subjektai gauna daugiau pajamų, kiti mažiau. Ūkio subjektai, kurie gauna mažiau pajamų, negali įsigyti tiek prekių ar paslaugų, kiek gali įsigyti daugiau pajamų gaunantys ūkio subjektai. Todėl, norint pastebėti pajamų nelygybės neigiamą poveikį, Dilius (2017) siūlo jį tirti kartu su kitais išmatuojamais veiksniais, pavyzdžiui: turtu, vartojimu, ekonomikos augimu ir kita. Pajamų nelygybė gali atsirasti dėl išorinių aplinkybių (kurių žmogus negali kontroliuoti) arba dėl asmeninių pasirinkimų ir pastangų (tai, ką žmogus gali kontroliuoti). Taip pat, pajamų nelygybė charakterizuoja šalių socialinį – politinį klimatą, ekonominio išsivystymo lygį globalizacijos kontekste per bendrąsias pajamas ir per pajamas, tenkančias vienam gyventojui bei jų pasiskirstymą tarp asmenų. Be to, pajamų nelygybė gali būti vertikalioji (skirtingose socialinėse grupėse) ir horizontalioji (toje pačioje socialinėje – ekonominėje klasėje).

Pasak Lisauskaitės (2010), namų ūkių pajamos ir vartojimas yra labiau tinkamesni rodikliai šalies ekonominei ir socialinei pažangai įvertinti nei bendrasis vidaus produktas ar kiti į pelną ir darbo našumą orientuoti rodikliai. Rodikliai, atspindintys gyvenimo kokybę, dažnai neigiamai koreliuoja su makroekonominiais rodikliais, arba išvis neturi jokio ryšio. Taigi, makroekonominiais rodikliais apibūdinama šalies plėtra nereiškia gyvenimo gerovės augimo. Kartais būna priešingai – materialinė gerovė auga socialinės gerovės sąskaita. Namų ūkių pajamos ir vartojimas geriau atspindi gyvenimo kokybę nei bendrasis vidaus produktas vienam gyventojui. Ekonominiai šalies pasiekimai turi būti matuojami per žmogaus, kuris toje šalyje gyvena, prizmę, socialinę ir ekonominę sanglaudą. Be to, Lisauskaitė (2010) pabrėžia, kad svarbu analizuoti pajamų ir išlaidų pasiskirstymą tarp skurdžiausiųjų ir turtingiausiųjų, o ne tik apsiriboti pajamų ir vartojimo pokyčių vertinimu.

Visiška pajamų lygybė asocijuojasi su sovietine ideologija. Valdant Sovietų sąjungai, toks reiškinys kaip pajamų nelygybė iš viso neegzistavo. Pagrindinis socializmo principas, išdėstytas Braun'o (1997), apibrėžia valstybės pareigas jos piliečiams – tie, kurie neturi ir negali turėti daugiau savo jėgomis – turi gauti iš valstybės. Tai reiškia, kad valstybė turi reguliuoti asmenų pajamas, iš turtingųjų persikirstydama nepasiturintiems. Tačiau rinkos ekonomikos sąlygomis, pajamų nelygybė susiformuoja natūraliai ir netgi skatina ekonomikos augimą.

Zabarauskaitė ir Blažienė (2012) teigia, kad 21 – ajame amžiuje pajamų nelygybė yra neišvengiama, dėl modernizacijos ir nuolatinio ekonominio vystymosi. Autorės ekonominę nelygybę skirsto į pajamų nelygybę ir turtinę nelygybę. Šios dvi sąvokos nėra lygios viena kitai. Įprastai turtinė nelygybė yra didesnė, nes turtas – tai ne tik tiriamu laikotarpiu sukauptos pajamos. Turtas apima ir ankstesniu laikotarpiu sukauptus bei paveldėtus materialinius išteklius. Tuo tarpu, ekonominė nelygybė apima visus ekonominio turto ir pajamų pasiskirstymo visuomenėje skirtumus. Analizuoti šią temą skatina rezultatų (panaši materialinė gerovė ir panašios gyvenimo sąlygos) ir galimybių (atvira ir sąžininga konkurencija) lygybės idėjos.

Priešingą požiūrį pateikia Stiglitz'as (2015). Pasak jo, pajamų nelygybė nėra neišvengiama, tai yra ekonominė, o ne socialinė problema. Nelygybė yra lėtėjančio ekonomikos augimo priežastis ir rodiklis bei politinių sprendimų padarinys, o ne kaina už ekonomikos augimą. Stiglitz'as (2015) siūlo remtis Skandinavijos šalių pavyzdžiu, nes jos įrodo, kad lygybė tarp šalies gyventojų suderinama su ekonominiu augimu, investuojant į švietimą ir mokslą.

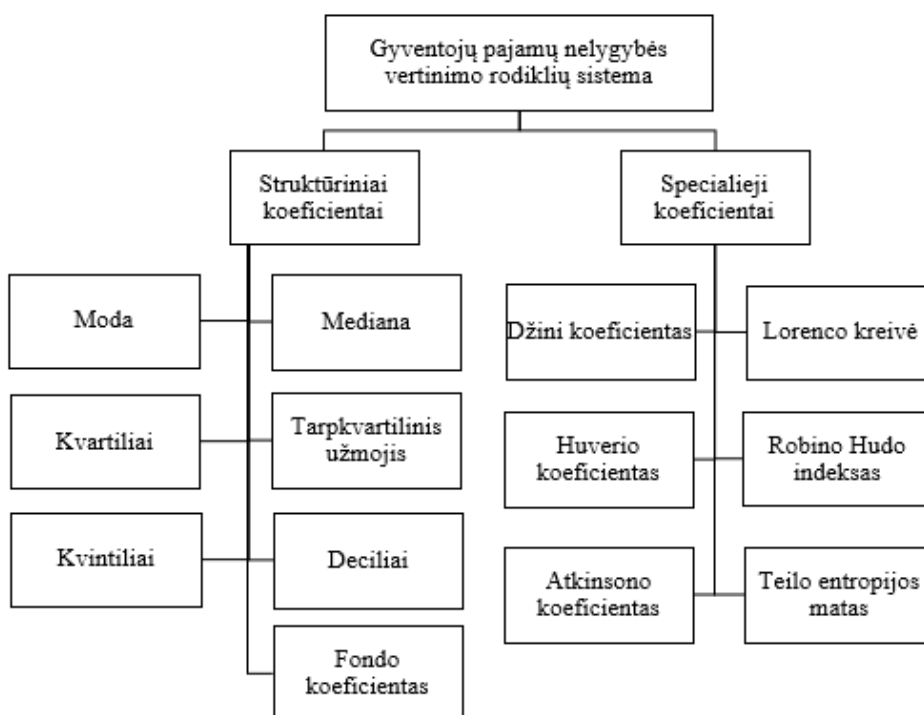
Nors iki šiol pasaulyje nėra vieningo, visuotinai pripažįstamo pajamų nelygybės apibrėžimo, galima teigti, kad pajamų nelygybė – tai skirtumas tarp namų ūkių, disponuojančių aukštomis pajamomis, ir namų ūkių, kurių disponuojamos pajamos yra mažos.

2.1.2. Pajamų nelygybės matavimo rodikliai

Sprendžiant bet kokią ekonominę problemą, labai svarbu yra ją kiekybiškai įvertinti. Pajamų diferenciacija ne išimtis. Vieningas pajamų nelygybės matavimo rodiklių standartų taikymas padeda lengviau interpretuoti ir lyginti problemos mastą bei ieškoti problemos sprendimo būdų tarp skirtingų lyčių, namų ūkių, regionų, valstybių ir kita.

Pasak Zabaraukaitės ir Blažienės (2012), pajamų nelygybės matavimo rodikliai įvertina tam tikrą pajamų pasiskirstymo aspektą – visų pajamų pasiskirstymą visuomenėje arba tam tikros gyventojų dalies galimybes disponuoti pajamomis. Bendrai priimta, kad vertinant nelygybę, skaičiuojamos visų namų ūkių, o ne atskirų individų pajamos. Į jas įskaičiuojamos pajamos iš darbo, turto ir transferinės išmokos.

Pajamų nelygybės matavimo rodiklių sistemą sudaro struktūriniai (kurių skaičiavimas remiasi namų ūkių išlaidų santykiu) ir specialieji koeficientai. 4 paveiksle pateikiamas pajamų nelygybės matavimo rodiklių skirstymas.

4 pav. Gyventojų pajamų nelygybės rodiklių sistema (sudaryta pagal Čiulevičius ir Čiulevičienė, 2008; Puškorius, 2016)

Iš 4 paveikslo matyti, kad struktūriniams koeficientams priskiriama moda, mediana, kvartiliai, tarpkvartilinis užmojis, kvintiliai, deciliai ir fondo koeficientas, o Lorencio kreivė, Džini koeficientas, Robino Hudo indeksas, Huverio koeficientas, Teilo entropijos matas ir Atkinsono koeficientas priskiriami specialiesiems koeficientams.

Toliau aptariami visi 4 paveiksle pateikti struktūriniai ir specialieji pajamų nelygybės matavimo rodikliai, iš jų plačiau – labiausiai paplitę: Lorenco kreivė ir Džini koeficientas.

Struktūriniai pajamų nelygybės matavimo rodikliai:

- Moda – dažniausiai pasikartojanti požymio reikšmė tiriamoje visumoje (Kasiulevičius ir Denapienė, 2008). Ji parodo pajamas, kurias gauna didžiausias tiriamų namų ūkių procentas.
- Mediana – parodo pajamas, kurios dalija gyventojų pasiskirstymo pajamų eilutę į dvi lygias dalis (Kasiulevičius ir Denapienė, 2008). Tai pajamos, atitinkančios gyventojų pasiskirstymo eilutės vidurio tašką.
- Kvartiliai (kvartilės) – atitinka pajamų dydžius, kurie dalija variacinę eilutę į keturias lygias dalis. Pirmoji kvartilė atitinka viršutinę pajamų, kurias gauna 25 % mažiausiai pasiturinčių gyventojų, ribą. Pajamų diferenciacija įvertinama trečiąją kvartilę dalijant iš pirmosios kvartilės (Vengrienė, 1992).
- Tarpkvartilinis užmojis – yra skirtumas tarp trečiosios ir pirmosios kvartilės (Pukėnas, 2005). Tarpkvartilinis užmojis yra patogus, kai reikia įvertinti pajamų skirtumus.
- Kvintiliai (kvintilės) – namų ūkių variacinė eilutė dalinama į penkias dalis. Į pirmąją grupę patenka namų ūkiai, kurių pajamos arba patiriamos vartojimo išlaidos yra mažiausios, o į penktąją grupę patenka namų ūkiai, kurių pajamos arba vartojimo išlaidos yra didžiausios (Čiulevičius ir Čiulevičienė, 2008).
- Deciliai (decilės) – atitinka pajamų dydžius, kurie dalija variacinę eilutę (išrikiuota populiacija nuo mažiausias pajamas gaunančių iki labiausiai pasiturinčiųjų) į dešimt lygių dalių (Martišius, 2002). Pirmasis decilis – tai tas pajamų dydis, kuris atskiria 10 % mažiausias pajamas gaunančių gyventojų nuo 90 % likusiųjų. Atitinkamai ir kiti deciliai. Devintasis decilis žymi ribą, nuo kurios prasideda 10 % didžiausias pajamas gaunančių gyventojų dalis. Pajamų nelygybei įvertinti paprastai naudojamas santykis tarp pirmojo decilio ir devintojo decilio, dar vadinamas deciliniu pajamų diferencijavimo koeficientu (Vengrienė, 1992). Tai santykis tarp pajamų taško, atskiriančio 10 % gyventojų su didžiausiomis pajamomis ir taško, atskiriančio 10 % gyventojų su mažiausiomis pajamomis.
- Fondo koeficientas – santykis tarp decilio su didžiausiomis pajamomis ir decilio su mažiausiomis pajamomis (Puškorius, 2016). Fondo koeficientą galima apskaičiuoti remiantis (1) formule (šaltinis: Puškorius, 2016):

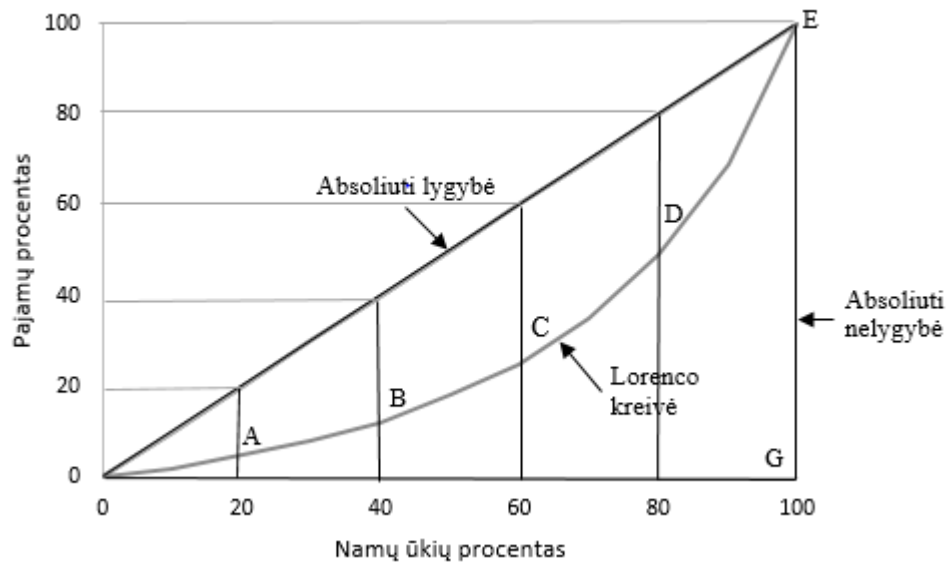
$$K_f = \frac{S_{10}}{S_1} \quad (1)$$

čia S_{10} – suminės dešimto decilio pajamos;

S_1 – suminės pirmo decilio pajamos.

Specialiesiems pajamų nelygybės matavimo rodikliams priskiriami šie koeficientai:

- Lorenco kreivė – tai grafinis metodas, vaizduojantis namų ūkių pasiskirstymą pagal pajamas. Kaip teigia Zabarauskaitė ir Blažienė (2012), ši kreivė rodo, kokią dalį pajamų gauna namų ūkiai, išdėstyti eilėje nuo mažiausias pajamas gaunančių iki labiausiai pasiturinčių namų ūkių. 5 paveiksle pateiktas Lorenco kreivės pavyzdys.

5 pav. Lorenco kreivės pavyzdys (sudaryta pagal Jann, 2016)

Lorenco kreivės išlinkimas apskaičiuojamas turtą padalinus iš žmonių, kurie juo naudojami, skaičiaus. Horizontalioje ašyje matomi visi namų ūkiai, išreikšti procentais, vertikalioje ašyje visos pajamos, išreikštos procentais. Jei pajamos pasiskirsčiusios tolygiai, Lorenco kreivė tampa 45 laipsnių kampo įstrižaine arba absoliučios lygybės linija. Absoliuti lygybė gaunama tada, kai visuose namų ūkiuose pajamos yra lygios. Jei vyrantų visiška lygybė, tada, pavyzdžiui, 50 % namų ūkių atitektų 50 % visų pajamų. Didėjant pasiskirstymo netolygumui, Lorenco kreivė tolsta nuo absoliučios lygybės linijos. Absoliuti nelygybė pasireiškia tada, kai visų namų ūkių, išskyrus vieną, pajamos lygios nuliui. Praktikoje tai yra beveik neįmanoma. Kuo Lorenco kreivė arčiau absoliučios lygybės kreivės, tuo namų ūkių pajamos pasiskirstę tolygiau, o kuo arčiau absoliučios nelygybės kreivės – tuo netolygiau (Butkus ir Matuzevičiūtė, 2005). Anot Dubausko (2013), Lorenco kreivė rodo mažiausias pajamas gaunančių gyventojų pajamų dalį bendrose šalies pajamose, o Paunksnienė ir Liučvaitienė (2009) teigia, kad Lorenco kreivė parodo nepriklausomumą nuo vidurkio, jautrumą pajamų perskirstymui, jautrumą pokyčiams, esant mažoms pajamoms.

- Džini koeficientas - tai vienas labiausiai pasaulyje taikomų rodiklių nelygybei išmatuoti, remiantis statistine matavimų sklaida (dispersija). Mažėjanti indekso vertė reiškia pajamų nelygybės sumažėjimą, o didėjanti Džini koeficientas reiškia didėjančią pajamų nelygybę. Džini koeficientas, įvertindamas pajamų pasiskirstymą valstybėje tarp gyventojų, tuo pačiu atspindi ir valstybės ekonomikos būklę bei vykdomos politikos efektyvumą. Pasak Pedersen'o (2004), Džini koeficientas yra „pavydo“ laipsnis visuomenėje, kai kiekvienas individas lygina save su individu absoliučios lygybės pagal pajamas visuomenėje.

Reikia pabrėžti, kad Džini koeficientas yra išvestinis rodiklis, kadangi jam apskaičiuoti naudojama Lorenco kreivė. Lorenco kreivė vaizdžiai ir išraiškingai atspindi pajamų nelygybę. Lorenco kreivė nėra pakankamai konkretus rodiklis nelygybei matuoti, todėl Džini koeficiento skaitinės reikšmės leidžia matematiškai tiksliau įvertinti ekonominės nelygybės mastą ir palyginti skirtingų objektų pajamų nelygybę. Džini koeficientas yra apskaičiuojamas kaip ploto, kurį riboja išgaubta Lorenco kreivė (plotas 0ABCDE) iki 45 laipsnių tiesės (0E) ir viso dešiniojo trikampio

ploto (0GE) santykis (žr. 5 pav.). Džini koeficientą galima išreikšti (2) formule (šaltinis: Jann, 2016):

$$G = \frac{0ABCDE}{0GE} \quad (2)$$

čia 0ABCDE – plotas, kurį riboja Lorenco kreivė;
0GE – absoliuti nelygybė.

Kuo pajamos šalyje yra pasiskirsčiusios tolygiau, tai yra, kuo Lorenco kreivė yra arčiau 45 laipsnių tiesės, tuo mažesnis Džini koeficientas ir atvirkščiai. Atstumas nuo absoliučios lygybės linijos sudaro Džini indekso vertę. Džini koeficientas gali įgyti reikšmę nuo 0 iki 1, arba būti vertinamas procentais. Kuo Džini koeficiento reikšmė didesnė, tuo nelygybė yra didesnė ir atvirkščiai – kuo Džini koeficiento reikšmė mažesnė, tuo nelygybė yra mažesnė. 1 lentelėje paaiškintos Džini koeficiento reikšmės:

1 lentelė. Džini koeficiento reikšmių vertinimas (sudaryta pagal Čiulevičienė, 2007)

Džini koeficiento reikšmė	Džini koeficiento vertinimas
Iki 0,25	Gyventojų pajamų (vartojimo išlaidų) diferenciacijos lygis yra labai žemas.
Nuo 0,25 iki 0,35	Gyventojų pajamų (vartojimo išlaidų) diferenciacijos lygis nedidelis (vidutinis).
Nuo 0,35	Yra esminių gyventojų pajamų (vartojimo išlaidų) diferenciacijos netolygumų.

Pagrindinė šio koeficiento savybė yra ta, kad, kai kurio nors vieno gyventojų sluoksnio vartojimo išlaidos arba pajamos didėja, o kitų sluoksnių vartojimo išlaidos arba pajamos nekinta, Džini koeficiento reikšmė didėja. Taip pat ir atvirkščiai, jei vieno gyventojų sluoksnio vartojimo išlaidos arba pajamos mažėja, o kitų sluoksnių nekinta – mažėjanti Džini koeficiento reikšmė, rodo mažėjančią pajamų nelygybę. Pasak Bivainio ir Skačkauskienės (2007), naudojant Džini koeficientą, galima išmatuoti ir grynujų pajamų (išskaičiavus mokesčius) pasiskirstymo nelygybę, klasifikavus asmenis pagal jų grynąsias pajamas. Šiuo atveju skaičiuojamos dvi Džini koeficiento reikšmės: Džini koeficiento reikšmė, prieš mokesčių išskaičiavimą, ir Džini koeficiento reikšmė, išskaičiavus mokesčius. Skirtumas tarp koeficientų reikšmių parodo mokesčių sistemos įtaką neteisingumo sumažinimui.

Kaip ir kiekvienas metodas, Džini koeficientas turi ir privalumų, ir trūkumų. Kaip matyti iš 2 lentelės, privalumų daugiau nei trūkumų. Džini koeficiento dėka galima atlikti išsamų skirtingų objektų palyginimą ir jį lengvai interpretuoti, tačiau rodikliui apskaičiuoti reikia ne mažo kiekio individualių duomenų apskaičiavimo, taip pat lyginant duomenis tarpusavyje visada galima susidurti su problema, kai tarp skirtingų šalių taikoma skirtinga skaičiavimo metodika.

2 lentelė. Džini koeficiento privalumai ir trūkumai (Čiulevičienė, 2007)

Privalumai	Trūkumai
Plačiai paplitęs.	Reikia išsamių individualių duomenų.
Leidžia tiesiogiai palyginti skirtingo dydžio populiacijas.	Reikia daugiau sudėtingų skaičiavimų.
Gali būti naudojamas nacionaliniu lygiu tarp skirtingų gyventojų kategorijų, pagal gyvenamąją vietovę.	Ne visada tinka, jeigu yra nemažų regioninių skirtumų.
Naudojamas atliekant tarptautinius palyginimus.	Atliekant tarpvalstybinius palyginimus gali kilti duomenų palyginamumo problema, jeigu valstybės taiko skirtingas metodikas
Jį galima lengvai interpretuoti.	Gali pasitaikyti, kaip ir bet kokiam statistiniam rodikliui, atsitiktinių ir sisteminių klaidų.
Gali būti atliekama dinaminė analizė ir įvertinta, ar nelygybė didėja ar mažėja.	
Atitinka svarbiausius statistinio indikatorius principus: <ul style="list-style-type: none"> • anonimiškumą – nesvarbu, kas yra turtingieji, kas vargšai; • apimties nepriklausomumą – nepriklauso nuo valstybės dydžio, nes tai vidutinis dydis; • gyventojų nepriklausomumą – jo nelemia gyventojų skaičius – didelis ar mažas; • perskirstymo principą – jeigu pajamos iš turtingųjų perskirstomos vargšams, nelygybė mažėja. 	

- Robino Hudo indeksas – didžiausias įmanomas vertikalus atstumas tarp Lorenco kreivės ir absoliučios lygybės tiesės. Jis apytiksliai parodo, kurią dalį visų pajamų, didesnes nei vidutinės pajamas gaunantys namų ūkiai, turėtų perduoti namų ūkiams, kurių pajamos nesiekia vidurkio, kad tarp namų ūkių pajamų pasiskirstymo atsirastų balansas (Čiulevičius ir Čiulevičienė, 2008).
- Huverio koeficientas – vienas paprasčiausių nelygybės matavimui skirtų rodiklių. Tai yra dalis pajamų, kuri turėtų būti perskirstyta tarp aukščiausias ir mažiausias pajamas gaunančių namų ūkių, kad būtų užtikrinta visiška lygybė. Huverio koeficientas (kaip ir Džini koeficientas) kinta 0 ir 1 ribose. Jei Huverio koeficiento reikšmė yra 0, egzistuoja visiška lygybė ir pajamų perskirstymas nereikalingas. Priešingai, jei Huverio koeficiento reikšmė yra 1, pajamos pasiskirstę visiškai netolygiai ir turi būti perskirstytos (Charles-Coll, 2011). Huverio koeficientas apskaičiuojamas, remiantis (3) formule (šaltinis: Charles-Coll, 2011):

$$H = \frac{1}{2} \sum_{i=n}^N \left| \frac{E_i}{E_{total}} - \frac{A_i}{A_{total}} \right| \quad (3)$$

čia N – kvartilių skaičius;

E_i – namų ūkių pajamos pirmajame kvartilyje;

E_{total} – bendra pajamų suma visuose kvartiliuose;

A_i – pirmojo kvartilio dydis (namų ūkių priskirtų pirmam kvartiliui skaičius);

A_{total} – imties dydis (visų namų ūkių kiekis).

- Atkinsono koeficientas – „parodo santykinis socialinės gerovės nuostolius, susijusius su atitinkamu pajamų nelygybės laipsniu (rizika gauti mažesnes pajamas, lyginant su situacija, jei tos pačios pajamos būtų paskirstytos lygiai). Pagrindinis Atkinsono indekso bruožas yra epsilės parametras, kuris sąlygoja tiek pajamų nelygybės nepageidaujamo laipsnį, tiek laipsnį – kurie pajamų skirtumai yra priimtini žemiausiuose pajamų pasiskirstymo kraštuose. Epsilės didėjimas rodo didesnę pajamų nelygybės nepageidaujamo laipsnį“ (Skučienė, 2008, p. 26). Atkinsono koeficientas apskaičiuojamas pagal (4) formulę (šaltinis: Rudzkienė, 2005):

$$A\varepsilon=1-\left[\frac{1}{n}\sum_{i=1}^n\left(\frac{y_i}{\mu}\right)^{1-\varepsilon}\right]^{\frac{1}{1-\varepsilon}} \quad (4)$$

čia ε – nelygybės antipatijos parametras;
 y_i – visų pajamų dalis, kurią gauna i -oji grupė;
 μ – pajamų vidurkis.

- Teilo entropijos matas – „entropija – tai skaitinis matas, parodantis atsitiktinio dydžio atsitiktinumo lygį“ (Puškorius, 2016, p. 619). Kuo didesnė entropija, tuo tolygiau pasiskirstę pajamos. Teilo entropijos matas gali įgyti reikšmes nuo 0 iki 1. Priešingai nei Džini ar Huverio koeficientas, koeficiento reikšmė 0 šiame matavime reiškia visišką nelygybę, o 1 reiškia visišką lygybę. Viena pagrindinių šio koeficiento savybių yra prielaidos, leidžiančios įvertinti nelygybę tarp namų ūkių grupių ir jų viduje. Be to, šis rodiklis lengvai gali būti perskaičiuojamas į Atkinsono ar Huverio koeficientus (Charles-Coll, 2011). Teilo entropijos matas apskaičiuojamas pagal (5) formulę (šaltinis: Charles-Coll, 2011):

$$T_T=T_{\alpha=1}=\frac{1}{N}\sum_{i=1}^N\left(\frac{Y_i}{\bar{Y}}\right)*\ln\frac{Y_i}{\bar{Y}} \quad (5)$$

čia Y_i – i -ojo namų ūkio pajamos;
 \bar{Y} – visos pajamos.

Anot Čiulevičiaus ir Čiulevičienės (2008), struktūriniai koeficientai yra labiau paplitę, tačiau tiek vieni, tiek kiti turi savų privalumų ir trūkumų. Jie pateikti 3 lentelėje.

3 lentelė. Struktūrinių ir specialiųjų pajamų nelygybės matavimo koeficientų vertinimas (sudaryta pagal Čiulevičius ir Čiulevičienę, 2008)

	Privalumai	Trūkumai
Struktūriniai koeficientai	<ul style="list-style-type: none"> • Lengvai suprantami. • Lengvai apskaičiuojami. • Neveikiami infliacijos. 	<ul style="list-style-type: none"> • Apima tik kraštinius stebinius. • Neįvertina stebinių svorio. • Reikalauja išsamių individualių duomenų. • Nėra nustatyto priimtino rodiklio lygio.
Specialieji koeficientai	<ul style="list-style-type: none"> • Lorencio kreivė vaizdžiai parodo vartojimo išlaidų nelygybę. • Džini koeficientas yra visuotinai priimtinas tarptautiniuose palyginimuose. • Džini koeficientas apima visus duomenis. • Specialieji koeficientai patrauklūs intuityviam interpretavimui. 	<ul style="list-style-type: none"> • Reikalauja išsamių individualių duomenų. • Reikalauja daugiau sudėtingų skaičiavimų negu struktūriniai koeficientai. • tarpvalstybiniuose palyginimuose galima susidurti su duomenų palyginamumo problema, jeigu valstybės taiko skirtingas skaičiavimo metodikas. • Vien tik pagal Lorencio koeficientą vertinimo išvados gali būti netikslios, reikėtų remtis keletu jį papildančių rodiklių.

Taigi, iš lentelėje pateikiamų duomenų galima daryti išvadą, kad struktūriniai koeficientai yra lengviau apskaičiuojami ir suprantami, tačiau jų tikslumą reikėtų vertinti atsargiai. Struktūriniai koeficientai neapima visos imties, taip pat neturi atskaitos taško, su kuriuo galima būtų lyginti struktūrinių koeficientų reikšmes. Specialieji koeficientai yra sudėtingesni, reikalaujantys daugiau duomenų apskaičiavimui, tačiau yra tikslesni ir gali būti naudojami lyginant duomenis.

Apibendrinant, pajamų nelygybė gali būti matuojama struktūriniais ir specialiaisiais koeficientais. Kadangi visi jie turi savų ypatybių, pliusų ir minusų, tikram pajamų nelygybės masto įvertinimui geriausia tarpusavyje derinti kelis rodiklius.

2.1.3. Pajamų nelygybės priežastys

Pajamų nelygybė susiformuoja dėl daugelio priežasčių. Siekiant suvaldyti ir sumažinti pajamų nelygybės mastą labai svarbu identifikuoti šio reiškinio atsiradimo priežastis. Ištyrus mokslinę literatūrą, paaiškėjo, kad pajamų nelygybės susidarymo kilmė yra susijusi su pačiu žmogumi arba su jį supančia ir nuo jo nepriklausančia išorine aplinka. Blažienė ir Zabarauskaitė (2011) teigia, kad pajamų nelygybę gali nulemti veiksniai, kurie priklauso arba nepriklauso nuo paties individo. Nepriklausomai nuo paties individo, pajamų nelygybę sąlygoja bendra šalies ekonominė, socialinė, demografinė ir geografinė padėtis. Veiksniai, susiję arba nuspęsti paties žmogaus, gali būti: socialiniai – ekonominiai (pagrindinis pajamų šaltinis, išsilavinimas, užimtumas, turtas), demografiniai (namų ūkio dydis ir sudėtis, jo narių amžius, lytis), geografiniai (gyvenamoji vieta). Kaasa (2005) pajamų nelygybę lemiančius išorinius veiksnius grupuoja į ekonominių, politinių, demografinių, kultūrinių ir aplinkos bei makroekonominių rodiklių grupes. Minėtos veiksnų grupės ir joms priskirti veiksniai pateikiami 4 lentelėje.

4 lentelė. Pajamų nelygybę lemiantys veiksniai ir jų grupės (Sudaryta pagal Kaasa, 2005; Blažienė ir Zabarauskaitė, 2011)

Veiksnų grupės	Veiksniai
Ekonominiai	<ul style="list-style-type: none"> • Verslumo gebėjimai • Rizika • Sukauptas ir paveldėtas turtas • Mokslo ir technologijų plėtra • Ekonominiai ciklai • Mokestinė sistema • Šalies gerovė • Ekonominės struktūros išsivystymas • Ekonomikos augimas
Makroekonominiai rodikliai	<ul style="list-style-type: none"> • Tarptautinė prekyba • Darbo jėgos judėjimas • Tiesioginės užsienio investicijos • Finansų rinkų išsivystymas • Infliacija • Darbo rinkos problemos • Palūkanų norma
Socialiniai	<ul style="list-style-type: none"> • Išsilavinimas ir įgūdžiai • Šeimos finansinė padėtis • Asmeniniai pasirinkimai • Silpna vidurinė klasė
Politiniai	<ul style="list-style-type: none"> • Vyriausybės transferinės išmokos • Demokratinė valdymo sistema • Vyriausybės išlaidos • Kariniai konfliktai

Veiksnių grupės	Veiksniai
Kultūriniai ir aplinkos	<ul style="list-style-type: none"> • Ekonominė laisvė • Šešėlinė ekonomika • Korupcija • Kultūriniai skirtumai • Žemės koncentracija
Demografiniai	<ul style="list-style-type: none"> • Populiacijos tankumas • Visuomenės amžius • Visuomenės išsilavinimo lygis • Namų ūkių dydžių skirtumai • Urbanizacija
Geografiniai	<ul style="list-style-type: none"> • Gyvenamoji vieta • Gamtos išteklių

Visi lentelėje išvardinti veiksniai prisideda prie pajamų nelygybės didėjimo arba mažėjimo. Ekonominiai veiksniai apima bendrą šalies ekonominę situaciją, šalies ūkio kryptį, vystymąsi, ekonominę plėtrą ir kita. Ekonominė padėtis lemia gyventojų turtingumą ir prioritetus. Ekonominė aplinka susidaro iš daugelio makroekonominių rodiklių, kuriuos veikia vyriausybės vykdoma politika. Makroekonominiai rodikliai konkretizuoja ekonominę aplinką ir atspindi pajamų nelygybės priežastis bei pasekmes. Socialiniai veiksniai lemia gyventojų elgseną, siekius, galimybes, poreikius, vartojimą ir kita. Žmonių galimybes vartoti riboja arba praplečia politiniai sprendimai. Kultūriniai ir aplinkos veiksniai netiesiogiai, o lemdami kitus veiksnius, prisideda prie pajamų diferenciacijos. Žmonės yra pagrindiniai šalies išteklių, todėl demografinės problemos labai svarbios pajamų netolygumo kontekste. Tačiau svarbiausias veiksnys yra gyvenamoji vieta, kadangi nuo jos priklauso kokie politiniai, ekonominiai, makroekonominiai, demografiniai, kultūriniai ir socialiniai veiksniai joje vyrauja.

Aptariant bendruosius veiksnius, Argustas (2016), pajamų nelygybės formavimosi priežastis įvardija Lietuvos istoriją ir ekonominės veiklos pagrindą. Pajamų nelygybė susiformuoja dėl mūsų šalies ekonominės struktūros, nes ji diktuoja socialinę struktūrą. Lietuvos ekonomika nuo senų laikų remiasi žemės ūkiu, nors tai yra atsiliekanti, mažai pridėtinės vertės sukurianti šaka, kurioje žmonės dirba nenašiai ir gauna žemas pajamas. Dabartiniais laikais pajamų nelygybės ištakos Lietuvoje susiformavo po nepriklausomybės atkūrimo. Vykdamas privatizacijos projektus, turtas buvo sutelktas nedidelės visuomenės dalies nuosavybėje. Be to, profesinės sąjungos, kurioms trūksta skaitlingumo ir kurių atstovai vis dar negali dalyvauti įmonių valdyme, yra per silpnos, susiskaldžiusios ir neryžtingos apginti darbuotojus ir išreikalauti didesnio darbo užmokesčio. O žmonės taip pat nėra linkę pasitikėti profsąjungomis ir prisidėti prie jų veiklos.

Didelę įtaką socialinės atskirties mastui daro ekonomikos ciklų tendencijos. Ekonominio pakilimo ir ekonominio nuosmukio fazių metu, aiškiausiai matomi pajamų nelygybės rodiklių kitimo skirtumai. Ekonominiam ciklui būdingi reiškiniai gali ir didinti pajamų nelygybę, ir tuo pačiu mažinti pajamų atskirtį. Negalima vienareikšmiškai nuspręsti, kad verslo ciklas gali viena konkrečia kryptimi lemti pajamų nelygybės pokyčius. 5 lentelėje pateiktas ekonominių ciklų poveikio pajamų nelygybei ekonomikai esant pakilime ir nuosmukyje įvertinimas.

5 lentelė. Ekonominių ciklų įtaka pajamų nelygybei (Zabarauskaitė ir Blažienė, 2012)

Nelygybė didėja	Nelygybė mažėja
Ekonomika pakilime	
<p>Dėl padidėjusių investavimo galimybių – ekonomikos augimo laikotarpiu gyventojų, turinčių pakankamai finansinių išteklių, finansavimo galimybės išauga. Tai atitinkamai padidina turtingųjų pajamas ir nelygybę šalyje.</p> <p>Dėl realaus darbo užmokesčio augimo – augant realiam darbo užmokesčiui šalyje, gyventojų pajamų nelygybė turi tendenciją didėti, nes skurdžiausiuose namų ūkiuose paprastai yra šeimos narių, negaunančių darbo užmokesčio – tokių namų ūkių pajamos auga lėčiau.</p> <p>Dėl mokesčių įtakos – Gyventojų pajamų nelygybė gali padidėti vyriausybei padidinus nediferencijuojamą pajamų mokestį ar kitus mokesčius pirmojo būtinumo prekėms (pavyzdžiui: PVM).</p>	<p>Dėl sumažėjusio nedarbo – sumažėjus nedarbui ir išaugus darbo jėgos poreikiui, padidėja gyventojų iki tol nedalyvavusiųjų darbo rinkoje galimybės įsidarbinti ir tuo pačiu pajamos.</p> <p>Dėl minimalaus mėnesinio darbo užmokesčio didėjimo – sumažėjus nedarbui ir išaugus įmonių pelningumui bei darbo jėgos poreikiui, gali būti nutarta padidinti minimalų mėnesinį darbo užmokestį. Tai savo ruožtu sumažintų pajamų nelygybę šalyje.</p> <p>Dėl mokesčių įtakos – gyventojų pajamų nelygybė gali sumažėti įvedus progresinį pajamų mokestį šalyje arba apmokestinus prabangos prekes.</p> <p>Dėl socialinės politikos – augant ekonomikai valstybė turi daugiau galimybių remti skurdžiausią gyventojų sluoksnį ir taip sumažinti gyventojų pajamų nelygybę.</p>
Ekonomika nuosmukyje	
<p>Dėl augančio nedarbo – augant nedarbo lygiui šalyje, ekonominė nelygybė didėja, nes didesnė dalis gyventojų, netekusi darbo, yra priversta pragyventi iš socialinių išmokų, kurios savo dydžiu yra gerokai mažesnės nei buvęs darbo užmokestis.</p> <p>Dėl mažėjančių vyriausybės išlaidų – mažėjančios vyriausybės išlaidos gali lemti mažesnes lėšas, skiriamas socialinei apsaugai (taip pat ir skurdžiausiųjų socialinei paramai). Tokiu atveju paties neturtingiausio gyventojų sluoksnio pajamos sumažėja, kartu padidindamos pajamų nelygybę šalyje.</p> <p>Dėl mokesčių įtakos – gyventojų pajamų nelygybė gali padidėti vyriausybei padidinus nediferencijuojamą pajamų mokestį ar kitus mokesčius pirmojo būtinumo prekėms (pavyzdžiui: PVM).</p> <p>Dėl darbo užmokesčio mažinimo – ekonominio nuosmukio laikotarpiu darbo užmokestis gali sparčiau mažėti labiau pažeidžiamų gyventojų grupėse.</p>	<p>Dėl mažėjančio realaus darbo užmokesčio – smarkiai kritus darbo užmokesčio lygiui visose gyventojų grupėse, pajamų nelygybė šalyje gali sumažėti, nes minimalias pajamas gaunančių asmenų, darbo užmokestis paprastai, negali būti mažinamas.</p> <p>Dėl sumažėjusių investavimo galimybių – sumažėjus investavimo galimybėms, turtingiausio gyventojų sluoksnio investavimo galimybės ir investicinės pajamos gali sumažėti, sumažindamos ir pajamų nelygybę šalyje.</p> <p>Dėl mokesčių įtakos – gyventojų pajamų nelygybė gali sumažėti įvedus progresinį pajamų mokestį šalyje arba apmokestinus prabangos prekes.</p>

Taigi, ekonomikai esant pakilime, pajamų nelygybę didina dėl kylančių atlyginimų ar didėjančių galimybių investuoti, augančios turtingųjų gyventojų sluoksnių pajamos. Šiuo atveju skurdžiausiai gyvenančių individų pajamos auga lėčiau arba išvis neauga, o dėl didinamų mokesčių jos dar ir gali gerokai sumažėti. Augant ekonomikai, pajamų nelygybė gali išaugti, jei vyriausybė didina mokesčius pirmojo būtinumo prekėms. Ekonomikai esant pakilime, plečiasi gamyba ir paslaugų sektorius, todėl auga darbo vietų skaičius ir kyla minimalus mėnesinis atlyginimas, biudžete atsiranda papildomų lėšų didinti įvairias išmokas ir atotrūkis tarp didžiausiomis ir mažiausiomis pajamomis disponuojančių namų ūkių mažėja. Prasidėjus recesijai, nelygybė didėja, nes šalyje ima augti nedarbo lygis, sumažėja atlyginimai, mokesčiai kyla ir vyriausybė yra priversta mažinti išlaidas, todėl sumažina socialines išmokas. Ekonomikai esant nuosmukyje, sumažėja vidutinės ir aukštos žmonių pajamos, ir taip jie priartėja prie mažiausias pajamas gaunančių asmenų. Taip pat vidutinės ir aukštas pajamas gaunančių asmenų sluoksnis nukenčia dar ir dėl sumažėjusių investavimo galimybių. Pajamų nelygybė neatsiejama nuo darbo užmokesčio – ekonomikai esant pakilime, realaus darbo užmokesčio didėjimas padidina atskirtį tarp gyventojų sluoksnių, o minimalaus mėnesinio atlyginimo didėjimas jį sumažina. Kai ekonomika nuosmukyje, paprastai vidutinio dydžio ir aukštesnis atlyginimai yra mažinami, taip

sumažinant pajamų nelygybę šalyje. Be to, progresinių mokesčių įvedimas gali mažinti pajamų nelygybę tiek nuosmukio, tiek pakilimo metu.

Anot Galdikienės (2017), pagrindinės pajamų nelygybės susidarymo priežastys susijusios su asmenimis, kurie darbo rinkoje gali dalyvauti tik ribotai, ir kartu su ekonominiais skirtumais šalies viduje. Pajamų nelygybė didėja, nes sunkiausiai gyvenantis visuomenės sluoksnis – pensininkai, bedarbiai ir neįgalieji, beveik nepajaučia ekonomikos augimo, kadangi jų gaunamos pajamos auga daug lėčiau nei darbo užmokestis. Taip pat pajamų nelygybė Lietuvoje nemažėja, nes čia yra didelis atotrūkis tarp galimybių rasti darbą žmonėms su žema kvalifikacija ir žmonėms su aukšta kvalifikacija. Kaip teigia Galdikienė (2017), „šis atotrūkis atsirado dėl ekonomikos struktūrinės transformacijos ir technologinės pažangos, dėl kurių keičiasi verslo poreikiai ir darbuotojams keliami reikalavimai“. Tai reiškia, kad žmonės nespėja prisitaikyti prie besikeičiančios aplinkos, dėl ko dažnai yra priversti dirbti už mažesnę atlygį arba išvis negali rasti darbo, atitinkančio jų lūkesčius. Kita priežastis, lemianti aukštą pajamų diferenciaciją Lietuvoje, yra regionų išsivystymo netolygumai. Kapitalas, gamybiniai pajėgumai, investicijos, infrastruktūra ir kita dažniausiai sutelkiami didžiuosiuose šalies miestuose. Tuo tarpu rajonai, kuriuose ir taip paplitusios įvairios socialinės ir ekonominės problemos, tarp jų mažas uždarbis, susiduria su darbo vietų trūkumu ir dar labiau didina atotrūkį tarp namų ūkių.

Pajamų nelygybės problemą apžvelgiant istoriškai, matoma, kad atskirtis ypač ėmė augti, padidėjus kvalifikuotos darbo jėgos paklausai, kurią lėmė inovacijų informacinėse technologijose plėtra (Zabarauskaitė ir Blažienė, 2012). Pokyčiai organizacijose, nulemti naujų technologijų paplitimo, kvalifikuotų darbininkų produktyvumą padidino labiau nei ne kvalifikuotų. Tai privedė prie spartesnio atlyginimų kilimo specialistų grupėse. Zabarauskaitė ir Blažienė (2012) pabrėžia, kad be jau minėtų priežasčių, pajamų nelygybę taip pat sukelia augantis vienišų namų ūkių skaičius bendroje namų ūkių struktūroje; didėjantys atlyginimo už darbą skirtumai tarp visą darbo dieną dirbančių darbuotojų, paskatinti globalizacijos procesų, technologinių pokyčių ir darbo rinkos institucijų vykdomos politikos; didėjantys netolygumai tarp pajamų iš kapitalo ir savarankiškai dirbančių asmenų gaunamų pajamų; didėjantis gyventojų, dirbančių pagal trumpalaikes sutartis ir ne visą darbo dieną, skaičius bei didesnis ekonominės laisvės laipsnis.

Pasak Dubausko (2013), pajamų nelygybę lemiančius veiksnius galima suskirstyti į tris grupes: turtinę nelygybę, darbo pajamos ir kiti veiksniai. Iš jau minėtų veiksnių svarbiausia yra turtinė nelygybė. Turtas gali būti paveldėtas arba įgytas. Paveldėtas turtas stiprina pajamų atskirtį, nes dažniausiai jis nepriklauso nuo paties žmogaus, o yra aplinkybių padarinys. Nustatyta įstatyminė ir mokesstinė aplinka yra palankesnė apsaugoti ir gausinti didelį turtą, o tai dar labiau sąlygoja socialinę atskirtį.

Zabarauskaitė ir Blažienė (2012) bei Paunksnienė ir Liučvaitienė (2009) analizuoja nuo individo priklausančias pajamų nelygybės susiformavimo priežastis. Autorės išskiria, kad žmogaus sugebėjimai, baigti mokslai, įgūdžiai, dirbamas darbas, turtas, rizika ir kiti veiksniai lemia pajamų nelygybės formavimąsi visuomenėje (6 pav.).

6 pav. Pajamų nelygybę lemiantys asmeniniai veiksniai (sudaryta pagal Zabarauskaitė ir Blažienė, 2012; Paunksnienė ir Liučvaitienė, 2009)

6 paveiksle išvardintas pajamų nelygybės formavimosi priežastis, Zabarauskaitė ir Blažienė (2012) bei Paunksnienė ir Liučvaitienė (2009) apjungia ir analizuoja plačiau:

- Fizinių ir protinių gabumų skirtumai. Šie skirtumai gali būti įgimti ir įgyti, tai yra nulemti socialinės bei ekonominės aplinkos. Jie tiesiogiai ar netiesiogiai lemia žmogaus, kaip ekonomikos subjekto vietą, jo apsisprendimą, galimybes rasti ir dirbti vienokį ar kitokį darbą ir pan. O nuo to priklauso ir gaunamos pajamos. Vadinasi, genetiškai arba socialiai užkoduota žmonių įvairovė lemia pajamų įvairovę, veikia jų formavimąsi. Žinoma, visada yra išimčių, todėl fizinių ir protinių gabumų skirtumai yra tik prielaida pajamų skirtumams susidaryti.
- Investicijos į žmogiškąjį kapitalą – išsilavinimas ir įgūdžiai. Sukauptas žmogiškasis kapitalas, geresnis išsilavinimas, profesinio tobulėjimo pastangos yra svarbūs individo pajamų ir užimtumo perspektyvų veiksniai, o įgytos žinios ir gebėjimai lemia ne tik didesnę darbo užmokesį, bet ir sudaro galimybes dirbti patrauklesnį, sudėtingesnę darbą, išplečia jo pasirinkimo galimybes ir sumažina nedarbo riziką.
- Darbo kiekis ir jo pobūdis. Darbo užmokesčio skirtumus suformuoja nevienodas žmonių požiūris į darbą, reikalavimai darbo sąlygoms, skirtinga darbo trukmė ir jo specifika. Šiai veiksnų grupei taip pat priskirtinas darbo rinkos monopolizavimo ir segmentavimo poveikis atskiroms darbuotojų grupėms, sudarant prielaidas gauti didesnių darbo pajamų.
- Disponuojamo turto nevienodumas. Didelę reikšmę pajamų nelygybei turi sukaupto ir paveldėto turto skirtumai. Sukaupią turtą gali papildyti paveldėtas šeimos turtas, kuris dar labiau padidina turtinę nelygybę. Turto sankaupos leidžia gaunamas pajamas panaudoti ne vartojimui, o investavimui. Turimas turtas leidžia uždirbti papildomų pajamų, pavyzdžiui: nuomą, rentą, dividendus.
- Rizikos valdymas. Rizikingesnės santaupų investicijos dažnai duoda didesnes pajamas negu bankų užtikrintos, bet mažos palūkanos, tačiau rizikingų projektų investicijos gali ne tik

nepasiteisinti ir neduoti prieaugio, bet ir būti nuostolingos. Taigi, rizika lemia pajamų iš investavimo skirtumus.

- Kiti pajamų diferencijavimo veiksniai. Pajamų nelygybės susidarymui labai didelę įtaką daro sėkmė/nesėkmė, atsitiktinumai, sveikata, nedarbas, asmeniniai ryšiai ir pažintys, politinė situacija, diskriminacija ir kita.

Ypač dideli pajamų skirtumai susiformuoja tarp miesto ir kaimo gyventojų. Barčiukienė (2007), Skučienė ir Gabnytė (2018) išskiria tą sąlygojančias priežastis:

1. Nedarbo lygis. Darbas užtikrina stabilias pajamas, galimybę patenkinti poreikius ir realizuoti save. Nedarbą ir mažą užimtumą lemia nepakankama kaimo ekonominės veiklos sričių plėtra ir lėtas naujų darbo vietų kūrimas. Darbo vietų kaime mažėja, kadangi uždaromos mokyklos, kultūros centrai, o naujų darbo vietų beveik nėra kuriama. Neigiami nedarbo padariniai jaučiami tiek šeimos, tiek individo lygmeniu. Kai šeimoje yra bedarbių, ji tampa uždaresnė, padažnėja konfliktų, susilpnėja šeimos aktyvumas ir stabilumas, ji tampa labiau pažeidžiama. Nedarbas skaudžiai paveikia ir individą kaip atskirą asmenį, kadangi susiaurėja jo bendravimo ratas, keičiasi gyvenimo aplinkybės, nes sumažėja pajamos. Be to, kartais žmogus jaučiasi nevisavertis, patiria psichologinę krizę. Neretai pradedama vartoti alkoholį ir dėl to kyla kitų problemų.

2. Menkesnis išsilavinimas. Ekonominė kaimo regionų plėtra ir žmonių gyvenimo kokybė priklauso nuo įgyto išsilavinimo. Galima teigti, kad išsilavinęs žmogus gali daryti didesnę įtaką ekonominei situacijai, kadangi turi daugiau žinių, kompetencijos ir patirties, kuri keičia tiek jo, tiek aplinkinių gyvenimą. Tačiau kaimo vietovėse susiduriama su problema, kad visų tipų bendrojo lavinimo įstaigų nuolat mažėja. Švietimas nėra tinkamai profiliuotas, nes kaimo mokyklų mokytojų kvalifikacija paprastai yra žemesnė negu miesto mokytojų, o gerų specialistų nuolatos trūksta. Mokytojai, kurių žemesnis išsilavinimo lygis, turi mažiau žinių, įgūdžių, kuriuos galėtų perteikti mokiniams. Be to, žmonės, įgiję aukštąjį išsilavinimą mieste, retai grįžta gyventi į kaimą, dėl ribotų galimybių įsidarbinti.

3. Mažesnės disponuojamos namų ūkių pajamos nei mieste. Kaimo žmonių pajamos yra mažesnės ir labiau priklauso nuo valstybės paramos. Kaime stipriai jaučiasi sezoniškumo įtaka. Sezoniniai ir neoficialūs darbai leidžia laikinai uždirbti, tačiau tai nesuteikia užtikrintumo, stabilumo bei neleidžia naudotis socialinėmis garantijomis. Maža to, skiriasi kaimų ir miestų gyventojų vartojimo struktūra. Kaimo gyventojams pajamų užtenka tik būtiniausiems fiziologiniams poreikiams, o nelieka kultūrai, švietimui, laisvalaikiui – aukštesniems poreikiams, investicijoms į save.

4. Neišplėtotą socialinę infrastruktūrą. Lietuvos kaimuose blogi keliai, nepatogus susisiekimas viešuoju transportu, menkas apsirūpinimas gyvenamuoju plotu, būstai be patogumų, uždaromos mokyklos, kultūros centrai ir panašiai. Nesant galimybių kurti naujas darbo vietas kaime arba jas pasiekti, atsiranda nedarbo problema. Lietuvos kaimuose yra sunku gyventi visavertį, sveikatą užtikrinantį gyvenimą. Kaime labai mažai pastatoma naujų butų palyginti su miestu. Ne visi namai kaime turi būtinuosius patogumus, todėl yra sunkiau laikytis higienos taisyklių, plinta įvairios ligos. Kaime sunkiau sulaukti medicininės pagalbos. Silpna sveikata sumažina norą ir galimybę dirbti, mokytis, domėtis naujovėmis ir kitais šiuolaikinėje visuomenėje svarbiais dalykais.

5. Informacijos trūkumas. Kaimo gyventojams aktuali informacijos trūkumo problema. Dar viena kliūtis, kuri sudaro daug sunkumų kaimo gyventojams, – nepakankamas kompiuterinis raštingumas. Tačiau tokius duomenis lemia ne tik gyventojų pajamos, bet ir jų amžius, senėjanti visuomenė, motyvacija, užsiėmimas, laisvalaikis, socialinė padėtis.

6. Nepalankios sąlygos smulkiesiems ūkininkams ir verslininkams. Valstybė skiria vis mažiau dėmesio žemės ūkio sektoriui ir jo finansavimui, kas lemia bedarbių koncentraciją tose vietovėse, kur

vienas pagrindinių pragyvenimo šaltinių būdavo veikla žemės ūkio sektoriuje. Be to, įstatyminė bazė ir verslo aplinka yra nepalanki smulkaus verslo ar smulkaus ūkio steigimui.

7. Labiausiai pažeidžiamų gyventojų grupių koncentracija. Kaimuose daugiau ilgalaikių bedarbių, taip pat ir socialinės rizikos šeimų, pensinio amžiaus gyventojų, asmenų, grįžusių iš įkalinimo įstaigų, negalią turinčių asmenų ir kita.

Visų išvardintų veiksnių poveikis įvairioms žmonių grupėms paprastai yra nevienodas. Tačiau jie visi veikia pajamų skirtumus ir gyventojų nelygybę. Pajamų nelygybę sukeliančias priežastis galima skirstyti į priklausančias nuo paties asmens ir priklausančias nuo šalies, kurioje jis gyvena, aplinkos ir sąlygų. Labiausiai nelygybę lemia pajamos iš darbo, priklausomai nuo jo pobūdžio ir charakteristikų. Taip pat ir nuo žmogų supančios aplinkos ir jo individualizmo. Prie to prisideda turtiniai nelygumai ir kiti veiksniai. Regioniniai skirtumai susiformuoja dėl didesnio nedarbo lygio, išsilavinimo stokos, mažesnių pajamų, infrastruktūros trūkumo, vėliau pasiekiančios informacijos, nepalankių sąlygų ūkiui ar verslui steigti ir labiausiai pažeidžiamų socialinių grupių susitelkimo kaimo vietovėse.

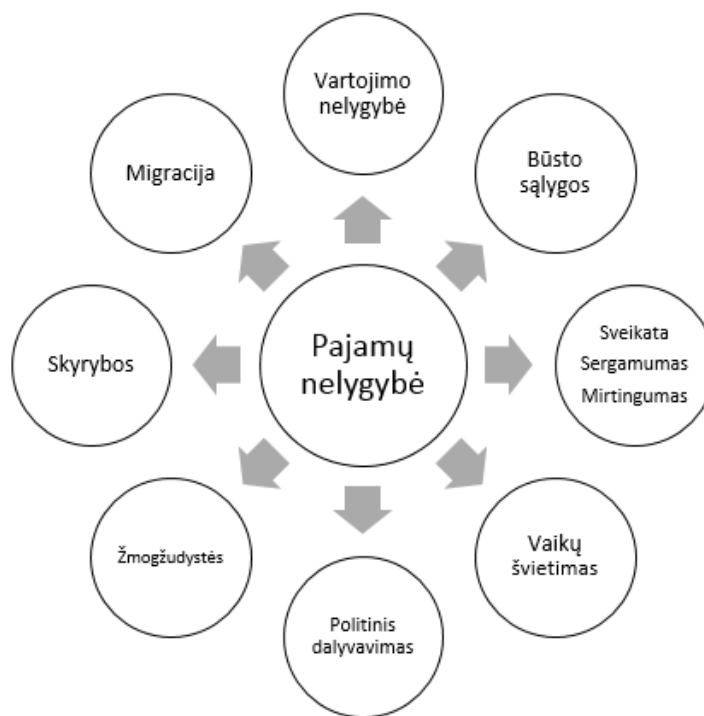
2.1.4. Pajamų nelygybės pasekmės

Pajamų nelygybė ekonominiu – socialiniu požiūriu vertinama dvejopai, nors visuotinai pajamų nelygybė pripažįstama kaip neigiamas dalykas. Nors Paunksnienė ir Liučvaitienė (2009) pateikia priešingą ekonominiu efektyvumu grįstą požiūrį: pajamų lygybė yra blogai, nes sumažina žmonių iniciatyvą. Sulyginus darbo pajamas, nyksta darbo stimulas, sumažinus pelną, palūkanas, rentą, dingsta polinkis taupyti ir investuoti, mažėja žmonių veiklumas ir noras rizikuoti, dingsta verslumas, prarandami veiklos orientyrai. Nelygybės mažinimui siūloma įvesti progresinius mokesčius, įgyvendinti paramos programas. Visa tai reikalauja papildomų lėšų ir biudžeto perskirstymo. Didesnis kiekis įvairių pajamų nelygybės mažinimo iniciatyvų reiškia didesnes išlaidas, o tai sukelia konfliktą tarp lygybės siekimo ir jo įgyvendinimo efektyvumo. Sprendžiant pajamų lygybės problemas, pereinama į politinį lygmenį, taigi, pajamų nelygybė ne tik ekonominė, bet ir politinė problema. Valstybė per mokesčių politiką, transferines išmokas, socialines programas ir kita, siekia mažinti atotrūkį tarp didelėmis ir mažomis pajamomis disponuojančių namų ūkių. Jėčiuvienė (2009) pritardama sako, jog dirbtinis pajamų nelygybės mažinimas, iš remiamų žmonių atima pasitikėjimą savo jėgomis, silpnina darbinės veiklos iniciatyvas, stiprina norą gauti paramą, neskatina nei pašalpų gavėjų, nei mokesčių mokėtojų daugiau ir kūrybiškiau dirbti. Be to, ekonominiu požiūriu yra teisinga už skirtingą darbą gauti atitinkamą atlygį, o pasitenkinimas, kurį dirbantieji gauna, aukštai įvertinus jų pastangas bei darbo rezultatus, skatina toliau vystyti įgimtus gabumus, geriau panaudoti turimus išteklius, siekti aukštesnio išsilavinimo, kaip aukštesnių pajamų šaltinio ir panašiai (Zabarauskaitė ir Blažienė, 2011).

Kita vertus, auganti pajamų nelygybė prisideda prie pokyčių šalies raidoje. Puškorius (2016) teigia, kad gyventojų nelygybė sukelia ekonomines, socialines ir psichologines pasekmes, kurios: mažina valstybės progresą ir jos plėtros galimybes, didina visuomenės susiskaldymą, lėtina pilietinės visuomenės vystymąsi, didina psichologinę įtampą visuomenėje ir paveikia asmens, patiriančio nelygybę, gyvenimą. Balvočiūtė (2014) nurodo, kad nepakankamas turto ir pajamų pasiskirstymas dabartinėje visuomenėje iššaukia nelygias galimybes ateities kartoms, sukelia daug socialinių problemų, riboja tikrąją žmonių laisvę ir savarankiškumą, naikina demokratiją ir bendrijas. Zabarauskaitė ir Blažienė (2011) aukštą gyventojų pajamų diferenciaciją vertina neigiamai, dėl

didėjančio visuomenės sluoksniavimosi, poliarizacijos, nevienalytiškumo, silpnos vidurinėsios klasės, kuri turėtų būti socialinio, ekonominio ir politinio visuomenės stabilumo garantas. Dėl šių procesų atsiranda žmonių susvetimėjimas, priešiškus, abejingumas ir panašūs reiškiniai. Be to, pajamų nelygybė skatina šešėlinės ekonomikos paplitimą ir žmonių polinkį įsitraukti bei pateisinti neformalią ekonomiką (Dreher, Kotsogiannis ir McCorrison, 2005). Čiegis ir Dilius (2018) pajamų nelygybės poveikį ekonomikos augimui vertina per taupymo ir socialinių politinių neramumų transmisijos kanalus. Pajamų nelygybė taupymo kanalu turėtų skatinti ekonomikos augimą, nes didėjanči pajamų nelygybė didina turtingų asmenų taupymo normą, kuri panaudojama investicijoms ir technologinei plėtrai. Tačiau pajamų nelygybė socialinių politinių neramumų kanalu turėtų lėtinti ekonomikos augimą, nes augantis pajamų nelygybės lygis mažina įstatymo viršenybę. Anot Dabla'os – Norris, Kochhar, Suphaphiphat, Ricka ir Tsounta'os (2015), pajamų nelygybė mažina investicijas, taigi ir ekonominį augimą, skatindama ekonominį, finansinį ir politinį nestabilumą. Autoriai pastebi kitą neigiamą pajamų nelygybės pasekmę – netiesioginį poveikį finansinėms krizėms. Išsivysčiusiose šalyse ilgą laiką vyraujanti pajamų nelygybė buvo vienas iš svėrtų skatinusių kreditų perviršį, neatsakingą skolinimąsi, hipotekos draudimo standartų mažinimą, lobistų įsigalėjimą. Negalėjimas patenkinti net būtiniausių poreikių, piliečius skatina keisti gyvenamą vietą, siekiant geresnio darbo užmokesčio (Skučienė ir Kaminaitė, 2017). Tad, pajamų nelygybė yra viena priežasčių, kodėl gyventojų migracijos mastai Lietuvoje yra tokie aukšti.

Visgi, pajamų nelygybė turi skaudžių pasekmių ne tik visai šaliai, bet ir atskiriems individams. Wilkinson'o ir Pickett (2010) atlikti tyrimai padėjo nustatyti, kad pajamų lygis lemia gyvenimo kokybę. Šalyse, kur pajamų nelygybė didžiausia, žmonių gyvenimo kokybės rodikliai prasčiausi. Tai reiškia, kad didelė pajamų diferenciacija lemia trumpesnę gyvenimo trukmę, didesnę mirtingumą, nusikalstamumą, mažesnę išsilavinimo, raštingumo, sveikatos lygį ir kitas problemas.

7 pav. Pajamų nelygybės pasekmės (sudaryta pagal Skučienė, 2008)

7 paveiksle pateiktos pajamų nelygybės pasekmės siejamos su žmonių gyvenimo kokybe ir asmens galimybių ribojimu. Skučienė (2008) teigia, kad pajamų nelygybė sąlygoja:

- Vartojimo nelygybę. Nepasiturintieji negali įsigyti brangesnių prekių.
- Neadekvačias būsto sąlygas. Tai rodo, kad visuomenės grupėms, kurių pajamos paprastai yra mažesnės (jaunoms šeimoms, etninių mažumų atstovams, vienišiams namų ūkiams, neįgaliesiems, pašalpas gaunantiems asmenims ir kita) daug sunkiau įsigyti nuosavą būstą ar jį išsinuomoti.
- Daro poveikį sveikatai, suvokiant savo vietą socialinėje hierarchijoje atitinkamai pajamoms. Šis suvokimas generuoja neigiamas emocijas, kurios veikia sveikatą ir sąlygoja stresą. Geresnės pajamos užtikrina aukštesnės kokybės sveikatinimo prekių ir paslaugų prieinamumą. Tačiau pasiekus tam tikrą pajamų ribą, sveikatos pagerėjimų nenustatoma.
- Mažomis pajamomis disponuojančių asmenų didesnę sergamumo ir mirtingumo riziką, dėl gyvenimo būdo (prastesnių būsto sąlygų, maitinimosi žalingų įpročių ir kita).
- Nevisavertį vaikų švietimą. Vaikai iš nepasiturinčių šeimų, ateidami į mokyklą, dažniau stokoja elgesio ir kognityvinių žinių, turi mažesnius ugdymo pasiekimus ir motyvaciją. Pajamų nelygybė sąlygoja mokymo kokybės pasirinkimą mokyklose. Paprastai didesnes pajamas turintieji renka geresnes mokyklas, dėl turimų galimybių mokėti už brangų mokslą.
- Aktyvumą politikoje. Pajamų nelygybės ir politinio dalyvavimo ryšį galima traktuoti dvejopai. Viena vertus, ekonominė nelygybė daro neigiamą poveikį politiniam dalyvavimui, ypač tarp nepasiturinčių asmenų, kadangi jie susitaiko su esama situacija ir nesiekia nieko pakeisti. Kita vertus, ekonominė nelygybė skatina žmonių dalyvavimą politikoje, nes, esant skirtingiems požiūriams dėl perskirstymo, atsiranda interesas dalyvauti politikoje, siekiant pajamų perskirstymo. Be to, politinio dalyvavimo ir ekonominės nelygybės ryšys priklauso nuo asmens pajamų. Kadangi dalyvavimas politikoje reikalauja investicijų, aktyvesnis politinis dalyvavimas jaučiamas labiau pasiturinčių asmenų tarpe.
- Nusikalstamumą. Globaliajame kontekste galima pastebėti tendenciją, kad pajamų nelygybė yra tiesiogiai siejama su nužudymų didėjimo tempais. Šis ryšys ypač stiprus, kai persidengia su ekonomine diskriminacija dėl rasės, religijos ar etninių grupių. Taigi, mažinant pajamų nelygybę, galima sumažinti nusikalstamumą.
- Skyrybas. Dėl ekonominės situacijos blogėjimo žmonės daugiau dirba, todėl turi mažiau laisvalaikio ir bendrų šeimos veiklų, dėl to gali padidėti skyrybų skaičius. Žvelgiant iš kitos pusės, pajamų nelygybė gali būti skyrybų padarinys, kadangi didėja vienišų namų ūkių dalis visuomenėje.
- Migraciją. Darbo užmokesčio skirtumai sukelia didelius gyventojų migracijos srautus.

Netolygiai pasiskirsčiusios pajamos rodo, kad dalis gyventojų skursta. Skučienė ir Gabnytė (2018) teigia, kad skurdas reiškia ekonominių išteklių, kasdieninio vartojimo prekėms ar paslaugoms, nebuvimą. Vadinasi, skurstantieji neturi pakankamai lėšų, kad patenkintų savo kasdienes poreikius. Skurdas atsiranda kai negalima gyventi pagal norimą gyvenimo lygį, nes trūksta išteklių (Skučienė, 2008). Skurdo ribą žymi pajamos, mažesnės nei 60 % nacionalinių disponuojamų pajamų po socialinių išmokų medianos. Skurdas gali būti ir santykinis, kai apibrėžiama, kas užtikrina orų gyvenimą – pavyzdžiui tokie dalykai, kaip atostogos ar kokybiškas maistas, o ne tik pagrindinių fiziologinių poreikių patenkinimas. Taip pat, reikia nepamiršti, žmogaus galimybių gyventi taip, kaip jis mano esą vertinga. Skurdas priveda ir prie socialinės atskirties. Kuo žmogus ilgiau gyvena skurde, tuo didesnė rizika iškristi iš visuomeninio, kultūrinio gyvenimo, darbo rinkos, nutraukti socialinius

ryšius ir kita. Anot Barčiukienės (2007), imamasi įvairių skurdo mažinimo priemonių, kurios apima gyventojų aktyvinimo ir dalyvavimo stiprinimą, palankios skurdui mažinti ūkio plėtros užtikrinimą, socialinių paslaugų plėtros, jų prieinamumo didinimą ir kokybės gerinimą, pajamų garantijų tobulinimą, kaimo bendruomenių veiklą, paramą kaimo turizmui. Taip pat skurdui mažinti taikomos įvairios Europos Sąjungos programos. Skurde gyvenantys žmonės patiria socialinę atskirtį, savivertės mažėjimą, didėjantį nepasitenkinimą gyvenimu, negalėjimą patenkinti net minimalių savo poreikių. Skurdas blogina žmogaus psichologinę būseną, sukelia įtampą ir konfliktus šeimose, kurie priveda iki skyrybų, o tai mažina gimstamumą ir blogina demografinę padėtį. Dėl didelio skurdo masto prarandama kvalifikuota darbo jėga, senėja visuomenė (Barčiukienė, 2007). Pažymima, kad didesnis skurdo lygis yra kaimo vietovėse. Pasak Skučienės ir Gabnytės (2018), skurdas turi labai stiprią geografinę dimensiją. Kaimo vietovėse skurdas yra labiausiai izoliuotas, nes vietiniai gyventojai yra ne tik teritoriškai apriboti nuo kitų šalies gyventojų, bet ir nuo ekonominių (verslo) galimybių plėtotės. Negalėjimas patenkinti savo poreikių, lemia kaimo gyventojų migraciją į kitus miestus arba kitas šalis.

Trumpai tariant, pajamų nelygybė sukelia ir teigiamus, ir neigiamus padarinius šalies ekonomikai, socialinei aplinkai ir jos gyventojams asmeniškai. Laisvos rinkos ekonomikoje susiformuojanti saikinga pajamų nelygybė yra neišvengiama ir ji skatina žmones tobulėti, investuoti į save, motyvuoja veikti, kurti ir rizikuoti, tikintis daugiau uždirbti. Tačiau nelygybė stabdo šalies plėtrą, investicijas, skaldo visuomenę, skatina socialines problemas, politinį nestabilumą, didina nusikalstamumą ir visuomenės priešpriešą. Žmonės, patiriantys nepritekį, negali patenkinti visų savo poreikių, jaučia diskriminaciją, atsiduria arti skurdo ribos, o siekdami geresnio gyvenimo neretai yra linkę emigruoti.

2.2. Gyventojų migracijos teoriniai aspektai

Kaip minėta ankstesniame poskyriuje, viena iš pajamų nelygybės pasekmių gali būti gyventojų migracija. Šiame poskyriuje plačiau aptariama migracijos reikšmė, klasifikavimas, migraciją aiškinančios teorijos bei priežastys ir pasekmės.

Gyventojų migracijos procesus paskutiniaisiais dešimtmečiais paskatino ypač intensyvi globalizacija ir technologijų raida. Gyventojų migracijai apibūdinti, literatūroje gausu skirtingų apibrėžimų, tačiau visi jie panašūs ir vienas kitą papildantys. Šimanskienė ir Paužuolienė (2014) migracijos sąvoką paaiškina labai paprastai – tai gyventojų kilnojimasis iš vienos gyvenamosios vietos į kitą. Lee (1966) teigia, kad migracija yra nuolatinis arba laikinas gyvenamosios vietos pakeitimas. Pasak Hawkins'o (2014), migrantu gali būti žmogus, kurio gimtoji šalis skiriasi nuo šalies, kurioje gyvena; kurio pilietybė skiriasi nuo šalies, kurioje gyvena; kuris keičia įprastinę gyvenamą vietą ne trumpiau nei metams, kad sėkmingai įsitvirtintų paskirties vietoje. Micinski's ir Weiss'as (2017) pažymi, kad migracija tai procesas, kai žmonės kerta tarptautines sienas. Damulienė (2013) pritaria, kad migracija yra gyventojų persikėlimas iš vienos valstybės ilgam laikui į kitą valstybę. Maslauskaitė ir Stankūnienė (2007) migraciją aiškina, kaip asmenų persikėlimą santykinai ilgam laikui, gana dideliu atstumu; gyvenamosios vietos keitimą visam ar tam tikram laikui kertant teritorines ribas. O pasak Rudžinskienės ir Paulauskaitės (2013), žmonių migracija yra įvairialypis, daugiasluoksnis jau ne vieną šimtmetį vykstantis procesas, kurio esminės (bet ne vienintelės) dalys yra emigracija ir imigracija. Taigi, kiekvienas mokslinėje literatūroje paminėtas migracijos apibrėžimas turi tokias savybes – veiksmas („pakeitimas“, „persikėlimas“), vietos („gyvenamoji vieta“, „kita vieta“,

„valstybė“) ir laiko („laikinas“, „ilgalaikis“) aplinkybės. Tad, apibendrinant, gyventojų migracija – tai gyvenamosios vietos pakeitimas atitinkamam laikui kita vieta.

Gyventojų migraciją galima klasifikuoti labai įvairiai. Baggio (n.d.) migraciją skirsto pagal vietos (vidinė, tarptautinė, kita), trukmės (laikina, ilgalaikė, nenustatyto termino) ekonominių – demografinių veiksnių (migranto charakteristika ir kvalifikacija), politinių veiksnių (apsisprendimo laisvė, legalumas) ir tikslo (savanoriška, priverstinė) kriterijus. Migracijos rūšių ir tipų gali būti be galo daug, jie pateikti 6 lentelėje. Kiekvienas migracijos atvejis pasižymi keletu tipų, priklausomai nuo to kur, kuriam laikui ir kodėl migruoja bei nuo to, koks yra pats migrantas ir kokią kvalifikaciją turi.

6 lentelė. Migracijos klasifikavimas (sudaryta pagal Baggio, n.d.)

Kriterijai	Rūšys	Tipai
1. Vieta	Vidinė	<ul style="list-style-type: none"> • Persikėlimas iš kaimo į miestą, • Persikėlimas iš vieno miesto į kitą, • Persikėlimas iš miesto į kaimą, • Persikėlimas iš vieno kaimo į kitą, • Nuolatinis judėjimas toje pačioje teritorijoje (benamystė), • Gyvenamosios vietos keitimas sezoniniais ciklais, • Persikėlimas iš vienos savivaldybės į kitą, • Persikėlimas iš vienos provincijos į kitą, • Persikėlimas iš vieno regiono į kitą šalies viduje.
	Tarptautinė	<ul style="list-style-type: none"> • Tarpvandenyninė migracija – persikėlimas už vandenyno, • Tarpkontinentinė migracija – kai persikeliami į kitą žemyną, • Kontinentinė migracija – tarp šalių tame pačiame žemyne, • Kaimyninė migracija – kertama tik vienos kaimyninės šalies sieną, • Regioninė migracija – persikėlimas iš vieno regiono į kitą.
	Kita	<ul style="list-style-type: none"> • Emigracija – išvykimas iš savo šalies, • Imigracija – atvykimas į kitą šalį, • Tranzitinė migracija – šalies sienų kirtimas kaip priemonė pasiekti kitą šalį, • Žiedinė migracija – trumpi nuolatiniai išvykimai į kitą šalį ribotam laikui, tikslui pasiekti ir grįžimai į kilmės šalį, • Grįžtamoji migracija – grįžimas į kilmės šalį.
2. Trukmė	Laikina	<ul style="list-style-type: none"> • Persikėlimas trumpiau nei 1 m. laikotarpiui, • Persikėlimas darbo kontrakte numatytam laikotarpiui, • Migracija sezoniniams darbams, • Švytuoklinė migracija – kiekvieną dieną pasikartojanti migracija.
	Ilgalaikė	<ul style="list-style-type: none"> • Persikėlimas ilgesniam nei 1 m. laikotarpiui.
	Nenustatyto termino	<ul style="list-style-type: none"> • Išvykimas tikslui pasiekti, be iš anksto numatyto laikotarpio.
3. Ekonominiai – demografiniai veiksniai	Migranto charakteristika	<ul style="list-style-type: none"> • Individuali migracija, • Šeimos migracija, • Masinė migracija, • Pagal migruojančiųjų lytį, • Pagal migruojančiųjų amžių, • Pagal migruojančiųjų kartą.
	Migranto kvalifikacija	<ul style="list-style-type: none"> • Pagal imigrantų darbo vietos sektorių, • Aukštos kvalifikacijos darbo jėgos migracija, • Kvalifikuotos darbo jėgos migracija, • Nekvalifikuotos darbo jėgos migracija, • Protų nutekėjimas, • Darbo jėgos, turinčios aukštą kvalifikaciją technologijose, migracija, • Individualią veiklą, kuriančios darbo jėgos migracija, • Migracija nelegaliam darbui.

Kriterijai	Rūšys	Tipai
4. Politiniai veiksniai	Apsisprendimo savarankiškumas	<ul style="list-style-type: none"> • Savanoriška migracija, • Priverstinė migracija.
	Legalumas	<ul style="list-style-type: none"> • Legali migracija, • Nelegali migracija.
5. Tikslas	Savanoriška migracija	<ul style="list-style-type: none"> • Darbo, • Gydymosi, • Mokymosi, • Turizmas, • Piligrimystė, • Verslo reikalai.
	Priverstinė migracija	<ul style="list-style-type: none"> • Pabėgėliai, • Politinio prieglobsčio prašytojai, • Tremtis, • Deportacija.

Žmonių elgsenai analizuoti sukurtos teorijos buvo pritaikytos emigracijos procesui tirti. Pavieniui šios teorijos migracijos procesą analizuoja dalimis, akcentuojant tik konkrečius aspektus, todėl migracijos teorijas reikėtų vertinti kaip viena kitą papildančias. Karalevičienė ir Matuzevičiūtė (2009) analizuoja pagrindines gyventojų migracijos teorijas:

1. Pagal neoklasikinę migracijos teoriją, migracija laikoma vienu svarbiausių šalies vystymosi veiksnių. Remiantis šia teorija, pagrindinis makroekonominis migracijos veiksnys – esminiai skirtumai tarp darbo pasiūlos ir paklausos bei darbo užmokesčio kilmės ir tikslo šalyse. Jei šių skirtumų nebūtų, emigracija neegzistotų. Tačiau įprastai darbo jėga išvyksta iš tų šalių, kuriose jos pasiūla yra per didelė, į ten, kur didesnė darbo jėgos paklausa. Pagrindinis mikroekonominis veiksnys – asmeninis apsisprendimas emigruoti, kuris remiasi sąnaudų – naudos vertinimu. Pasak neoklasikinės migracijos teorijos, valstybė turi kištis ir reguliuoti emigraciją skatinančius veiksnius – didinti pajamas, įsidarbinimo galimybes arba emigracijos sąnaudas.

2. Naujoji migracijos ekonomikos teorija išsamiai analizuoja migracijos procesą. Emigracija traktuojama ne kaip atskiro individo, o visos šeimos strategija, kurios pagrindinis tikslas – ne tik padidinti pajamas, bet ir diversifikuoti pajamų šaltinius, minimizuojant riziką, pavyzdžiui nedarbą ar pajamų netekimą. Naujoji emigracijos teorija prieštarauja anksčiau minėtai neoklasikinei migracijos teorijai. Remiantis naująja migracijos teorija, darbo užmokesčio skirtumai nėra esminis veiksnys, sukeliantis migraciją, be to, stipriai akcentuojamas šeimos, namų ūkių ir piniginių perlaidų aspektas. Pagrindinis šios teorijos trūkumas – neanalizuojamas poveikis priimančiai šaliai.

3. Dviejų darbo rinkų teorijoje teigiama, kad valstybėje egzistuoja dvi darbo rinkos. Pirmoji darbo rinka suteikia aukštas pajamas, išsilavinusiems ir kvalifikuotiems šalies gyventojams. Antrojoje darbo rinkoje vyrauja menkai apmokami darbai, kurių vietiniai gyventojai nenori dirbti. Laisvas darbo vietas antrojoje darbo rinkoje užpildo imigrantai. Jie sudaro konkurenciją vietiniams darbuotojams, todėl mažėja pastarųjų paklausa ir darbo užmokestis. Dviejų darbo rinkų teorija paaiškina, kodėl kilmės šalys susiduria su dideliu struktūriniu nedarbu, kuris susijęs su staigiais gamybos struktūros pokyčiais. Tačiau ši teorija neįvertina „stūmimo“ ir „traukos“ veiksnių bei asmeninių priešasčių poveikio migracijai.

4. Pasaulio sistemų teorija teigia, kad emigraciją lemia darbo jėgos judėjimas iš periferijos į centrą. Tarptautinės emigracijos atveju, judėjimas iš periferijos į centrą, reiškia emigraciją iš besivystančių regionų į išsivysčiusias valstybes. Tokia migracija gali vykti ir valstybių viduje, kai migruojama iš kaimo į miestą (urbanizacija) dėl daugiau perspektyvų.

5. Emigracijos srautai, migracijos tinklo teorijoje, aiškinami, kaip save generuojantis procesas – migruojama ten, kur jau yra įsikūrusios tautiečių bendruomenės. Esami emigrantai suteikia

informacijos apie situaciją darbo rinkoje, įsidarbinimo, darbo užmokesčio ir apgyvendinimo galimybes norintiems emigruoti. Tokie tinklai sumažina emigracijos sąnaudas. Tinklai pasižymi augimo tendencija, kadangi kiekvieno asmens persikėlimas yra informacijos šaltinis svarstantiems apie emigracijos galimybę, o tuo pačiu ir naujų migracijos srautų priežastis.

6. Migracijos sistemų teorija emigraciją aiškina, kaip mikrostruktūrų ir makrostruktūrų sąveikos rezultata. Mikrostruktūromis laikomos pačių emigrantų savybės, įsitikinimai, patirtys ir pažintys, o makrostruktūromis laikomi instituciniai veiksniai.

Paprastai žmonės keičia gyvenamą vietą, kai dėl tam tikrų priežasčių nėra patenkinti esama padėtimi, siekia geresnio gyvenimo. Kumpikaitė ir Žičkutė (2012) teigia, kad gyventojų migracijai didžiausią įtaką daro darbo užmokesčio skirtumai ir pajamų nelygybė, taip pat šalies ekonominio išsivystymo lygis, produktų kainų politika, prekybos sąlygos, neproporcingas darbo jėgos pasiskirstymas tarp sektorių, naujų darbo vietų kūrimo ir įdarbinimo skatinimas, nedarbo lygis, mokesčių sistema, mokslas ir švietimo sistema, įsidarbinimo galimybės, gyvenimo sąlygos, kultūros centrų pasiekiamumas, socialinės sąlygos, sveikatos priežiūros lygis, aplinkos sąlygos, migracijos tinklai, ekonomikos ciklai ir investicijos. Apibendrinus, tai - demografiniai, kultūriniai, politiniai, teisiniai, ekonominiai, socialiniai, psichologiniai, saugumo ir geografiniai šalies veiksniai, kurie apibūdina gyvenimo sąlygas toje šalyje. Anot Damulienės (2013), ekonominiai ir finansiniai veiksniai yra gyventojų migracijos pagrindas, nes dažniausiai migruojama į ekonomiškai geriau išsivysčiusias valstybes, kuriose darbo užmokestis yra kelis kartus didesnis nei gimtojoje šalyje. Martinaitis ir Žvalionytė (2007) teigia, kad vis tik galutinį sprendimą emigruoti lemia valstybių stūmimo ir traukos veiksniai bei nuostoliai (laiko ir kitų išteklių sąnaudos reikalingai informacijai surinkti, taip pat įgytų kvalifikacijų ir kompetencijų perkėlimas). Pasak Rudžinskienės ir Paulauskaitės (2013), paklausos (traukos) veiksniai yra susiję su tikslo šalimis. Migrantus traukia geresnės nei kilmės šalyje kitų valstybių ekonominės, socialinės ir kitokio pobūdžio sąlygos. Prie jų priskiriami šie veiksniai: didesnės pajamos, mažesni mokesčiai, geresni darbo pasiūlymai, politinis stabilumas, geresnės mokymosi, gydymo paslaugos, religinė tolerancija ir pan. Pasiūlos („stūmimo“) veiksniai susiję su vidine gimtosios šalies situacija. Prie stūmimo veiksnių priskiriama: karas ar kitoks ginkluotas konfliktas, skurdas, ypač bloga politinė situacija, didelis nedarbas ir menkas užimtumas, mažas atlyginimas, sudėtingos ir sunkios materialinės ir socialinės gyvenimo sąlygos. Be to, Rudžinskienė ir Paulauskaitė (2013) prideda, kad žmogaus sprendimą emigruoti lemia dar ir individo asmeninės savybės ir vertybės bei grandininės migracijos veiksniai. Kiekvienas žmogus, migracijos naudą ir nuostolius vertina individualiai. Kai emigracijos teikiama nauda viršija patiriamus nuostolius, priimamas sprendimas emigruoti.

Gyventojų migracija – tai procesas, vykstantis kiekvienoje šalyje, tik vienoje šalyje labiau vyrauja emigracija, o kitose imigracija. Migracija, keisdama asmens gyvenimą, keičia ir gimtosios bei priimančios šalies aplinką. Kaip ir kiekvienas ekonominis procesas, migracija šalims gali atnešti naudos ir nuostolių. 7 lentelėje pateikti migracijos padariniai kilmės ir tikslo šalims. Iš lentelės galima spręsti, kad migracija labiausiai veikia darbo rinką. Tarp šalių persiskirsto nedarbo lygis ir darbo jėga. Tai lemia šalių bendrojo vidaus produkto sukūrimą, investicijas, bendrą aplinką. Be to, migracija lemia demografinius pokyčius – keičiasi gyventojų skaičius, visuomenės amžius, daugėja mišrių šeimų ir kita. Iš 7 lentelės matyti, kad emigracija neigiamai veikia kilmės šalies ekonominę ir socialinę raidą, o tikslo šalims imigracija daugiau turi teigiamų padarinių. Svarbu paminėti, kad kartais migracijos padarinių negalima vertinti tik iš vienos perspektyvos, pavyzdžiui: gyventojų

skaičiaus išaugimas priimančiai šaliai gali suteikti ne tik naudos, kaip didėjantis mokesčių įždas, bet ir žalos, kaip per didelė populiacija, viešųjų gėrybių ir paslaugų trūkumas.

7 lentelė. Migracijos pasekmės kilmės ir tikslo valstybėms (sudaryta pagal Sarvutytė, 2011; Rudžinskienė ir Paulauskaitė, 2013; Šimanskienė ir Paužuolienė, 2014; Grossmann, 2016)

	Poveikis kilmės valstybei	Poveikis tikslo valstybei
PRIVALUMAI	<ul style="list-style-type: none"> • Nedarbo lygio mažėjimas. • Migrantų, įgijusių naujos patirties, grįžimas. • „Grįžtantys“ pinigų srautai iš trumpalaikės ir sezoninės migracijos. • Mažėjantis socialinės paramos poreikis • Investicijų grįžimas. • Naujų kultūrų pažinimas. 	<ul style="list-style-type: none"> • Imigrantai linkę investuoti į savo gebėjimus ir prisitaikymą prie naujų sąlygų. • Sukuriamas bendrasis vidaus produktas. • Išauga darbo jėgos kiekis. • Sumažėja nedarbo lygis (jei imigrantai įsidarbina). • Užpildomos darbo vietos, kurių nesiryžta dirbti vietiniai. • Daugėja gyventojų, surenkama daugiau mokesčių. • Kvalifikuoti migrantai įmonėms gali padėti pritraukti investicijų, rasti partnerių iš jų kilmės šalies. • Daugėja investicijų. • Išauga konkurencija darbo rinkoje.
TRŪKUMAI	<ul style="list-style-type: none"> • Didėjantis darbo jėgos trūkumas. • Laisvų darbo vietų skaičiaus augimas. • Protų nutekėjimas ir švaistymas. • Bendras sukuriama produkto mažėjimas. • Nesurenkami mokesčiai į valstybės biudžetą. • Mažėjanti gamyba. • Mažėjančios investicijos. • Prarandamos lėšos, investuotos į žmonių išsilavinimą ir specialistų parengimą. • Regionų ekonominės raidos netolygumų didėjimas. • Gyventojų skaičiaus mažėjimas. • Gyventojų senėjimas. • Gimstamumo mažėjimas. • Nutautėjimas. • Padidėjęs skyrybų skaičius. • Mažesnė konkurencija vietinėje darbo rinkoje. 	<ul style="list-style-type: none"> • Asimiliaciniai iššūkiai ir su tuo susiję kaštai. • Išvežamos lėšos. • Imigrantų vartojimas mažas, nes jie tikisi sukaupti lėšų ir grįžti į kilmės valstybę. • Išauga nedarbo lygis, mokamos pašalpos (jei imigrantas neįsidarbina). • Didėjantis gyventojų skaičius kelia grėsmę poreikių patenkinimui, ekologiinei aplinkai, infrastruktūrai ir paslaugoms.

Taigi, migracija – gyvenamosios vietos pakeitimas kita tam tikram terminui. Šį procesą galima skirstyti pagal judėjimo kryptį, laikotarpį, migranto asmenybę, laisvumą ir tikslą. Kiekvienas migracijos atvejis pasižymi keliais tipais, kurių iš viso yra be galo daug. Spartus emigracijos augimas rodo, kad šalyje veikia stūmimo veiksniai, o esama šalies padėtis gyventojų netenkina, dėl to jie pasiryžta keisti gyvenamąją vietą. Valstybėse, pasižyminčiose dideliais imigrantų srautais, veikia traukos veiksniai, kurie rodo šalies patrauklumą užsienio gyventojams. Gyventojų mobilumas kilmės šalims sukelia daugiau neigiamų padarinių, o tikslo valstybėms atneša daugiau naudos.

2.3. Ryšys tarp pajamų nelygybės ir gyventojų migracijos

Ankstesniuose poskyriuose buvo paminėta, kad tarp pajamų nelygybės ir gyventojų mobilumo egzistuoja ryšys. Migracija įvardijama kaip pajamų nelygybės padarinys, o darbo užmokesčio skirtumai ir pajamų nelygybė - migracijos priežastis. Šiame skyriuje plačiau ir įvairiais aspektais aptarinėjama pajamų nelygybės ir migracijos tarpusavio sąveika mokslinėje literatūroje.

Kumpikaitė ir Žičkutė (2012) teigia, kad migraciją lemia ekonominiai veiksniai. Darbo užmokesčio skirtumus ir pajamų nelygybę autorės priskiria pagrindinėms priežastims, labiausiai skatinančioms emigracijos srautus. Didžiausią įtaką, sudarant normalaus funkcionavimo sąlygas dirbančiam

asmeniui, turi valstybės nustatytas minimalus mėnesinis darbo užmokestis. Minimalaus ar vidutinio mėnesinio darbo užmokesčio didinimas, gali būti viena iš priemonių, skatinančių grįžtamąją migraciją arba sulaikančių nuo emigracijos, kadangi apsisprendimą emigruoti lemia ne tik dabartinės situacijos, bet ir ateities perspektyvų vertinimas. Šalies ekonominės padėties gerėjimo, vidutinio darbo užmokesčio augimo ir darbo užmokesčio diferenciacijos mažėjimo lūkesčiai gali padėti suvaldyti didėjančius gyventojų migracijos srautus, paskatinti emigrantus grįžti į tėvynę.

Skučienės (2008) nuomone, pajamų skirtumai tarp namų ūkių yra reiškinys, skatinantis kitų neigiamų reiškinių augimą. Autorė teigia, kad pajamų nelygybės ir migracijos ryšys nėra pakankamai ištirtas, tačiau esami tyrimai rodo, kad remiantis santykinės deprivacijos teorija (neatitikimu tarp to, ką žmonės gauna, ir to, ką mano turį teisę gauti), asmenys, kurių gaunamos pajamos yra mažiausios, yra linkę išvykti ieškoti geriau apmokamo darbo. Įvairūs tyrimai rodo, kad šalyse, pasižyminčiose didesne pajamų nelygybe, dideli emigrantų srautai. Pagal neoklasikinį migracijos modelį, migracija egzistuoja, nes yra darbo užmokesčių skirtumų, o bendruomenės, kuriose yra pakankamai didelė migracija, pasižymi didele pajamų nelygybe. Anot Smilgos, Laurinavičiaus ir Laurinavičiaus (2017), socialinės nelygybės Lietuvoje kaina – per ketvirtį amžiaus prarastas ketvirtadalis tautos.

Pasak Barčiukienės (2007), šalyje vyraujantis skurdas lemia didelius emigracijos mastus. Darbas yra pagrindinis veiksnys, suteikiantis stabilumo ir saugumo jausmą, užtikrinantis pajamas ir padedantis patenkinti pagrindinius poreikius. Nedarbas yra viena iš skurdo priežasčių. Norėdami nebeskursti, ieškodami geresnio gyvenimo, stabilesnio ir didesnes pajamas suteikiančio darbo, žmonės keičia gyvenamą vietą. Emigracija mažina skurdo ir nedarbo lygį šalyje, kadangi dažniausiai išvyksta skurstantys ir nedirbantys asmenys.

Skučienė ir Gabnytė (2018) priduria, kad emigracija yra viena iš regionų ekonominės raidos netolygumų ir socialinės atskirties didėjimo šalyje pasekmių. Didesnis skurdo lygis pasireiškia kaimo vietovėse. Nepakankamas asmens poreikių patenkinimas lemia, kaime gyvenančių asmenų, migraciją. Čia trūksta investicijų, darbo vietų, infrastruktūros, mokymosi galimybių, paslaugų pasiūlos ir kita. Būtent todėl, migracija iš kaimo yra labai dažnas reiškinys, o ypač jaunimo tarpe. Dideli jaunimo emigracijos mastai neigiamai paveikia teritorijos demografinius rodiklius. Svarbu paminėti, kad išvyksta ne tik bedarbiai ar skurstantys asmenys, dažnai dėl neįvertintų pastangų ir gabumų, nekonkurencingo atlyginimo, prastų darbo sąlygų, trūkstamų karjeros galimybių į labiau išsivysčiusias šalis išvyksta kvalifikuota darbo jėga, mokslininkai, įvairių sričių specialistai (Dodani ir LaPorte, 2005). Tai laikoma protų nutekėjimo problema. Jų žinios ir kvalifikacija perkeliamos į kitą šalį, prisideda prie tos šalies augimo, gyvenimo gerovės kilimo. Nors susiduriama su išteklių persikirstymo efektyvumo problema, tačiau papildoma imigrantų darbo jėga ir pats darbas prisideda prie bendros vertės sukūrimo ir ekonomikos augimo imigracijos šalyje (Pukelienė, Glinskienė ir Beržinskienė, 2007). Šalyje, kurioje mažėja darbo jėgos kiekis, ekonomika auga lėčiau. Taip susidaro pajamų nelygybė tarp tautiečių, gyvenančių ir dirbančių gimtinėje bei išvykusių dirbti svetur. Kita vertus, Schiff'as (2018) įžvelgia, kad protų nutekėjimas, kilmės šaliai gali būti naudingas, sprendžiant pajamų nelygybės problemą. Visų pirma, emigruoja šalies mastu aukštą darbo užmokestį gaunantys savo sričių specialistai, todėl vidutinis darbo užmokestis šalyje sumažėja. Taip pat, prie atskirties mažinimo prisideda emigrantų siunčiamos perlaidos artimiesiems, investicijos, ryšiai, skatinantys tarptautinių įmonių bendradarbiavimą ir sukaupia patirtis, panaudota grįžus. Dar didesnė problema yra protų švaistymas. Pasak Gižienės ir Markauskienės (2012), protų švaistymu laikomas emigracijos tipas, kai dėl ekonominių priežasčių, kvalifikuoti specialistai užsienyje dirba geriau apmokamus,

tačiau kvalifikacijos nereikalaujančius darbus. Taip neišnaudojamas žmogaus potencialas ir prarandamos į jį investuotos lėšos.

Tonkūnaitė-Thiemann (2012) laisvą asmenų judėjimą pateikia kaip pamatinę Europos Sąjungos teisę. Tad, žmonės yra laisvi ir nepriklausomi bėgti nuo skurdo, ieškoti geresnių įsidarbinimo galimybių ar geriau apmokamo darbo svetur. Mobilumas traktuojamas kaip alternatyva asmeninei gerovei didinti ir ištrūkti iš gimtosiose šalyse esančios socialinės nelygybės. Asmenų emigracija suvokiama kaip grėsmė kilmės šalies gyventojų skaičiui ir kartu – darbo jėgos mažėjimui. Tai lemia lėtesnę šalies ekonominės ir socialinės gerovės raidą, demografinius pokyčius, senėjančią visuomenę. Mažesnis į biudžetą surenkamų mokesčių kiekis neleidžia efektyviai kovoti su pajamų nelygybe – didinti labiausiai pažeidžiamų socialinių grupių pajamas. Taigi, rezultato neduodanti valdžios kova su pajamų nelygybe skatina emigruoti iš šalies, kurioje negarantuojamas bazinis pragyvenimo lygis ir apsauga pagrindinių socialinių rizikų atvejais – susirgus, praradus, darbą ar būstą ir netekus pajamų šaltinio. Žvelgiant iš kitos pusės, užsienio valstybės gerovės sistema sukelia pavojų socialinių garantijų išnaudojimui, skatina nedalyvavimą darbo rinkoje ir pasiklovimą valstybės parama.

Migraciją skatina ne tik netenkinančios gyvenimo sąlygos kilmės šalyje. Priimančios šalies gerovės sistema, galimybės įsitvirtinti darbo rinkoje ir įvairios socialinės programos, gali paskatinti atvykti asmenis, nesvarsčiusius tokios galimybės. Tačiau Tonkūnaitė-Thiemann (2012) pabrėžia, kad net ir patraukli tikslo šalies aplinka negarantuoja geresnių pajamų ir gyvenimo kokybės. Tyrimai rodo, jog ne tik nelygybė gali lemti migraciją, bet egzistuoja ir atvirkščias šių reiškinių tarpusavio ryšys. Imigranto statusas – vienas iš svarbių socialinės atskirties ir skurdo rizikos veiksnių. Imigrantai svetimoje šalyje dažnai patiria diskriminaciją darbo ir būsto rinkose bei dėl leidimo gyventi šalyje išdavimo apribojimų. Kita vertus, atskirčiai įtaką daro nepakankami migrantų turimi vidiniai ištekliai – menkos užsienio kalbos žinios, užsienio šalyje nepripažįstamas išsilavinimas ar išvis jo nebuvimas, nepakankama priimančios šalies darbo rinkai kvalifikacija, asmeninės savybės ir kita.

Barham'as ir Boucher'is (1998) bei Arslan ir Taylor'as (2012) teigia, kad emigrantų pinigines perlaidos gali sumažinti pajamų nelygybę. Tai ypač aktualu besivystančiose šalyse, kur bendros namų ūkių pajamos yra žemos, atotrūkis tarp namų ūkių yra labai didelis, o emigravusių šeimos narių perlaidos yra papildomas arba pagrindinis pajamų šaltinis. Kuo daugiau sukauptų lėšų migrantai perveda nepasiturintiems artimiesiems, likusiems gimtojoje šalyje, tuo labiau mažėja pajamų pasiskirstymo ir vartojimo netolygumai. Matuzevičiūtė ir Balčiūnas (2012) teigia, kad didžiausia dalis emigrantų persiustų pinigų, panaudojama kasdieniniam vartojimui, tačiau ši dalis yra mažesnė nei šiam tikslui skiriama Lietuvos gyventojų namų ūkių pajamų dalis.

Nors pajamų nelygybės ir gyventojų migracijos ryšys nėra pakankamai išnagrinėtas, iš esamų tyrimų galima pastebėti, kad kuo didesnė pajamų nelygybė, tuo didesnė migracija iš šalies. Pagrindinė paskata migracijai - per mažas darbo užmokestis, neužtikrinantis pagrindinių poreikių patenkinimo. Ypač didelis skurdo lygis pasireiškia kaimo vietovėse. Dėl pajamų nelygybės emigruoja ne tik neišsilavinę asmenys, bet ir aukštos kvalifikacijos specialistai. Taip jų potencialas neišnaudojamas gimtoje šalyje, o perkeliamas į kitur. Sąlyginai aukštas pajamas gaunančių asmenų išvykimas, statistiškai sumažina nelygybę. Taip pat emigrantų pinigine parama mažas pajamas gaunantiems artimiesiems, likusiems tėvynėje, realiai padeda sumažinti skurdą tarp namų ūkių. Pajamų nelygybė gali sumažėti emigranto kilmės šalyje, tačiau padidėti priimančioje šalyje, kadangi imigrantams daug sunkiau rasti geriau apmokamą darbą ir užsitikrinti pajamų.

3. Pajamų nelygybės poveikio gyventojų migracijai tyrimo metodologija

Šiame skyriuje sudaromas pajamų nelygybės poveikio migracijai vertinimo modelis. Remiantis įvairių autorių tyrimais, pajamų nelygybė yra pagrindinė migracijos priežastis. Tačiau vienos šalys pasižymi dideliais emigrantų srautais, o kitos pritraukia daug imigrantų. Tyrimu siekiama įvertinti, ar migracijos mastai priklauso nuo pajamų nelygybės lygio šalyje. Pajamų nelygybės paplitimas skirtingas, todėl svarbu ištirti, kaip pajamų nelygybė veikia migraciją skirtingose Europos Sąjungos šalių grupėse. Grupavimas naudojamas nustatyti panašumui tarp objektų ir susiskirstyti į grupes taip, kad skirtumai grupių viduje būtų kuo mažesni, o tarp grupių – kuo didesni (Pukėnas, 2005). Grupavimo tikslas yra nustatyti pajamų nelygybės poveikį migracijai šalyse, kuriose yra skirtingas pajamų nelygybės lygis ir skirtingi migrantų srautai. Esant laisvam asmenų judėjimui, skirtingose šalių grupėse, gali būti nustatytas skirtingas pajamų nelygybės poveikis migracijai. Be to, skiriasi šių dviejų reiškinių kitimo tendencijos, todėl pajamų nelygybės poveikis migracijai gali būti skirtingas. Remiantis koreliacine ir regresine analize, nustatomas ryšys ir priklausomybė tarp pajamų nelygybės ir emigracijos bei imigracijos Europos Sąjungos šalių grupėse.

Pasak Čekanavičiaus ir Murausko (2014), koreliacijos koeficientas yra kintamųjų tiesinės priklausomybės matas. Statistikoje koreliacijos koeficientas naudojamas dviejų intervalinių kintamųjų tiesinei priklausomybei išmatuoti. Koreliacija nepaaiškina priežastingumo. Ji atsako į klausimą, ar egzistuoja tiesinis ryšys tarp kintamųjų, bet nepaaiškina, kodėl tas ryšys susidaro. Koreliacijos koeficientu galima vertinti tik tiesinę priklausomybę. Pirmas žingsnis atliekant koreliacinę analizę – reikšmingumo p nustatymas. Gauta p reikšmė lyginama su pasirinktu reikšmingumo lygmeniu 0,05. Jeigu ryšys yra statistiškai nereikšmingas ($p > 0,05$) – vieno kintamojo pokyčiai neturi įtakos antram kintamajam. Koreliacijos koeficientas gali svyruoti nuo -1 iki 1. Teigiama koreliacijos koeficiento reikšmė reiškia tiesioginį ryšį – veiksnio ir rezultatinio požymio reikšmės kinta viena ir ta pačia kryptimi: vienam padidėjus, padidėja ir kitas, o vienam sumažėjus, kitas taip pat sumažėja. Esant neigiamam koreliacijos koeficientui, ryšys yra atvirkštinis – veiksnio ir rezultatinio požymio reikšmės kinta priešingomis kryptimis: vienam padidėjus, kitas sumažėja ir atvirkščiai. Kuo koreliacijos koeficientas absoliučiu didumu arčiau 1, tuo priklausomybė tarp dviejų kintamųjų yra stipresnė. Kuo labiau koreliacijos koeficientas tolsta nuo 1 ir artėja prie 0, tuo priklausomybė yra silpnesnė. Kai koreliacijos koeficientas lygus 0, kintamieji yra tiesiškai nepriklausomi. Tikslus koreliacijos koeficiento reikšmių apibūdinimas pateiktas 8 lentelėje.

8 lentelė. Koreliacijos koeficiento vertinimas (sudaryta pagal Kasiulevičius ir Denapienė, 2008)

Teigiamas ryšys	Ryšio stiprumas	Neigiamas ryšys
0	Nėra ryšio	0
Nuo 0,01 iki 0,19	Labai silpnas	Nuo -0,01 iki -0,19
Nuo 0,2 iki 0,39	Silpnas	Nuo -0,2 iki -0,39
Nuo 0,4 iki 0,69	Vidutinis	Nuo -0,4 iki -0,69
Nuo 0,7 iki 0,89	Stiprus	Nuo -0,7 iki -0,89
Nuo 0,9 iki 1	Labai stiprus	Nuo -0,9 iki -1

Kadangi empiriniams tyrimams vien koreliacinės analizės nepakanka – taikoma regresinė analizė. Regresinė analizė nustato statistinio ryšio pobūdį ir aprašo priklausomojo (pasekmės) kintamojo vidutinių reikšmių priklausomybę nuo vieno ar kelių nepriklausomųjų (priežasties) kintamųjų reikšmių matematine formule ir kartu prognozuoja šio kintamojo reikšmes (Kasiulevičius ir Denapienė, 2008). Bekešienė (2015) teigia, kad regresinė analizė parodo, kaip keisis priklausomojo kintamojo reikšmė, pasikeitus nepriklausomam kintamajam. Regresinė analizė padeda nustatyti

migracijos priklausomybę nuo pajamų nelygybės. Sudaryto regresinio modelio tikslumą apibūdina determinacijos koeficientas. Jis parodo, kuri vieno požymio bendro kitimo dalis gali būti paaiškinta kito požymio reikšmių kitimu. Bekešienė (2015) teigia, kad kuo didesnis determinacijos koeficientas (maksimali jo reikšmė 1), tuo tiksliau galima prognozuoti priklausomą kintamąjį iš nepriklausomo. Tiesinės regresijos modelis sudaromas pagal 6 formulę (šaltinis: Bekešienė, 2015):

$$Y = \alpha + \beta X + \varepsilon \quad (6)$$

čia Y – priklausomas kintamasis

α – regresijos modelio koeficientas

β – regresijos modelio koeficientas

X – nepriklausomas kintamasis

ε – atsitiktinė paklaida

Tyrime pasirinkta analizuoti 2007 – 2017 m. Europos Sąjungos šalių duomenis. Dešimties metų laikotarpis yra pakankamas rodiklių kitimo tendencijoms išryškėti. Europos Sąjungos šalys pasirinktos tyrimui dėl tarpusavio panašumų ir tuo pačiu skirtumų, bei galimybės palyginti su Lietuva. Be to, dvidešimt aštuonių dabartinių Europos Sąjungos narių duomenys prieinami Eurostat duomenų bazėje. Tyrimas atliekamas tokia eiga:

- Skaičiuojamas migracijos saldo, tenkantis tūkstančiui gyventojų, 2007 – 2017 m. kiekvienoje Europos Sąjungos šalyje. Pasirinkta analizuoti būtent migracijos saldo, tenkantį tūkstančiui gyventojų, o ne tik migracijos saldo rodiklį, nes toks skaičiavimas suvienodina ir leidžia palyginti skirtingu gyventojų skaičiumi bei skirtingais migrantų mastais pasižyminčias šalis tarpusavyje. Migracijos saldo, tenkantis tūkstančiui gyventojų, yra emigravusių ir imigravusių asmenų skaičiaus skirtumas, tenkantis analizuojamos šalies tūkstančiui gyventojų (Kaminskienė, 2009). Teigiamas migracijos saldo, tenkantis tūkstančiui gyventojų rodo, jog šalyje yra daugiau imigrantų. Neigiamas migracijos saldo, tenkantis tūkstančiui gyventojų, rodo, jog šalyje yra daugiau emigrantų. Pagal šį rodiklį šalys skiriamos į dvi grupes – su teigiamu ir su neigiamu migracijos saldo.
- Tiriamos Europos Sąjungos šalys skirstomos į 3 grupes pagal pajamų nelygybės lygį 2007 – 2017 m., kurį atspindi Džini koeficientas. Šalys grupuojamos pagal Džini reikšmę, pateiktą 1 lentelėje:
 - šalys, kuriose pajamų nelygybės lygis yra mažas (Džini koeficientas mažesnis už 25);
 - šalys, kuriose pajamų nelygybės lygis yra vidutinis (Džini koeficiento reikšmė yra tarp 25 ir 35);
 - šalys, kuriose pajamų nelygybės lygis yra didelis (Džini koeficientas didesnis už 35).
- Visos šalys pagal migracijos saldo ir pajamų nelygybės požymių panašumą skiriamos į 6 grupes, pateiktas 9 lentelėje:

9 lentelė. Šalių grupės pagal migracijos saldo, tenkantį tūkstančiui gyventojų, ir Džini koeficientą

I grupė		II grupė		III grupė	
Migracijos saldo	Džini koeficientas	Migracijos saldo	Džini koeficientas	Migracijos saldo	Džini koeficientas
Teigiamas	<0,25	Teigiamas	0,25<Džini koeficientas<0,35	Teigiamas	>0,35
IV grupė		V grupė		VI grupė	
Migracijos saldo	Džini koeficientas	Migracijos saldo	Džini koeficientas	Migracijos saldo	Džini koeficientas
Neigiamas	<0,25	Neigiamas	0,25<Džini koeficientas<0,35	Neigiamas	>0,35

- Tiriamas koreliacinis ryšys tarp Džini koeficiento ir emigrantų bei imigrantų kiekvienoje šalyje 2007 – 2017 m. Koreliacijos įvertinimas padeda nustatyti, ar egzistuoja ryšys tarp pajamų nelygybės ir emigrantų bei imigrantų skaičiaus. Tyrime apsiribojama tiesiniu ryšiu.
- Šalims, kuriose nustatyta statistiškai reikšminga koreliacija, sudaromas tiesinės regresijos modelis pagal 6 lygtį.
- Remiantis atliktais skaičiavimais bei koreliacine ir regresine analizėmis, nustatomas pajamų nelygybės poveikis gyventojų migracijai šalių grupėse, kuriose yra skirtingas pajamų nelygybės lygis ir skirtingi migrantų srautai.

4. Pajamų nelygybės poveikio gyventojų migracijai tyrimo rezultatai

Tyrimas atliekamas pagal trečioje darbo dalyje numatytus etapus – pirmiausia, šalys grupuojamos pagal nustatytus požymius, tada tiriamas pajamų nelygybės poveikis gyventojų emigracijai, o vėliau - imigracijai. Duomenys, naudojami tyrime, ir skaičiavimo rezultatai pateikiami prieduose.

4.1. Europos Sąjungos šalių grupės pagal pajamų nelygybės lygį ir migracijos saldo

Pirmiausia, skaičiuojamas migracijos saldo, tenkantis tūkstančiui gyventojų, kiekvienoje Europos Sąjungos šalyje 2007 – 2017 m. Emigrantų ir imigrantų skaičiaus dinamika pateikta 2 ir 3 prieduose. 4 priede pateikiamas gyventojų skaičius, o 5 priede pateikiamas turimais duomenimis apskaičiuotas migracijos saldo, tenkantis tūkstančiui gyventojų, kiekvienai šaliai kiekvienais metais. Pagal šį skaičiavimą šalys padalinamos į dvi grupes (10 lentelė). Vienoje grupėje atsiduria tos šalys, kurių tūkstančiui gyventojų tenkančio, migracijos saldo vidurkis yra teigiamas. Kitai grupei priskiriamos šalys, kurių migracijos saldo, tenkančio tūkstančiui gyventojų, vidurkis yra neigiamas. Iš 10 lentelės matyti, kad šalių su teigiamu migracijos saldo yra gerokai daugiau nei su neigiamu. Šalys, kuriose statistiškai tūkstančiui gyventojų tenka daugiau imigrantų yra Airija, Austrija, Belgija, Čekija, Danija, Ispanija, Italija, Jungtinė Karalystė, Kipras, Liuksemburgas, Malta, Nyderlandai, Prancūzija, Slovakija, Slovėnija, Suomija, Švedija, Vengrija ir Vokietija. Lietuvoje, taip pat Bulgarijoje, Estijoje, Graikijoje, Kroatijoje, Latvijoje, Lenkijoje, Portugalijoje ir Rumunijoje tūkstančiui gyventojų statistiškai tenka daugiau emigrantų.

10 lentelė. Šalys pagal migracijos saldo, tenkančio tūkstančiui gyventojų, 2007 – 2017 m. vidurkį (sudaryta pagal Eurostat, 2018a)

Teigiamas	Neigiamas
Airija	Bulgarija
Austrija	Estija
Belgija	Graikija
Čekija	Kroatija
Danija	Latvija
Ispanija	Lenkija
Italija	Lietuva
Jungtinė Karalystė	Portugalija
Kipras	Rumunija
Liuksemburgas	
Malta	
Nyderlandai	
Prancūzija	
Slovakija	
Slovėnija	
Suomija	
Švedija	
Vengrija	
Vokietija	

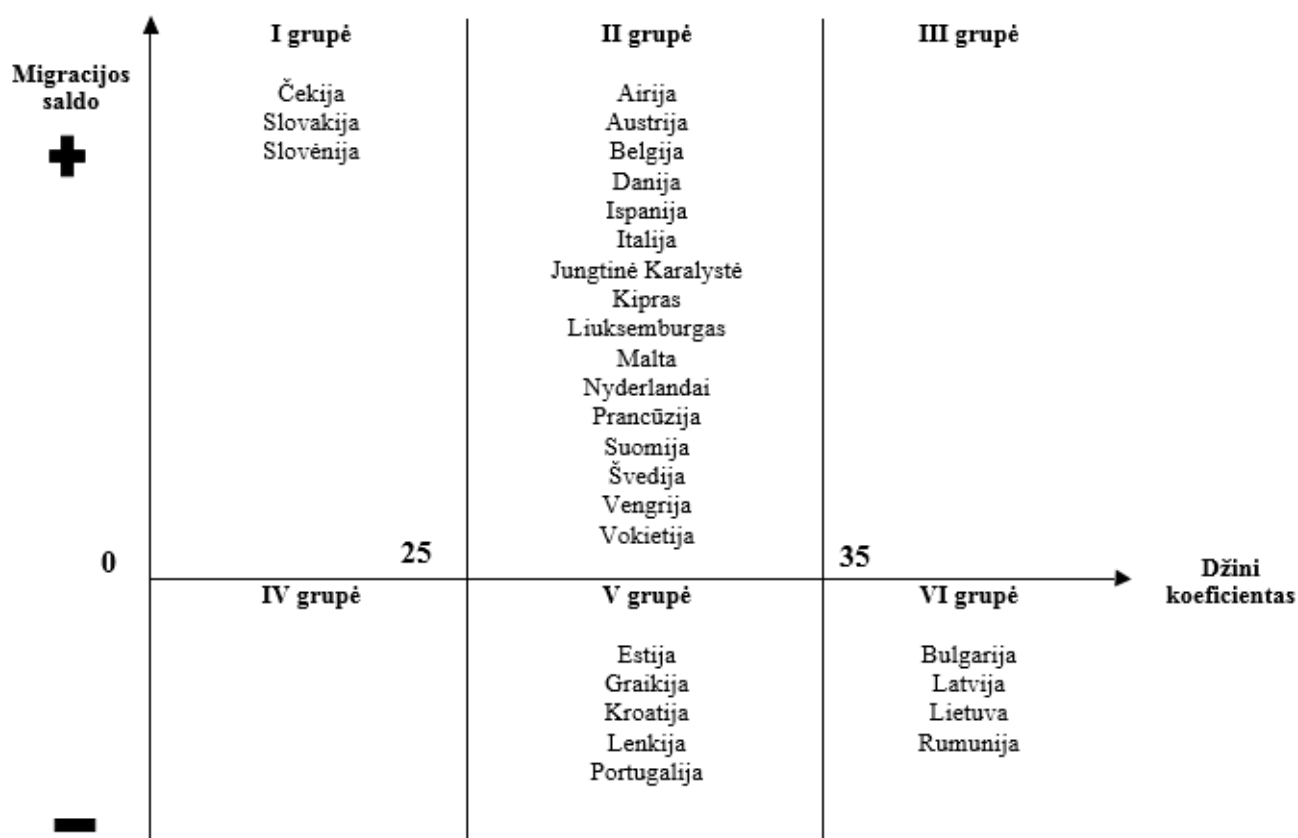
Toliau analizuojamas Džini koeficiento 2007 – 2017 m. vidurkis Europos Sąjungos šalyse (6 priedas). Pagal jo reikšmę šalys išskiriamos į 3 grupes (11 lentelė). Kaip matyti iš 11 lentelės, šalių, kuriose pajamų nelygybės lygis yra labai mažas vos trys: Slovėnija, Slovakija ir Čekija. Džini koeficiento reikšmė šiose šalyse mažesnė už 25. Didžiojoje dalyje Europos Sąjungos šalių pajamų nelygybės lygis yra vidutiniškas. Suomijoje, Švedijoje, Belgijoje, Nyderlanduose, Danijoje, Vengrijoje, Austrijoje, Maltoje, Liuksemburge, Prancūzijoje, Vokietijoje, Airijoje, Kroatijoje, Lenkijoje, Kipre, Jungtinėje Karalystėje, Italijoje, Estijoje, Ispanijoje, Graikijoje ir Portugalijoje Džini koeficiento

reikšmė svyruoja nuo 25 iki 35. Svarbu paminėti, kad Lietuvoje yra esminių pajamų skirtumų, nes Džini koeficiento reikšmė yra didesnė nei 35. Taip pat didelė pajamų nelygybė egzistuoja Rumunijoje, Bulgarijoje ir Latvijoje.

11 lentelė. Šalys pagal Džini koeficiento 2007 – 2017 m. vidurkį (sudaryta pagal Eurostat, 2018b)

Džini koeficientas <25	25<Džini koeficientas<35		Džini koeficientas >35
Slovėnija (23,9) Slovakija (24,7) Čekija (24,9)	Suomija (25,7) Švedija (26,1) Belgija (26,4) Nyderlandai (26,5) Danija (26,8) Vengrija (26,8) Austrija (27,4) Malta (27,7) Liuksemburgas (28,8) Prancūzija (29,5) Vokietija (29,6)	Airija (30,2) Kroatija (30,6) Lenkija (30,9) Kipras (31,1) Jungtinė Karalystė (32,3) Italija (32,3) Estija (32,6) Ispanija (33,7) Graikija (33,8) Portugalija (34,6)	Rumunija (35,0) Lietuva (35,3) Bulgarija (35,6) Latvija (35,7)

Remiantis 10 ir 11 lentelėmis, Europos Sąjungos narės sugrupuojamos į 6 grupes, atitinkamai pagal migracijos saldo, tenkantį tūkstančiui gyventojų, ir Džini koeficiento reikšmę (8 pav.).

8 pav. Šalių grupės pagal migracijos saldo, tenkantį tūkstančiui gyventojų, ir Džini koeficientą (sudaryta pagal Eurostat, 2018a; Eurostat, 2018b)

Kaip matyti iš 8 paveikslo, pirmai grupei priklauso teigiamu migracijos saldo, tenkančiu tūkstančiui gyventojų, ir mažu pajamų nelygybės lygiu pasižyminčios Čekija, Slovėnija ir Slovakija. Antrai grupei priklauso daugiausiai šalių: Airija, Austrija, Belgija, Danija, Ispanija, Italija, Jungtinė Karalystė, Kipras, Liuksemburgas, Malta, Nyderlandai, Prancūzija, Suomija, Švedija, Vengrija ir

Vokietija. Jos pasižymi teigiamu migracijos saldo, tenkančiu tūkstančiui gyventojų, ir Džini koeficiento reikšme, kintančia nuo 25 iki 35. Iš 8 paveikslų matyti, kad trečiai ir ketvirtai grupei nepriklauso nei viena šalis. Vadinasi, nėra šalių, kuriose būtų aukšto lygio pajamų nelygybė, o imigrantų daugiau nei emigrantų, arba šalių, kuriose žema pajamų nelygybė, o emigrantų daugiau nei imigrantų. Penktai grupei priklauso šalys, kuriose pajamų nelygybė yra vidutinė (Džini koeficiento reikšmė svyruoja nuo 25 iki 35), o migracijos saldo, tenkantis tūkstančiui gyventojų, yra neigiamas. Šiai grupei priklauso Estija, Graikija, Kroatija, Lenkija ir Portugalija. Lietuva priklauso paskutinei šeštajai grupei. Šioje grupėje yra neigiamas migracijos saldo, tenkantis tūkstančiui gyventojų, bei aukšta pajamų nelygybė (Džini koeficientas viršija 35). Be Lietuvos, šiai grupei priskiriama Bulgarija, Latvija ir Rumunija. Taigi, šalyse, kuriose yra esminių pajamų skirtumų, sulaukiama mažiau imigrantų, nei iš jų išvyksta emigrantų. Šalys, kuriose pajamų nelygybė nedidelė, sulaukia daugiau imigrantų, nei iš jų išvyksta emigrantų. Išskyrus šalių grupes, toliau vertinamas pajamų nelygybės poveikis gyventojų emigracijai ir pajamų nelygybės poveikis gyventojų imigracijai.

4.2. Pajamų nelygybės poveikis emigracijai

12 lentelėje pateikta koreliacinė analizė padeda nustatyti ryšį tarp pajamų nelygybės ir emigracijos skirtingose Europos Sąjungos šalyse ir šalių grupėse.

12 lentelė. Koreliacinė analizė tarp Džini koeficiento ir emigrantų skaičiaus Europos Sąjungos šalių grupėse

Grupė	Šalis	Reikšmingumo lygmuo p	Reikšmingumas	Koreliacijos koeficientas	Ryšio stiprumas	Ryšio kryptis
I	Čekija	0,754	Nereikšminga	0,107	Labai silpnas	Tiesioginis
	Slovakija	0,370	Nereikšminga	-0,300	Silpnas	Atvirkštinis
	Slovėnija	0,312	Nereikšminga	-0,336	Silpnas	Atvirkštinis
II	Airija	0,659	Nereikšminga	-0,150	Labai silpnas	Atvirkštinis
	Austrija	0,639	Nereikšminga	0,160	Labai silpnas	Tiesioginis
	Belgija	0,041	Reikšminga	-0,686	Vidutinis	Atvirkštinis
	Danija	0,030	Reikšminga	0,650	Vidutinis	Tiesioginis
	Ispanija	0,119	Nereikšminga	0,498	Vidutinis	Tiesioginis
	Italija	0,011	Reikšminga	0,728	Stiprus	Tiesioginis
	Jungtinė Karalystė	0,030	Reikšminga	0,651	Vidutinis	Tiesioginis
	Kipras	0,002	Reikšminga	0,844	Stiprus	Tiesioginis
	Liuksemburgas	0,018	Reikšminga	0,693	Vidutinis	Tiesioginis
	Malta	0,057	Nereikšminga	0,588	Vidutinis	Tiesioginis
	Nyderlandai	0,104	Nereikšminga	-0,514	Vidutinis	Atvirkštinis
	Prancūzija	0,543	Nereikšminga	0,206	Silpnas	Tiesioginis
	Suomija	0,065	Nereikšminga	-0,574	Vidutinis	Atvirkštinis
	Švedija	0,758	Nereikšminga	0,105	Labai silpnas	Tiesioginis
	Vengrija	0,000	Reikšminga	0,891	Stiprus	Tiesioginis
	Vokietija	0,170	Nereikšminga	0,445	Vidutinis	Tiesioginis
V	Estija	0,626	Nereikšminga	0,166	Labai silpnas	Tiesioginis
	Graikija	0,066	Nereikšminga	0,572	Vidutinis	Tiesioginis
	Kroatija	0,007	Reikšminga	-0,854	Stiprus	Atvirkštinis
	Lenkija	0,150	Nereikšminga	-0,490	Vidutinis	Atvirkštinis
	Portugalija	0,038	Reikšminga	-0,630	Vidutinis	Atvirkštinis
VI	Bulgarija	0,136	Nereikšminga	0,622	Vidutinis	Tiesioginis
	Latvija	0,056	Nereikšminga	0,589	Vidutinis	Tiesioginis
	Lietuva	0,251	Nereikšminga	0,379	Silpnas	Tiesioginis
	Rumunija	0,724	Nereikšminga	0,128	Labai silpnas	Tiesioginis

Skaičiavimai, atlikti „SPSS Statistics“ programa, pateikti 7 priede. Iš 12 lentelės duomenų matyti, kad tik nedidelėje dalyje Europos Sąjungos valstybių išvelgiamas statistiškai reikšmingas tiesinis ryšys tarp pajamų nelygybės ir emigracijos. Tai reiškia, kad daugelyje šalių apskaičiuotas reikšmingumo lygmuo p didesnis už pasiklovimo lygmenį 0,05. Iš dvidešimt aštuonių Europos Sąjungos narių statistiškai reikšmingas tiesinis ryšys pasireiškė tik devyniose: Belgijoje, Danijoje, Italijoje, Jungtinėje Karalystėje, Kipre, Liuksemburge, Vengrijoje, Kroatijoje ir Portugalijoje. Likusiose šalyse koreliacinis ryšys nėra tiesinis. Lietuvoje reikšmingumo lygmuo $p=0,251>0,05$, todėl tiesinė koreliacija tarp Džini koeficiento ir migracijos saldo, tenkančio tūkstančiui gyventojų, yra nereikšminga. Nors mokslininkai teigia, kad pajamų nelygybė yra viena pagrindinių priežasčių, dėl ko tiek daug žmonių palieka Lietuvą, statistiškai reikšminga tiesinė koreliacija tarp šių dviejų reiškinų nepasireiškė. Iš trečiame tyrimo etape sudarytų šalių grupių, statistiškai reikšmingas tiesinis koreliacinis ryšys pasireiškė tik antroje ir penktoje. Toliau pateikiamas detalesnis koreliacinio ryšio apibūdinimas šalių grupėse:

- Pirmai grupei priklausančios šalys pasižymi žemu pajamų nelygybės lygiu ir teigiamu migracijos saldo, tenkančiu tūkstančiui gyventojų. Šiai grupei priklausančiose šalyse Džini koeficientas ir emigrantų skaičius statistiškai reikšmingai nekoreliuoja. Galima daryti išvadą, kad šalyse, kuriose žemas nelygybės lygis ir teigiamas migracijos saldo, tenkantis tūkstančiui gyventojų, emigrantų skaičius nuo pajamų nelygybės nepriklauso.
- Antrai grupei, pasižyminčiai vidutine pajamų nelygybe ir teigiamu migracijos saldo, tenkančiu tūkstančiui gyventojų, priskiriama daugiausiai Europos Sąjungos valstybių. Priešingai nei pirmoje grupėje, net septynių iš šešiolikos antros grupės šalių koreliacijos koeficientas yra statistiškai reikšmingas:
 - Belgijoje reikšmingumo lygmuo $p=0,041$ yra mažesnis nei nustatytas pasiklovimo lygmuo. Koreliacijos koeficientas -0,686 rodo, kad tarp kintamųjų yra vidutinio stiprumo atvirkštinis ryšys. Vadinasi, augant pajamų nelygybei, emigrantų skaičius mažėja. Mažėjantis emigrantų skaičius, didėjančios pajamų nelygybės sąlygomis, parodo, kad emigracija yra sudėtingas reiškinys, nulemtas ne vien pajamų skirtumų.

Kitose antros grupės šalyse dominuoja tiesioginis ryšys. Vadinasi, reiškiniai kinta ta pačia kryptimi: didėjant pajamų nelygybei, didėja ir emigrantų skaičius, o pajamų nelygybei mažėjant, emigrantų skaičius, taip pat mažėja.

- Danijoje reikšmingumo lygmuo $p=0,030<0,05$. Koreliacijos koeficientas 0,650 rodo, kad tarp kintamųjų egzistuoja vidutinio stiprumo tiesioginis ryšys.
- Italijoje reikšmingumo lygmuo $p=0,011<0,05$. Koreliacijos koeficientas 0,728 rodo, kad tarp kintamųjų egzistuoja stiprus tiesioginis ryšys.
- Jungtinėje Karalystėje reikšmingumo lygmuo $p=0,030<0,05$. Koreliacijos koeficientas 0,651 rodo, kad tarp kintamųjų egzistuoja vidutinio stiprumo tiesioginis ryšys.
- Kipre reikšmingumo lygmuo $p=0,002<0,05$. Koreliacijos koeficientas 0,844 rodo, kad tarp kintamųjų egzistuoja stiprus tiesioginis ryšys.
- Liuksemburge reikšmingumo lygmuo $p=0,018<0,05$. Koreliacijos koeficientas 0,693 rodo, kad tarp kintamųjų egzistuoja vidutinio stiprumo tiesioginis ryšys.
- Vengrijoje reikšmingumo lygmuo $p=0,000<0,05$. Koreliacijos koeficientas 0,891 rodo, kad tarp kintamųjų egzistuoja stiprus tiesioginis ryšys. Tai stipriausia statistiškai reikšminga koreliacija tarp pajamų nelygybės ir emigracijos. Vadinasi, Europos Sąjungoje pajamų nelygybės didžiausias poveikis emigracijai yra Vengrijoje.

Taigi, šalyse, kuriose pajamų nelygybės lygis yra vidutinis, o migracijos saldo, tenkantis tūkstančiui gyventojų, teigiamas, emigracija tiesiškai priklauso nuo pajamų nelygybės. Remiantis teoriniais sprendimais, tai yra įprasta, nes blogėjančios gyvenimo sąlygos yra paskata emigruoti.

- Kadangi tyrimo metu nenustatyta šalių, kuriose būtų aukšta pajamų nelygybė ir teigiamas migracijos saldo, arba šalių, kuriose būtų žema pajamų nelygybė ir neigiamas migracijos saldo, todėl trečios ir ketvirtos grupės ištirti neįmanoma.
- Penktai grupei priskiriamos šalys su vidutine pajamų nelygybe ir neigiamu migracijos saldo. Statistiškai reikšminga koreliacija pasireiškia Kroatijoje ir Portugalijoje. Šiai šalių grupei būdingas atvirkštinis ryšys, reiškiantis priešingą reiškinį kitimo kryptį.
 - Kroatijoje reikšmingumo lygmuo $p=0,007$ mažesnis už $0,05$. Koreliacijos koeficientas $-0,854$ rodo, kad tarp kintamųjų yra stiprus atvirkštinis ryšys.
 - Portugalijoje reikšmingumo lygmuo $p=0,038$ mažesnis nei $0,05$. Koreliacijos koeficientas $-0,630$ rodo, kad tarp kintamųjų taip pat yra stiprus atvirkštinis ryšys. Tai silpniausias statistiškai reikšmingas koreliacinis ryšys. Tai reiškia, kad Europos Sąjungoje pajamų nelygybės silpniausias poveikis emigracijai yra Portugalijoje.

Taigi šalims, kuriose pajamų nelygybės lygis yra vidutinis, o migracijos saldo, tenkantis tūkstančiui gyventojų, yra neigiamas, būdinga atvirkštinė emigracijos priklausomybė nuo pajamų nelygybės. Analizuojant grupių skirtumus, didžiausi pastebimi tarp penktos ir antros grupės – skiriasi koreliacinio ryšio kryptis.

- Šeštoje grupėje atsiduria šalys, pasižyminčios aukšta pajamų nelygybe ir neigiamu migracijos saldo. Nei vienoje šeštos grupės šalyje, statistiškai reikšmingas pajamų nelygybės ir migracijos tarpusavio ryšys nepasireiškė. Galima daryti išvadą, kad šalyse, kuriose aukštas nelygybės lygis ir neigiamas migracijos saldo, tenkantis tūkstančiui gyventojų, emigrantų skaičius nuo pajamų nelygybės nepriklauso. Didžiausi panašumai išvelgiami tarp pirmos ir šeštos grupės. Abejose grupėse statistiškai reikšmingas koreliacinis ryšys neegzistuoja.

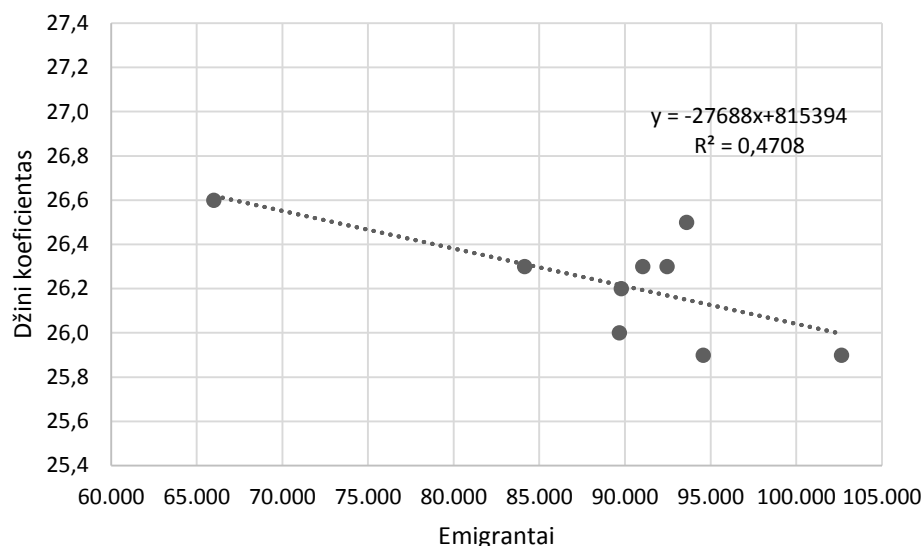
Kaip jau minėta, koreliacinė analizė parodo tik, ar tarp dviejų reiškinų egzistuoja ryšys. Priežastingumui nustatyti naudojama regresinė analizė. Tiesinė regresinė analizė atliekama tik toms šalims, kuriose Džini koeficientas statistiškai reikšmingai koreliuoja su emigrantų skaičiumi. Skaičiavimai, atlikti „SPSS Statistics“ programa, pateikti 8 priede, o 13 lentelėje atsispindi regresinės analizės modeliai kiekvienai šaliai. Kaip matyti iš 13 lentelės, visi sudaryti modeliai yra statistiškai reikšmingi, nes $p < 0,05$.

13 lentelė. Regresinė analizė tarp Džini koeficiento ir emigrantų skaičiaus Europos Sąjungos šalių grupėse

Grupė	Šalis	Modelio reikšmingumas	Determinacijos koeficientas	Regresijos lygtis
II	Belgija	0,041	0,471	$y = -27.688x + 815.394$
	Danija	0,030	0,423	$y = 3.902x - 60.080$
	Italija	0,011	0,530	$y = 48.590x - 1.458.938$
	Jungtinė Karalystė	0,030	0,424	$y = 22.139x - 372.524$
	Kipras	0,002	0,712	$y = 3.738x - 103.870$
	Liuksemburgas	0,018	0,480	$y = 826x - 12.823$
	Vengrija	0,000	0,794	$y = 8.176x - 194.283$
V	Kroatija	0,007	0,729	$y = -17.374x + 555.388$
	Portugalija	0,038	0,397	$y = -9.660x + 368.573$

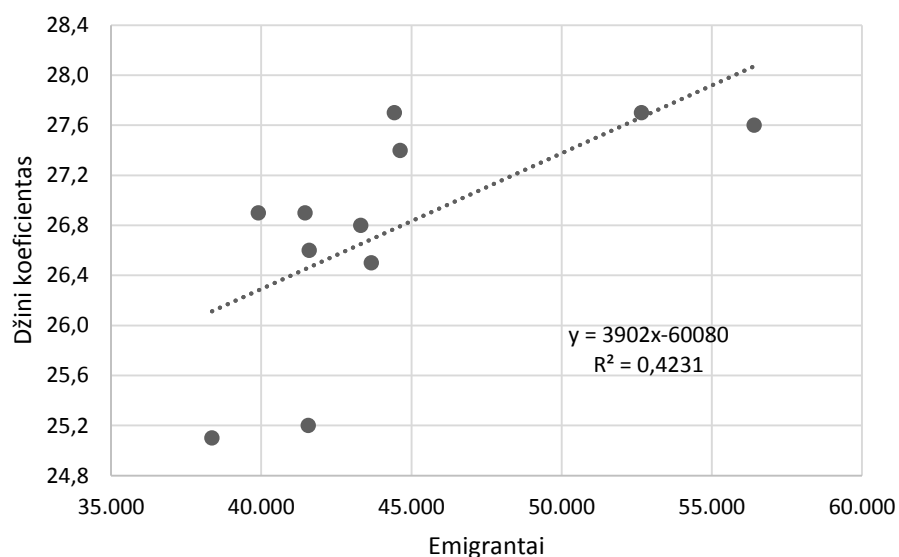
Toliau pateikiamas kiekvienos šalies modelio aprašymas bei grafikas.

- Determinacijos koeficiento reikšmė $R^2=0,471$ rodo, kad Belgijoje 47,1 % emigrantų skaičiaus pokyčių galima paaiškinti Džini koeficiento kitimu. Geriausiai kintamųjų priklausomybę atskleidžia regresijos lygtis: $y=-27.688x+815.394$ (9 pav.). Regresijos lygties koeficientas -27.688 leidžia teigti, kad Belgijoje 1 procentiniu punktu padidėjus Džini koeficiento reikšmei, emigrantų skaičius sumažėtų 27.688 žmonėmis. Konstantos reikšmė 815.394 yra emigrantų skaičius Belgijoje, kuris nepriklauso nuo Džini koeficiento pokyčių.

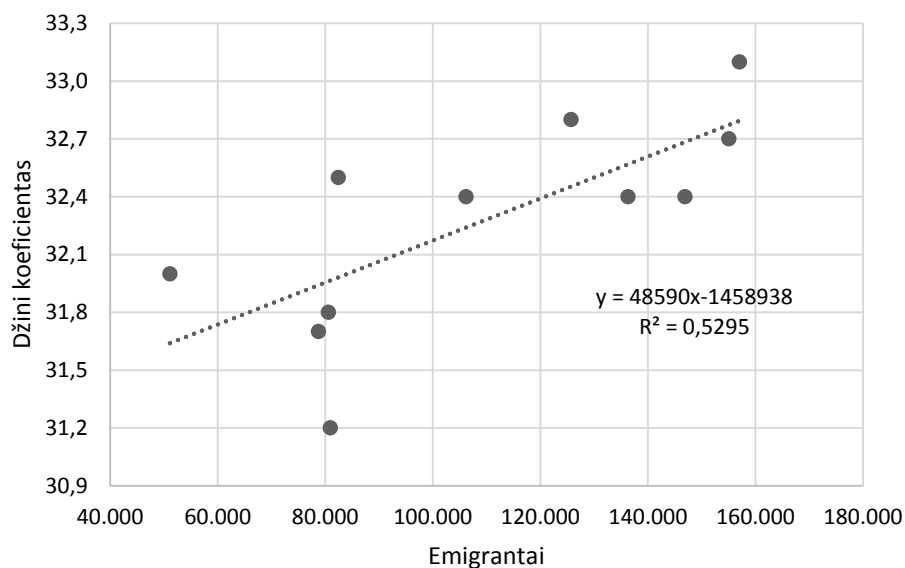
9 pav. Džini koeficiento ir emigrantų skaičiaus priklausomybė Belgijoje

- Determinacijos koeficientas $R^2=0,423$ rodo, kad Danijoje 42,3 % emigrantų skaičiaus pokyčių galima paaiškinti Džini koeficiento kitimu. Kintamųjų priklausomybė atsispindi 10 paveiksle, o ją geriausiai apibūdina lygtis: $y=3.902x-60.080$. Regresijos lygties koeficientas 3.902 rodo, kad Danijoje 1 procentiniu punktu padidėjus Džini koeficiento reikšmei, emigrantų skaičius padidėtų 3.902 žmonėmis. Lygties konstanta 60.080 yra emigrantų skaičius Danijoje, nepriklausantis nuo Džini koeficiento pokyčių.

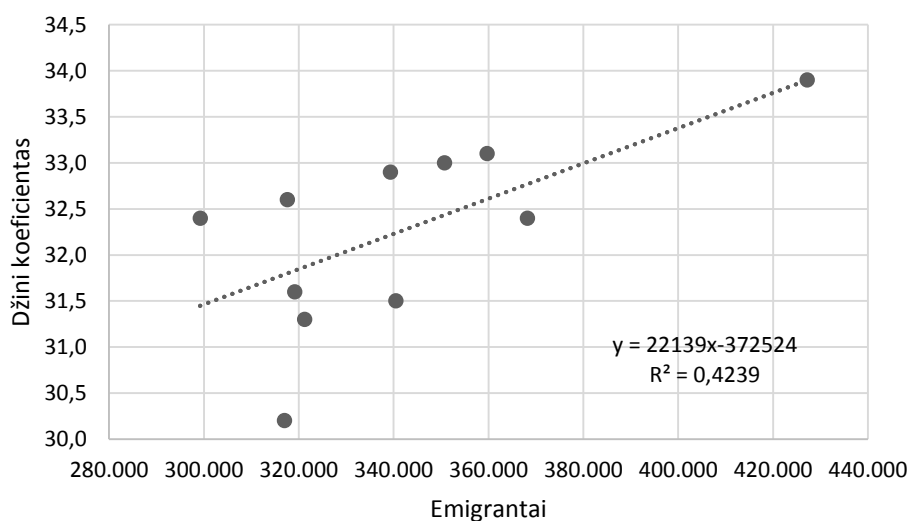
10 pav. Džini koeficiento ir emigrantų skaičiaus priklausomybė Danijoje

- Determinacijos koeficientas $R^2=0,530$ rodo, kad Italijoje Džini koeficiento kitimas paaiškina 53 % emigrantų skaičiaus pokyčių. Emigracijos priklausomybė nuo pajamų nelygybės Italijoje atspindi 11 paveiksle ir regresijos lygtyje $y=48.590x-1.458.938$. Regresijos lygties koeficientas 48.590 rodo, kad Italijoje 1 procentiniu punktu padidėjus Džini koeficiento reikšmei, emigrantų skaičius padidėtų 48.590 žmonių. Lygties konstanta 1.458.938 yra emigrantų skaičius Italijoje, nepriklausantis nuo Džini koeficiento pokyčių.

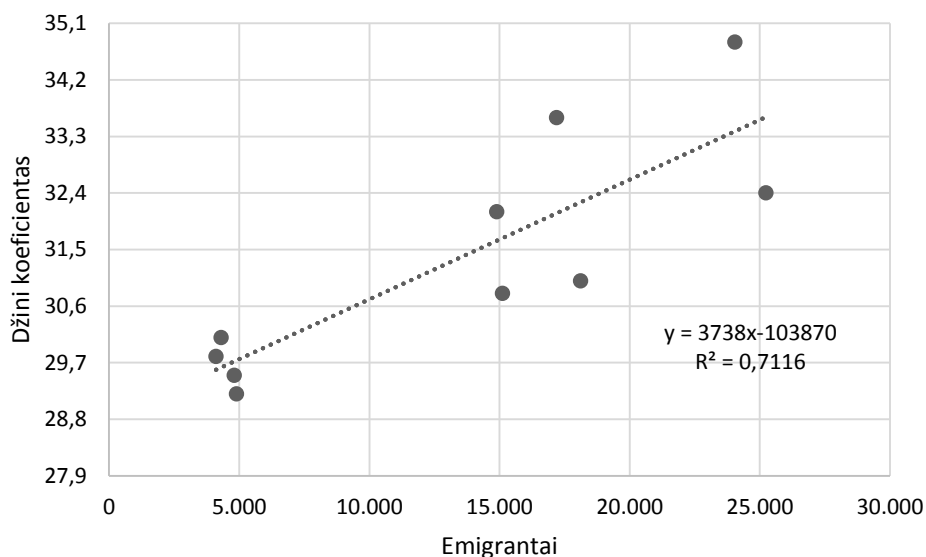
11 pav. Džini koeficiento ir emigrantų skaičiaus priklausomybė Italijoje

- Jungtinėje Karalystėje determinacijos koeficientas $R^2=0,424$ parodo, kad Džini koeficiento pokyčiai paaiškina 42,4 % emigrantų skaičiaus sklaidos. Šių reiškinių priklausomybė pavaizduota 12 paveiksle ir yra išreiškiama regresijos lygtimi $y=22.139x-372.524$. Koeficientas 22.139 rodo, jog 1 procentiniu punktu Jungtinėje Karalystėje padidėjus Džini koeficiento reikšmei, emigrantų skaičius padidėtų 22.139 žmonėmis. Konstanta 372.524 yra emigrantų skaičius Jungtinėje Karalystėje, kuris nepriklauso nuo Džini koeficiento pokyčių.

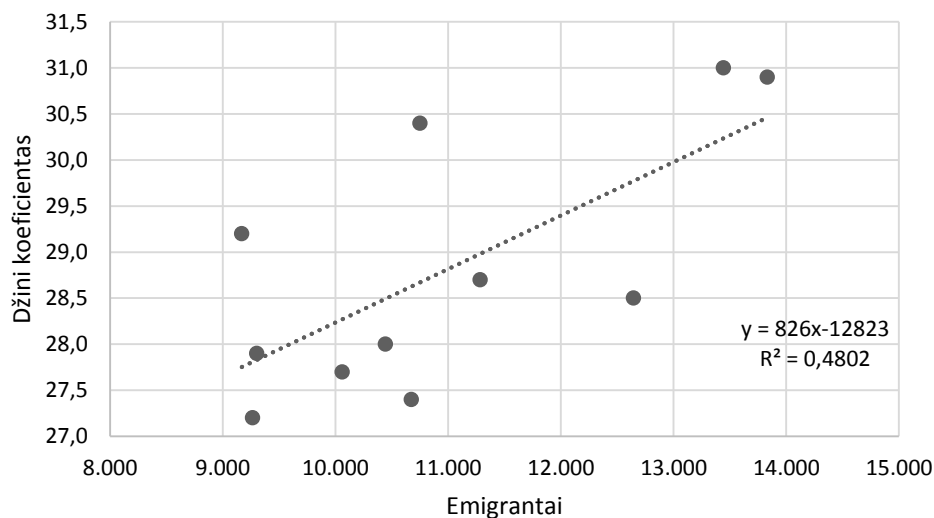
12 pav. Džini koeficiento ir emigrantų skaičiaus priklausomybė Jungtinėje Karalystėje

- Apskaičiuotas Kipro determinacijos koeficientas $R^2=0,712$ parodo, kad Džini koeficiento kitimas paaiškina 71,2 % emigrantų skaičiaus sklaidos. 13 paveiksle vaizduojama emigracijos priklausomybė nuo Džini koeficiento. Ją taip pat atspindi lygtis $y=3.738x-103.870$. Regresijos lygties koeficientas 3.738 rodo, kad 1 procentiniu punktu išaugus Džini koeficiento reikšmei, iš Kipro emigruotų 3.738 žmonėmis daugiau. Konstanta 103.870 rodo nuo Džini koeficiento kitimo nepriklausantį emigrantų skaičių.

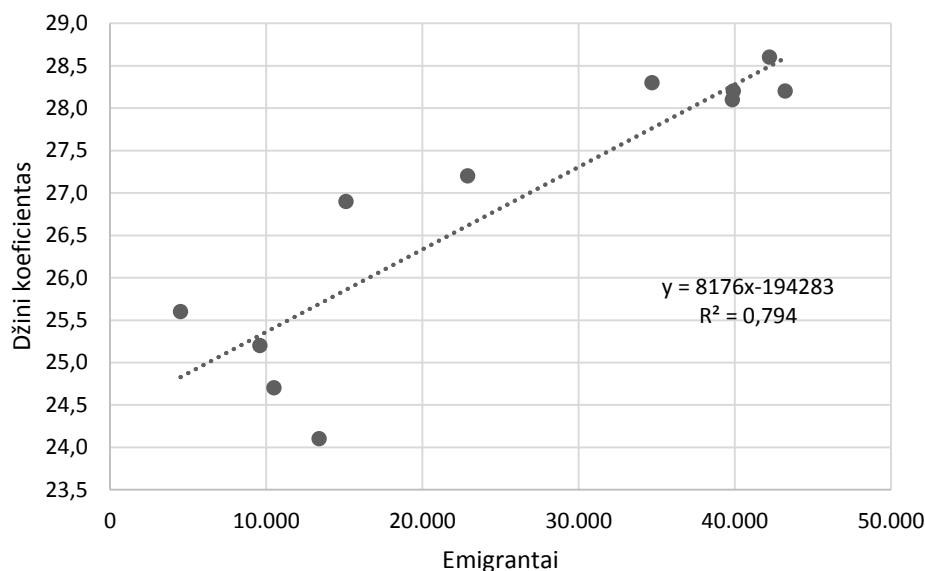
13 pav. Džini koeficiento ir emigrantų skaičiaus priklausomybė Kipre

- Determinacijos koeficientas $R^2=0,480$ rodo, kad Liuksemburge 48% emigrantų skaičiaus pokyčių galima paaiškinti Džini koeficiento kitimu. Geriausiai kintamųjų priklausomybę atskleidžia regresijos lygtis: $y=826x-12.823$ (14 pav.). Regresijos lygties koeficientas 826 leidžia teigti, kad Liuksemburge 1 procentiniu punktu padidėjus Džini koeficiento reikšmei, emigrantų skaičius padidėtų 826 žmonėmis. Konstantos reikšmė 12.823 yra emigrantų skaičius Liuksemburge, kuris nepriklauso nuo Džini koeficiento pokyčių.

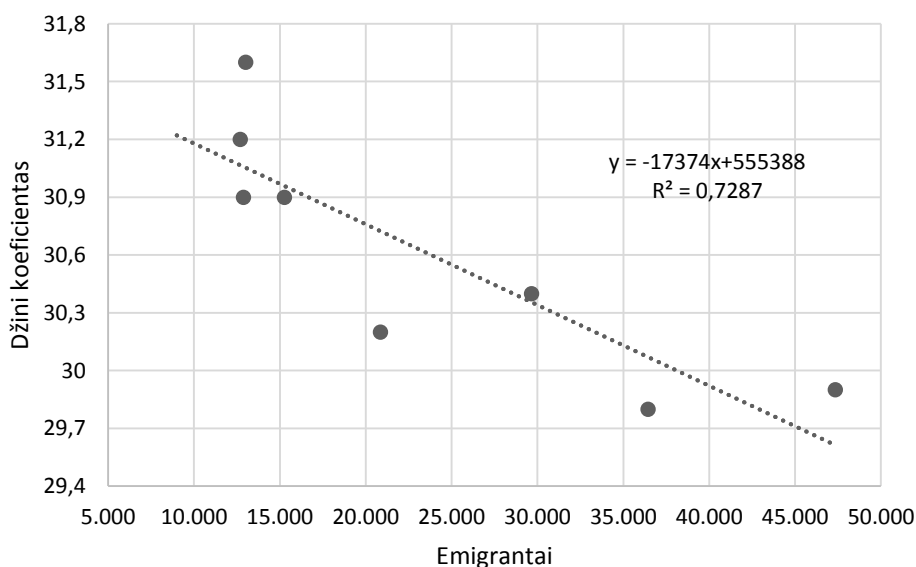
14 pav. Džini koeficiento ir emigrantų skaičiaus priklausomybė Liuksemburge

- Determinacijos koeficientas $R^2=0,794$ rodo, kad Vengrijoje Džini koeficiento kitimas paaiškina net 79,4 % emigrantų skaičiaus sklaidos. Emigracijos priklausomybė nuo pajamų nelygybės Vengrijoje atsispindi 15 paveiksle ir regresijos lygtyje $y=8.176x-194.283$. Regresijos lygties koeficientas 8.176 rodo, kad 1 procentiniu punktu padidėjus Džini koeficiento reikšmei, emigrantų skaičius Vengrijoje padidėtų 8.176 žmonėmis. Lygties konstanta 194.283 yra emigrantų skaičius Vengrijoje, nepriklausantis nuo Džini koeficiento pokyčių.

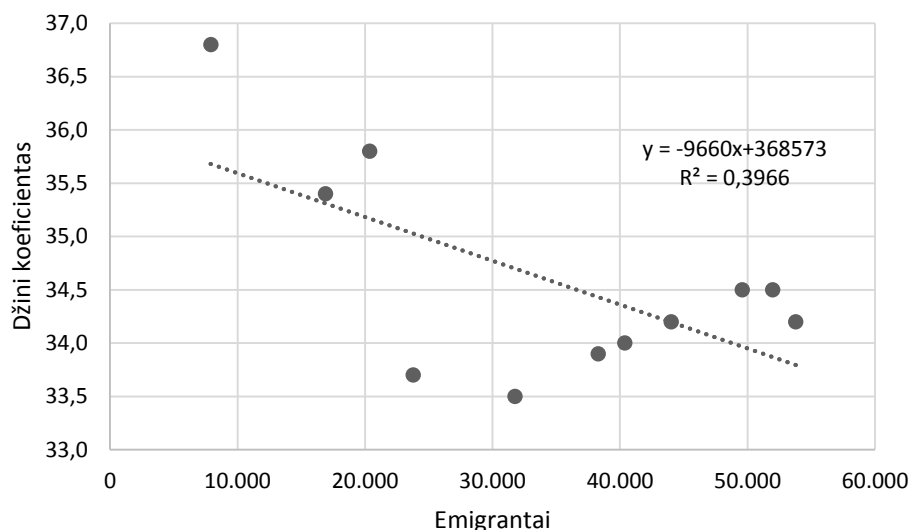
15 pav. Džini koeficiento ir emigrantų skaičiaus priklausomybė Vengrijoje

- Determinacijos koeficientas $R^2=0,729$ rodo, kad Kroatijoje 72,9 % emigrantų skaičiaus pokyčių paaiškina Džini koeficiento kitimas. Kintamųjų priklausomybė atsispindi 16 paveiksle, o ją geriausiai apibūdina regresijos lygtis: $y=-17.374x+555.388$. Regresijos lygties koeficientas -17.374 rodo, kad Kroatijoje 1 procentiniu punktu padidėjus Džini koeficiento reikšmei, emigrantų skaičius sumažėtų 17.374 žmonėmis. Lygties konstanta 555.388 yra emigrantų skaičius Kroatijoje, nepriklausantis nuo Džini koeficiento pokyčių.

16 pav. Džini koeficiento ir emigrantų skaičiaus priklausomybė Kroatijoje

- Apskaičiuotas Portugalijos determinacijos koeficientas $R^2=0,397$ parodo, kad Džini koeficiento kitimas paaiškina tik 39,7 % emigrantų skaičiaus sklaidos. 17 paveiksle pateikta emigracijos priklausomybė nuo Džini koeficiento. Ją taip pat atspindi lygtis $y=-9.660x+368.573$. Regresijos lygties koeficientas -9.660 rodo, kad 1 procentiniu punktu išaugus Džini koeficiento reikšmei, iš Portugalijos emigruotų 9.660 žmonėmis mažiau. Konstanta 368.573 rodo nuo Džini koeficiento kitimo nepriklausantį emigrantų skaičių.

17 pav. Džini koeficiento ir emigrantų skaičiaus priklausomybė Portugalijoje

Apibendrinant regresinės analizės, tarp pajamų nelygybės ir emigracijos, rezultatus, galima teigti, kad Belgijai, Danijai, Italijai, Jungtinei Karalystei, Kiprui, Liuksemburgui, Vengrijai, Kroatijai ir Portugalijai sudaryti tiesiniai regresiniai modeliai yra statistiškai reikšmingi. Modelių lygtys atskleidžia, kaip kiekvienoje valstybėje keičiasi emigrantų skaičius, priklausomai nuo Džini koeficiento pokyčių. Šioms šalims taip pat būdingas statistiškai reikšmingas tiesinis koreliacinis ryšys tarp kintamųjų. Determinacijos koeficientas, parodantis modelio patikimumą, svyruoja nuo 0,397 iki 0,794. Tai reiškia, kad nagrinėjamoje šalyse 39,7-79,4 % emigrantų skaičiaus pokyčių galima paaiškinti Džini koeficiento kitimu. Tiksliausias regresinis modelis nusako emigrantų priklausomybę nuo pajamų nelygybės Vengrijoje, o mažiausiai tikslingas modelis sukurtas Portugalijai. Vis tik galima teigti, kad tyrimo rezultatai daugelyje šalių iš dalies atitinka teorinius sprendimus – aukšta pajamų nelygybė sąlygoja didesnius emigrantų mastus. Tiesa, pajamų nelygybės poveikis emigracijai grupių viduje yra panašus, o tarp grupių skiriasi. Beveik visose antros grupės šalyse pajamų nelygybės augimas skatina gyventojų emigraciją. Vienintelėje Belgijoje pajamų nelygybės augimas mažina gyventojų emigraciją. Tai rodo, kad vieno veiksnio įtaka kitam gali skirtis net sąlyginai panašiose šalyse. Abejose tirtose penktos grupės šalyse, pajamų nelygybės poveikis emigracijai vienodas: augant Džini koeficientui, emigrantų skaičius mažėja.

Galima daryti išvadą, kad pajamų nelygybė daro poveikį emigracijai tik tose šalyse, kur pajamų nelygybės lygis yra vidutinis (Džini koeficientas kinta nuo 25 iki 35). Valstybėse, kuriose migracijos saldo, tenkantis tūkstančiui gyventojų, yra teigiamas, dominuoja tiesioginė priklausomybė tarp nagrinėtų kintamųjų. Valstybėse, kuriose migracijos saldo, tenkantis tūkstančiui gyventojų, yra neigiamas, priklausomybė tarp analizuojamų kintamųjų yra atvirkštinė.

4.3. Pajamų nelygybės poveikis imigracijai

14 lentelėje pateikta koreliacinė analizė padeda nustatyti ryšį tarp pajamų nelygybės ir imigracijos skirtingose Europos Sąjungos šalyse ir šalių grupėse.

14 lentelė. Koreliacinė analizė tarp Džini koeficiento ir imigrantų skaičiaus Europos Sąjungos šalių grupėse

Grupė	Šalis	Reikšmingumo lygmuo p	Reikšmingumas	Koreliacijos koeficientas	Ryšio stiprumas	Ryšio kryptis
I	Čekija	0,761	Nereikšminga	0,104	Labai silpnas	Tiesioginis
	Slovakija	0,022	Reikšminga	-0,678	Vidutinis	Atvirkštinis
	Slovėnija	0,004	Reikšminga	-0,787	Stiprus	Atvirkštinis
II	Airija	0,212	Nereikšminga	0,409	Vidutinis	Tiesioginis
	Austrija	0,766	Nereikšminga	-0,102	Labai silpnas	Atvirkštinis
	Belgija	0,233	Nereikšminga	0,443	Vidutinis	Tiesioginis
	Danija	0,170	Nereikšminga	0,445	Vidutinis	Tiesioginis
	Ispanija	0,007	Reikšminga	-0,758	Stiprus	Atvirkštinis
	Italija	0,002	Reikšminga	-0,822	Stiprus	Atvirkštinis
	Jungtinė Karalystė	0,206	Nereikšminga	0,414	Vidutinis	Tiesioginis
	Kipras	0,000	Reikšminga	-0,922	Labai stiprus	Atvirkštinis
	Liuksemburgas	0,077	Nereikšminga	0,553	Vidutinis	Tiesioginis
	Malta	0,143	Nereikšminga	0,472	Vidutinis	Tiesioginis
	Nyderlandai	0,358	Nereikšminga	0,307	Silpnas	Tiesioginis
	Prancūzija	0,776	Nereikšminga	0,097	Labai silpnas	Tiesioginis
	Suomija	0,251	Nereikšminga	-0,378	Silpnas	Atvirkštinis
	Švedija	0,006	Reikšminga	0,769	Stiprus	Tiesioginis
	Vengrija	0,007	Reikšminga	0,758	Stiprus	Tiesioginis
	Vokietija	0,206	Nereikšminga	0,413	Vidutinis	Tiesioginis
	V	Estija	0,647	Nereikšminga	0,156	Labai silpnas
Graikija		0,987	Nereikšminga	0,005	Labai silpnas	Tiesioginis
Kroatija		0,004	Reikšminga	-0,876	Stiprus	Atvirkštinis
Lenkija		0,008	Reikšminga	-0,748	Stiprus	Atvirkštinis
Portugalija		0,771	Nereikšminga	0,100	Labai silpnas	Tiesioginis
VI	Bulgarija	0,250	Nereikšminga	0,503	Vidutinis	Tiesioginis
	Latvija	0,034	Reikšminga	-0,639	Vidutinis	Atvirkštinis
	Lietuva	0,885	Nereikšminga	0,050	Labai silpnas	Tiesioginis
	Rumunija	0,031	Reikšminga	-0,680	Vidutinis	Atvirkštinis

Skaičiavimai, atlikti „SPSS Statistics“ programa, pateikti 9 priede. Iš 14 lentelės matyti, kad pajamų nelygybė statistiškai reikšmingai koreliuoja su imigracija trečdalyje Europos Sąjungos valstybių. Iš dvidešimt aštuonių Europos Sąjungos narių, statistiškai reikšmingas ryšys pasireiškė vienuolikoje. Tai reiškia, kad vienuolikoje Europos Sąjungos narių apskaičiuotas reikšmingumo lygmuo p mažesnis už pasiklovimo lygmenį 0,05. Kitaip nei tiriant poveikį emigracijai, imigrantų skaičius su Džini koeficientu koreliuoja visose tiriamose šalių grupėse. Statistiškai reikšminga koreliacija pirmoje grupėje pasireiškė Slovakijoje ir Slovėnijoje, antroje grupėje: Ispanijoje, Italijoje, Kipre, Švedijoje ir Vengrijoje, penktoje grupėje: Kroatijoje ir Lenkijoje, šeštoje grupėje: Latvijoje ir Rumunijoje. Todėl galima teigti, kad tarp Džini koeficiento ir imigracijos ryšys egzistuoja nepriklausomai nuo pajamų nelygybės lygio ir migracijos saldo šalyje. Lietuvoje koreliacinis ryšys tarp šių reiškinų nėra statistiškai reikšmingas, nes reikšmingumo lygmuo $p=0,885 > 0,05$. Toliau pateikiamas detalesnis koreliacinio ryšio apibūdinimas šalių grupėse:

- Pirmai grupei priklausančios šalys pasižymi žemu pajamų nelygybės lygiu ir teigiamu migracijos saldo, tenkančiu tūkstančiui gyventojų. Pirmoje grupėje koreliacija statistiškai reikšminga Slovakijoje ir Slovėnijoje:
 - Slovakijoje reikšmingumo lygmuo $p=0,022$ yra mažesnis už nustatytą pasiklivimo lygmenį 0,05. Koreliacijos koeficientas -0,678 rodo, kad tarp kintamųjų yra vidutinio stiprumo atvirkštinis ryšys.
 - Slovėnijoje reikšmingumo lygmuo $p=0,004$ yra mažesnis už nustatytą pasiklivimo lygmenį. Koreliacijos koeficientas -0,787 rodo, kad tarp kintamųjų yra stiprus atvirkštinis ryšys.
 Taigi, pirmoje grupėje vyrauja atvirkštinis ryšys. Tai reiškia, kad šiose šalyse išaugus Džini koeficientui, imigrantų skaičius sumažėja.
- Antroje grupėje, pasižyminčioje vidutine pajamų nelygybe ir teigiamu migracijos saldo, tenkančiu tūkstančiui gyventojų, daugiausiai šalių, kuriose pajamų nelygybė statistiškai reikšmingai koreliuoja su imigracija.
 - Ispanijoje reikšmingumo lygmuo $p=0,007$ yra mažesnis už 0,05, o koreliacijos koeficientas -0,758 reiškia stiprų atvirkštinį ryšį.
 - Italijoje reikšmingumo lygmuo $p=0,002$ yra mažesnis už nustatytą pasiklivimo lygmenį 0,05. Koreliacijos koeficientas -0,822 rodo, kad tarp kintamųjų yra stiprus atvirkštinis ryšys.
 - Kipre reikšmingumo lygmuo $p=0,000<0,05$. Koreliacijos koeficientas -0,922 rodo, kad tarp kintamųjų taip pat yra labai stiprus atvirkštinis ryšys. Koreliacijos koeficientas, lyginant su kitomis šalimis, yra didžiausias. Tai reiškia, kad Kipre pajamų nelygybė stipriausiai veikia imigraciją iš visos Europos Sąjungos.
 Šalyse, kuriose koreliacinis ryšys yra atvirkštinis, augant nelygybei, imigracija sumažėja. Priešingai yra Švedijoje ir Vengrijoje.
 - Švedijoje reikšmingumas $p=0,006<0,05$, o koreliacijos koeficientas 0,769 parodo, jog tarp kintamųjų yra stiprus tiesioginis ryšys.
 - Vengrijoje reikšmingumo lygmuo lygus $0,007<0,05$. Koreliacijos koeficientas 0,758 rodo stiprų tiesioginį ryšį.
 Vadinas, Švedijoje ir Vengrijoje, Džini koeficientui didėjant, didėja ir imigrantų skaičius. Nors antroje grupėje atsidūrusios šalys panašios pajamų nelygybės ir migracijos požymiais, šių kintamųjų sąveika toje pačioje grupėje yra skirtinga.
- Kadangi nenustatyta šalių, pagal tiriamus požymius priklausančių trečiai arba ketvirtai grupei, pajamų nelygybės poveikio imigracijai tyrime, šių grupių analizuoti neįmanoma.
- Penktai grupei priskiriamos šalys su vidutine pajamų nelygybe ir neigiamu migracijos saldo. Iš šių šalių, statistiškai reikšminga koreliacija būdinga Kroatijai ir Lenkijai. Abejose šalyse neigiamas koreliacijos koeficientas rodo atvirkštinį ryšį – didėjant pajamų nelygybei, imigrantų skaičius mažėja.
 - Kroatijoje reikšmingumo lygmuo $p=0,004$ yra mažesnis už 0,05. Koreliacijos koeficientas -0,876 reiškia stiprų atvirkštinį ryšį tarp Džini koeficiento ir imigrantų skaičiaus.
 - Apskaičiuotas Lenkijos reikšmingumo lygmuo $p=0,008$ yra mažesnis nei pasiklivimo lygmuo 0,05. O koreliacijos koeficientas -0,748 rodo stiprų atvirkštinį ryšį.
- Šeštai grupei priklauso šalys, pasižyminčios aukšta pajamų nelygybe ir neigiamu migracijos saldo. Iš šeštos grupės šalių, pajamų nelygybė statistiškai reikšmingai koreliuoja su imigracija Latvijoje ir Rumunijoje. Šiose šalyse taip pat vyrauja atvirkštinis ryšys.
 - Latvijoje $p=0,034<0,05$. Koreliacijos koeficientas -0,639 rodo, kad tarp kintamųjų yra vidutinio stiprumo atvirkštinis ryšys. Tai silpniausias statistiškai reikšmingas koreliacinis

ryšys, reiškiantis, kad Europos Sąjungoje silpniausias pajamų nelygybės poveikis imigracijai yra Latvijoje.

- Rumunijoje $p=0,031 < 0,05$. Koreliacijos koeficientas $-0,680$ rodo, kad tarp kintamųjų yra vidutinio stiprumo atvirkštinis ryšys.

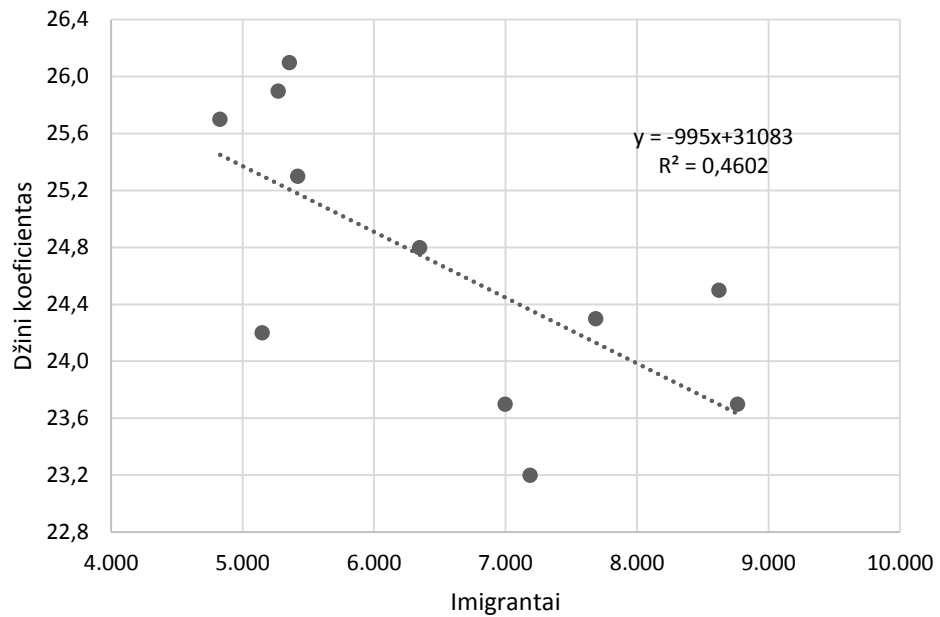
Įvertinus koreliacinės analizės rezultatus grupėse, galima išvelgti panašumų tarp visų grupių. Pirmoje, penktoje, šeštoje ir dalyje antros grupės šalių, tarp pajamų nelygybės ir imigracijos yra atvirkštinis ryšys. Tai rodo, kad didėjantis atotrūkis tarp namų ūkių pajamų, mažina šalių patrauklumą imigrantams. Vis tik negalima teigti, kad tai būdinga visoms šalims, nes tiesioginis ryšys Švedijoje ir Vengrijoje rodo, kad net augant pajamų nelygbei, šalis gali sulaukti daugiau imigrantų.

Imigracijos priklausomybei nuo pajamų nelygybės nustatyti atliekama regresinė analizė. Tiesinė regresinė analizė atliekama šalims, kuriose pagal 14 lentelę Džini koeficientas statistiškai reikšmingai koreliuoja su imigrantų skaičiumi. Skaičiavimai, atlikti „SPSS Statistics“ programa, pateikti 10 priede, o 15 lentelėje atsispindi regresinės analizės modeliai kiekvienai šaliai. Kaip matyti iš 15 lentelės, visi sudaryti modeliai yra statistiškai reikšmingi, nes $p < 0,05$.

15 lentelė. Regresinė analizė tarp Džini koeficiento ir imigrantų skaičiaus Europos Sąjungos šalyse grupėse

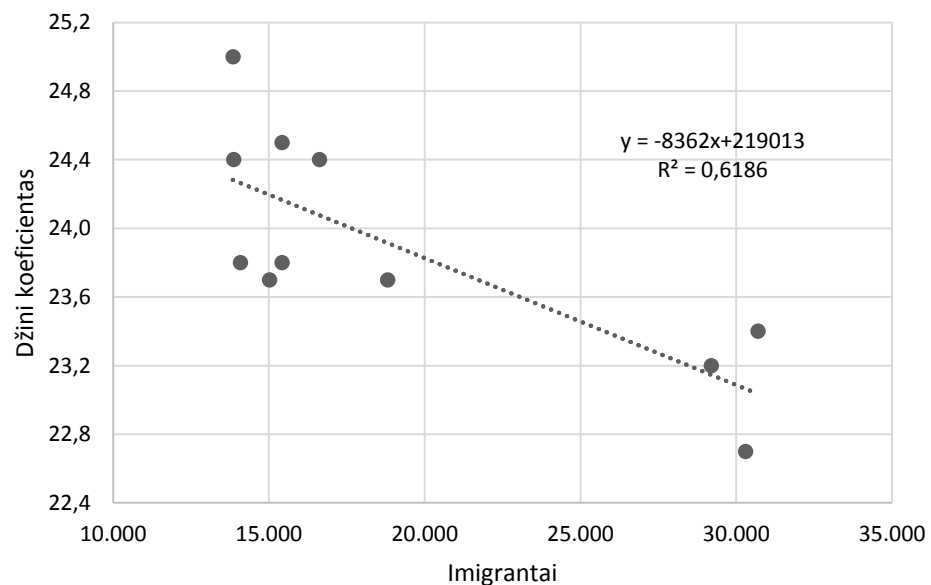
Grupė	Šalis	Modelio reikšmingumas	Determinacijos koeficientas	Regresijos lygtis
I	Slovakija	0,022	0,460	$y = -995x + 31.083$
	Slovėnija	0,004	0,619	$y = -8.362x + 219.013$
II	Ispanija	0,007	0,574	$y = -161.325x + 5.875.709$
	Italija	0,002	0,676	$y = -141.811x + 4.959.327$
	Kipras	0,000	0,851	$y = -2.075x + 82.757$
	Švedija	0,006	0,591	$y = 13.764x - 242.868$
	Vengrija	0,007	0,575	$y = 7.008x - 147.052$
V	Kroatija	0,004	0,768	$y = -3.489x + 117.907$
	Lenkija	0,008	0,560	$y = -67.857x + 2.262.326$
VI	Latvija	0,034	0,408	$y = -1.895x + 75.765$
	Rumunija	0,031	0,462	$y = -7.896x + 421.090$

- Determinacijos koeficientas $R^2 = 0,460$ rodo, kad Slovakijoje 46% imigrantų skaičiaus pokyčių galima paaiškinti Džini koeficiento kitimu. Geriausiai kintamųjų priklausomybę atskleidžia regresijos lygtis: $y = -995x + 31.083$ (18 pav.). Regresijos lygties koeficientas -995 leidžia teigti, kad 1 procentiniu punktu padidėjus Džini koeficiento reikšmei Slovakijoje, imigrantų skaičius sumažėtų 995 žmonėmis. Konstantos reikšmė 31.083 yra imigrantų skaičius Slovakijoje, kuris nepriklauso nuo Džini koeficiento pokyčių.

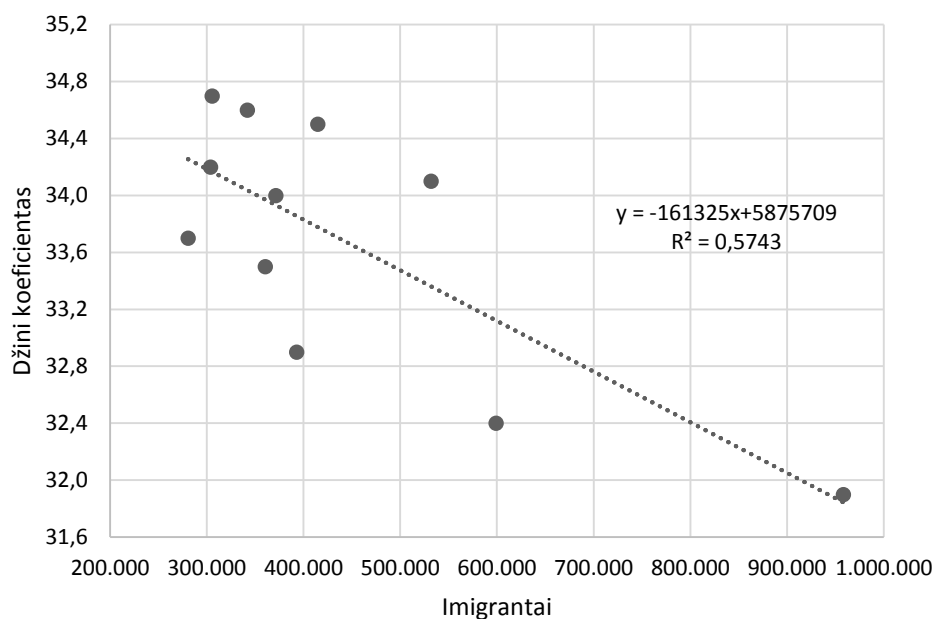
18 pav. Džini koeficiento ir imigrantų skaičiaus priklausomybė Slovakijoje

- Apskaičiuotas Slovėnijos determinacijos koeficientas $R^2=0,619$ parodo, kad Džini koeficiento kitimas paaiškina 61,9 % imigrantų skaičiaus sklaidos. 19 paveiksle pateikta imigracijos priklausomybė nuo Džini koeficiento. Ją taip pat atspindi lygtis $y=-8.362x+219.013$. Regresijos lygties koeficientas -8.362 rodo, kad 1 procentiniu punktu išaugus Džini koeficiento reikšmei, į Slovėniją imigruotų 8.362 žmonėmis mažiau. Konstanta 219.013 rodo nuo Džini koeficiento kitimo nepriklausantį emigrantų skaičių.

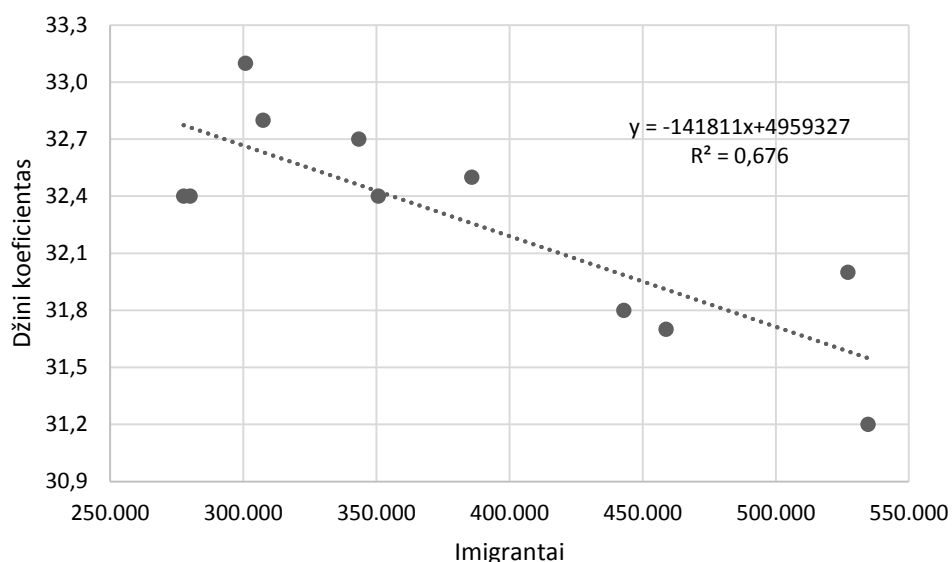
19 pav. Džini koeficiento ir imigrantų skaičiaus priklausomybė Slovėnijoje

- Apskaičiuotas Ispanijos determinacijos koeficientas $R^2=0,574$ parodo, kad Džini koeficiento kitimas paaiškina 57,4 % emigrantų skaičiaus sklaidos. 20 paveiksle vaizduojama imigracijos priklausomybė nuo Džini koeficiento. Ją taip pat atspindi lygtis $y=-161.325x+5.875.709$. Regresijos lygties koeficientas -161.325 rodo, kad 1 procentiniu punktu išaugus Džini koeficiento reikšmei, į Ispaniją imigruotų 161.325 žmonėmis mažiau. Konstanta 5.875.709 yra nuo Džini koeficiento kitimo nepriklausantis imigrantų Ispanijoje skaičius.

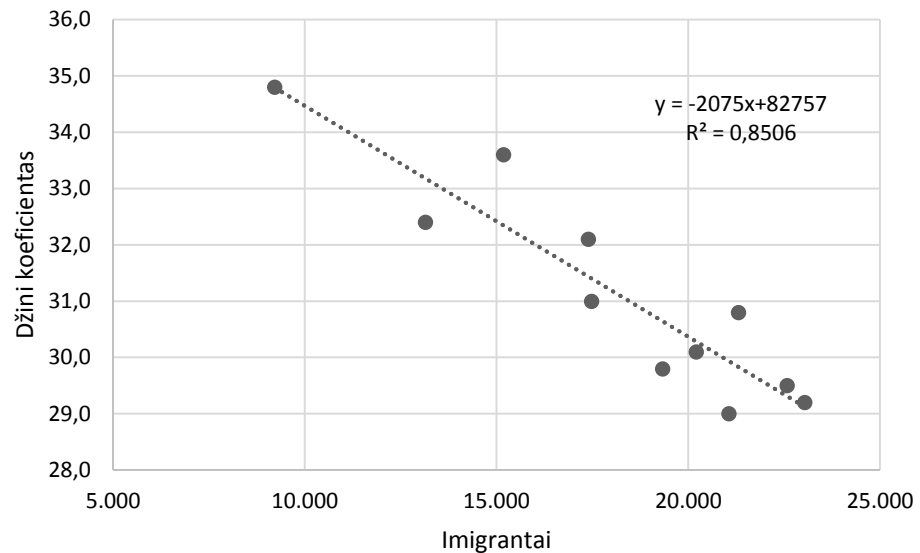
20 pav. Džini koeficiento ir imigrantų skaičiaus priklausomybė Ispanijoje

- Determinacijos koeficientas $R^2=0,676$ Italijoje rodo, kad 67,6 % imigrantų skaičiaus pokyčių paaiškina Džini koeficiento pokyčiai. Kintamųjų priklausomybė atspindi 21 paveiksle, o ją geriausiai apibūdina regresijos lygtis: $y=-141.811x+4.959.327$. Regresijos lygties koeficientas -141.811 rodo, kad Italijoje 1 procentiniu punktu padidėjus Džini koeficiento reikšmei, imigrantų skaičius sumažėtų 141.811 žmonių. Lygties konstanta 4.959.327 yra imigrantų skaičius Italijoje, nepriklausantis nuo Džini koeficiento pokyčių.

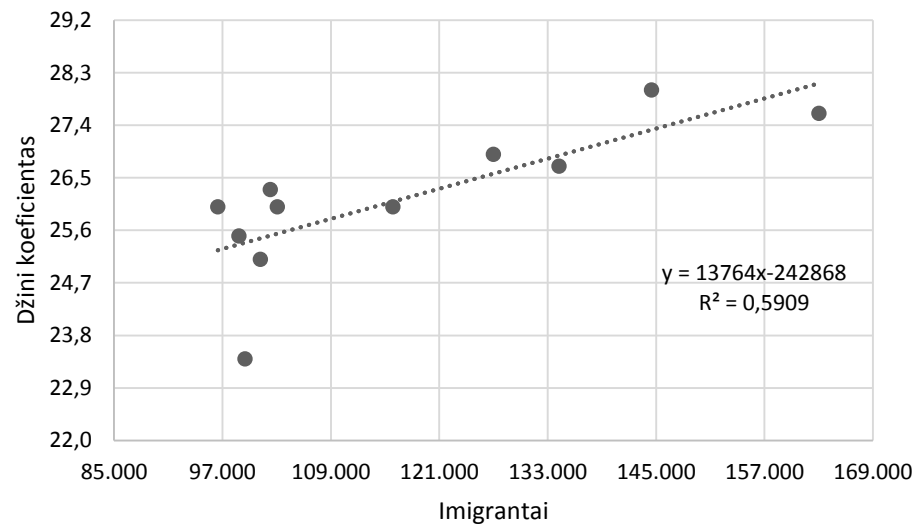
21 pav. Džini koeficiento ir imigrantų skaičiaus priklausomybė Italijoje

- Determinacijos koeficientas $R^2=0,851$ rodo, kad Kipre Džini koeficiento kitimas paaiškina net 85,1 % imigrantų skaičiaus sklaidos. Imigracijos priklausomybė nuo pajamų nelygybės Kipre atspindi 22 paveiksle ir regresijos lygtyje $y=-2.075x+82.757$. Regresijos lygties koeficientas -2.075 rodo, kad 1 procentiniu punktu padidėjus Džini koeficiento reikšmei, emigrantų skaičius Kipre sumažėtų 2.075 žmonėmis. Lygties konstanta 82.757 yra imigrantų skaičius Kipre, nepriklausantis nuo Džini koeficiento pokyčių.

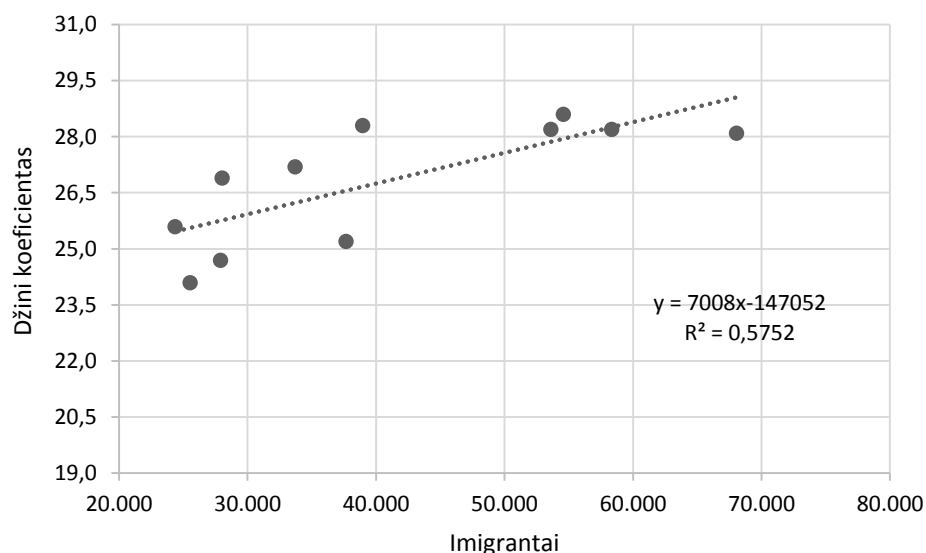
22 pav. Džini koeficiento ir imigrantų skaičiaus priklausomybė Kipre

- Determinacijos koeficiento reikšmė $R^2=0,591$ rodo, kad Švedijoje 59,1 % imigrantų skaičiaus pokyčių galima paaiškinti Džini koeficiento kitimu. Geriausiai kintamųjų priklausomybę atskleidžia regresijos lygtis: $y=13.764x-242.868$ (23 pav.). Regresijos lygties koeficientas 13.764 leidžia teigti, jei Džini koeficientas Švedijoje padidėtų 1 procentiniu punktu, imigrantų skaičius padidėtų 13.764 žmonėmis. Konstantos reikšmė 242.868 yra imigrantų skaičius Švedijoje, kuris nepriklauso nuo Džini koeficiento pokyčių.

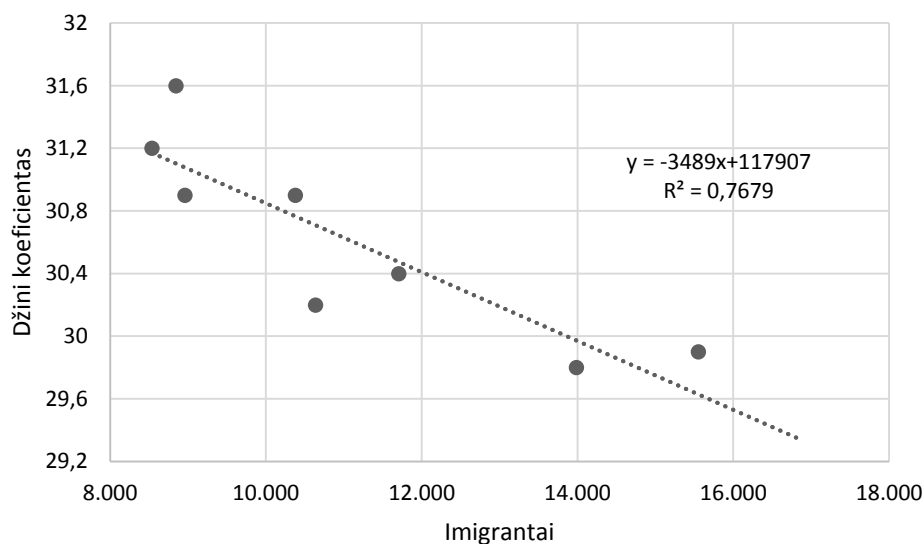
23 pav. Džini koeficiento ir imigrantų skaičiaus priklausomybė Švedijoje

- Determinacijos koeficiento reikšmė $R^2=0,575$ rodo, kad Vengrijoje 57,7 % imigrantų skaičiaus pokyčių galima paaiškinti Džini koeficiento sklaida. Geriausiai kintamųjų priklausomybę atskleidžia regresijos lygtis: $y=7.008x-147.052$ (24 pav.). Regresijos lygties koeficientas 7.008 leidžia teigti, jei Džini koeficientas Vengrijoje padidėtų 1 procentiniu punktu, imigrantų skaičius padidėtų 7.008 žmonėmis. Konstantos reikšmė 147.052 yra imigrantų skaičius Vengrijoje, kuris nepriklauso nuo Džini koeficiento pokyčių.

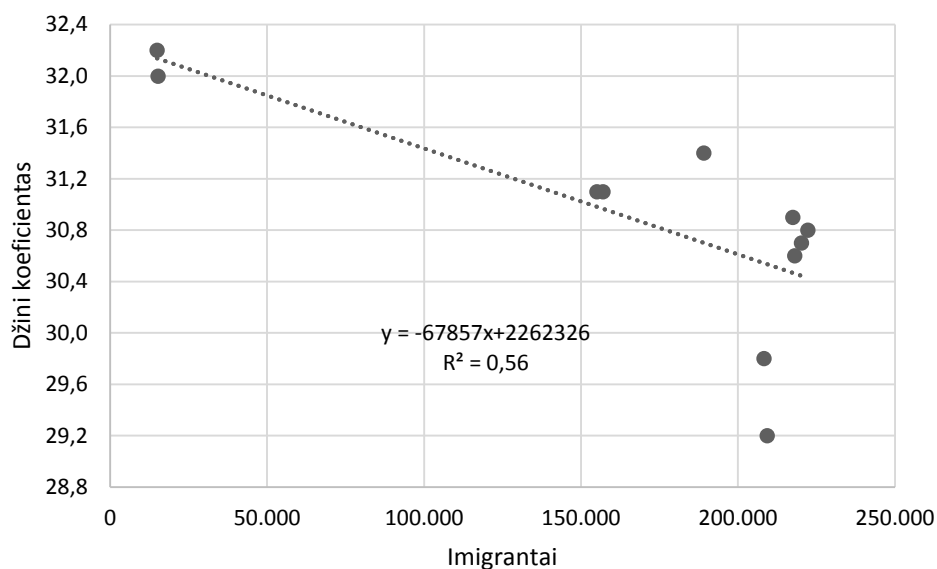
24 pav. Džini koeficiento ir imigrantų skaičiaus priklausomybė Vengrijoje

- Determinacijos koeficiento Kroatijoje reikšmė $R^2=0,768$ rodo, kad 76,8 % imigrantų skaičiaus kitimo galima paaiškinti Džini koeficiento pokyčiais. Kintamųjų priklausomybė atskleidžia regresijos lygtyje: $y=-3.489x+117.907$ (25 pav.). Regresijos lygties koeficientas -3.489 rodo, jei Džini koeficientas Kroatijoje padidėtų 1 procentiniu punktu, imigrantų skaičius sumažėtų 3.489 žmonėmis. Konstantos reikšmė 117.907 yra imigrantų skaičius Kroatijoje, kuris nepriklauso nuo Džini koeficiento pokyčių.

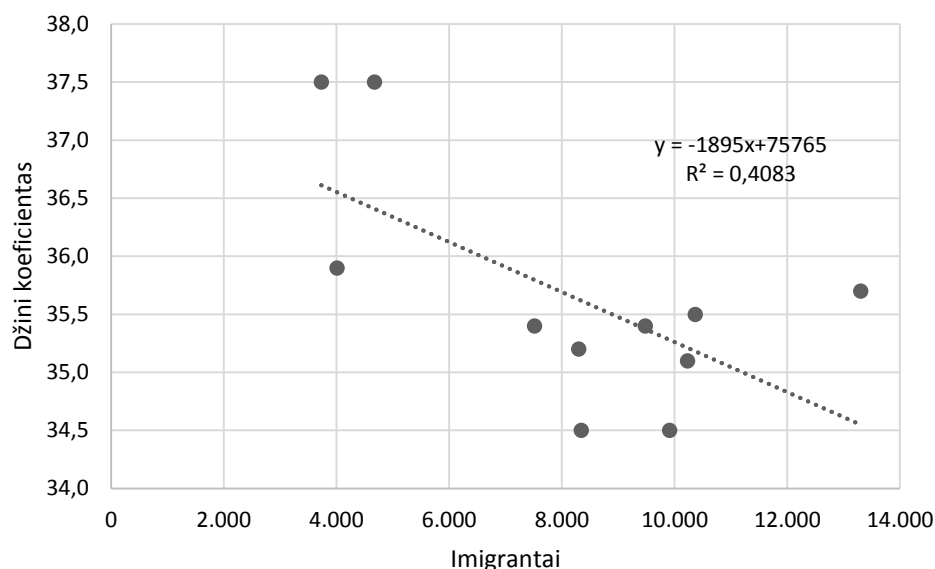
25 pav. Džini koeficiento ir imigrantų skaičiaus priklausomybė Kroatijoje

- Determinacijos koeficientas $R^2=0,560$ Lenkijoje rodo, kad 56 % imigrantų skaičiaus kitimo galima paaiškinti Džini koeficiento pokyčiais. Kintamųjų priklausomybė atsispindi regresijos lygtyje: $y=-67.857x+2.262.326$ (26 pav.). Regresijos lygties koeficientas -67.857 rodo, kad Džini koeficientui Lenkijoje padidėjus 1 procentiniu punktu, imigrantų skaičius sumažėja 67.857 žmonėmis. Konstantos reikšmė 2.262.326 yra imigrantų skaičius Lenkijoje, nepriklausantis nuo Džini koeficiento pokyčių.

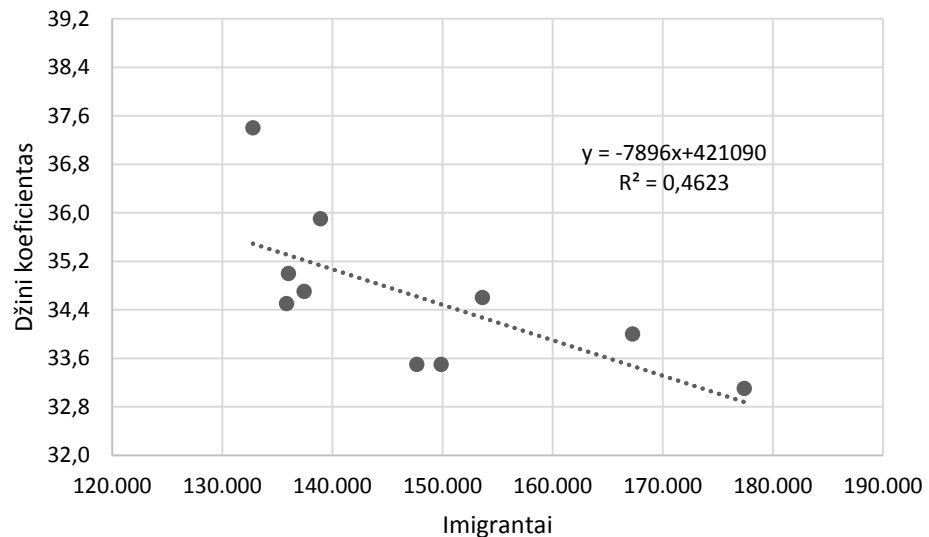
26 pav. Džini koeficiento ir imigrantų skaičiaus priklausomybė Lenkijoje

- Determinacijos koeficientas $R^2=0,408$ Latvijoje rodo, kad tik 40,8 % imigrantų skaičiaus kitimo galima paaiškinti Džini koeficiento pokyčiais. Kintamųjų priklausomybė atsispindi regresijos lygtyje: $y=-1.895x+75.765$ (27 pav.). Regresijos lygties koeficientas -1.895 rodo, kad Džini koeficientui Latvijoje padidėjus 1 procentiniu punktu, imigrantų skaičius sumažėtų 1.895 žmonėmis. Skaičius 75.765 yra imigrantų skaičius Latvijoje, nepriklausantis nuo Džini koeficiento pokyčių.

27 pav. Džini koeficiento ir imigrantų skaičiaus priklausomybė Latvijoje

- Determinacijos koeficiento reikšmė $R^2=0,462$ Rumunijoje rodo, kad 46,2 % imigrantų skaičiaus kitimo galima paaiškinti Džini koeficiento pokyčiais. Kintamųjų priklausomybė atsispindi regresijos lygtyje: $y=-7.896x+421.090$ (28 pav.). Regresijos lygties koeficientas -7.896 rodo, kad Džini koeficientui Rumunijoje padidėjus 1 procentiniu punktu, imigrantų skaičius sumažėtų 7.896 žmonėmis. Skaičius 421.090 yra imigrantų skaičius Rumunijoje, nepriklausantis nuo Džini koeficiento pokyčių.

28 pav. Džini koeficiento ir imigrantų skaičiaus priklausomybė Rumunijoje

Apibendrinant regresinės analizės tarp pajamų nelygybės ir imigracijos rezultatus, galima teigti, kad Slovakijai, Slovėnijai, Ispanijai, Italijai, Švedijai, Kiprui, Lenkijai, Vengrijai, Kroatijai, Latvijai ir Rumunijai sudaryti tiesiniai regresinės analizės modeliai yra statistiškai reikšmingi. Regresinės lygtys atskleidžia, kaip kiekvienoje valstybėje Džini koeficiento pokyčiai lemia imigrantų skaičių. Šioms šalims taip pat būdingas statistiškai reikšmingas tiesinis koreliacinis ryšys tarp minėtų kintamųjų. Determinacijos koeficientas, parodantis modelio patikimumą, kinta nuo 0,408 iki 0,851. Tai reiškia, kad nagrinėjamose šalyse 40,8-85,1 % imigrantų skaičiaus pokyčių galima paaiškinti Džini koeficiento kitimu. Aukštesnis determinacijos koeficientų intervalas rodo, kad modeliai tiksliau apibūdina pajamų nelygybės poveikį gyventojų imigracijai nei emigracijai. Tiksliausias regresinis modelis nusako imigrantų priklausomybę nuo pajamų nelygybės Kipre, o mažiausiai tikslingas modelis sukurtas Latvijai. Vis tik galima teigti, tyrimo rezultatai daugelyje šalių iš dalies atitinka teorinius sprendimus – aukšta pajamų nelygybė sąlygoja mažesnius imigrantų srautus. Šis poveikis sutampa tarp pirmos, penktos, šeštos ir dalies antros grupių šalių. Skirtumai matyti antros grupės viduje. Švedijoje ir Vengrijoje pajamų nelygybės augimas didina imigrantų skaičių. Tai rodo, kad vienas reiškinys gali skirtingai paveikti kitą, net sąlyginai panašiose šalyse. Likusiose antros grupės ir kitų grupių valstybėse, gyventojų imigracija mažėja, kai Džini koeficientas, atspindintis pajamų nelygybę, auga. Pastebėta, kad tokiose šalyse kaip Italija, Kipras, Vengrija ir Kroatija egzistuoja tiesinis ryšys tiek tarp Džini koeficiento ir emigracijos, tiek tarp Džini koeficiento ir imigracijos.

Tad, galima daryti išvadą, kad pajamų nelygybė Europos Sąjungos šalių grupėse daro stipresnį poveikį gyventojų imigracijai nei emigracijai. Daugumoje nagrinėtų šalių pajamų nelygybės poveikis imigracijai sutampa ir atitinka teorines išvadas: auganti pajamų nelygybė mažina šalies patrauklumą, dėl ko sumažėja imigrantų.

Išvados

1. Mokslininkų tyrimai ir statistiniai duomenys įrodo, kad pajamų nelygybė veikia gyventojų migraciją, todėl šį ryšį analizuoti labai svarbu. Pripažįstama, kad pajamų nelygybė yra viena pagrindinių emigracijos priežasčių. Aukštas pajamų nelygybės lygis ir dideli emigrantų srautai rodo, kad dėl didelių pajamų skirtumų tarp namų ūkių, gyventojai renkasi išvykti.
2. Išanalizavus mokslinę literatūrą pajamų nelygybės tema, galima teigti, kad pajamų nelygybė yra pajamų skirtumai tarp namų ūkių ekonomikoje. Pajamų nelygybės vertinimo rodiklius galima skirstyti į struktūrinius ir specialiuosius. Iš jų dažniausiai naudojami - Lorencio kreivė ir Džini koeficientas. Pajamų diferenciacijos mastą lemia gyvenamoji šalis, įvairios aplinkybės ir individo asmeninės savybės. Pajamų nelygybė sąlygoja lėtesnę šalies ūkio plėtrą ir visuomenės nepasitenkinimą. Kita vertus, nelygios pajamos didina žmonių iniciatyvumą, verslumą ir atkaklumą. Neretai asmenys emigraciją pasirenka kaip sprendimą, norint išvengti nepritekliaus. Mokslinėje literatūroje migracija apibrėžiama kaip gyvenamosios vietos pakeitimas kita tam tikram laikotarpiui. Dažniausiai migruojama, kai netenka esama padėtis ir gyvenimo sąlygos kilmės šalyje. Imigracijai pasirenkamos geriau išsivysčiusios šalys, kuriose vidutinis darbo užmokestis yra kelis kartus aukštesnis, o socialinės garantijos geriau išplėtos. Emigravus, pajamų nelygybė sumažėja kilmės šalyje, bet yra perkeliama į tikslo šalį, nes paprastai imigrantų atlyginimas būna mažesnis už vietinių gyventojų, taip pat didžioji dalis turto priklauso vietiniams.
3. Sudaryta tyrimo metodologija siekiama įvertinti pajamų nelygybės poveikį gyventojų migracijai Europos Sąjungos šalių grupėse, kuriose skiriasi nelygybės lygis ir migrantų srautai bei vyrauja skirtingos šių dviejų reiškinų kitimo tendencijos. Remiantis koreliacine ir regresine analizėmis, aprašoma pajamų nelygybės įtaka gyventojų migracijai.
4. Pajamų nelygybės poveikis gyventojų migracijai Europos Sąjungos šalyse skirtingas ir tiesiškai veikia tik nedidelėje dalyje šalių. Pirmoje Europos Sąjungos šalių grupėje (nelygybės lygis žemas, migracijos saldo teigiamas) pajamų nelygybės augimas neturi tiesioginio poveikio emigracijai, bet lemia imigracijos mažėjimą. Nelygybės poveikis migracijai antros grupės šalyse (pajamų nelygybės lygis vidutinis, o migracijos saldo teigiamas) skiriasi. Belgijoje didėjanti pajamų nelygybė lemia mažėjantį, o likusiose antros grupės šalyse didėjantį emigrantų skaičių. Ispanijoje, Italijoje ir Kipre didėjant pajamų nelygybei, imigrantų skaičius mažėja, o Švedijoje ir Vengrijoje didėjant pajamų nelygybei, imigrantų skaičius - didėja. Grupavimas padėjo nustatyti, kad Europos Sąjungoje nėra šalių, kuriose būtų aukšto lygio pajamų nelygybė, o imigrantų daugiau nei emigrantų, arba šalių, kuriose žema pajamų nelygybė, o emigrantų daugiau nei imigrantų. Penktoje grupėje (pajamų nelygybės lygis vidutinis, migracijos saldo neigiamas) pajamų nelygybės augimas lemia emigrantų ir imigrantų skaičiaus mažėjimą. Šeštos grupės šalyse (pajamų nelygybės lygis aukštas, migracijos saldo neigiamas) pajamų nelygybė neturi tiesioginio poveikio emigracijai, bet lemia imigracijos mažėjimą. Taigi, pajamų nelygybė Europos Sąjungos šalių grupėse daro stipresnį poveikį gyventojų imigracijai nei gyventojų emigracijai. Pajamų nelygybė gyventojų emigraciją lemia tik tose šalyse, kuriose pajamų nelygybės lygis yra vidutinis.

Literatūros sąrašas

1. Argustas, J. (2016 birželio 24). Turtas ir skurdas: nelygybės mastas auga. *Lietuvos žinios* [žiūrėta 2019-02-05]. Prieiga per internetą: <https://www.lzinios.lt/Lietuva/turtas-ir-skurdas-nelygybes-mastas-auga/225145>
2. Arslan, A., & Taylor, J. E. (2012). Transforming rural economies: migration, income generation and inequality in rural Mexico. *Journal of Development Studies*, 48(8), 1156-1176.
3. Atkinson, A. B., & Bourguignon, F. (2014). *Handbook of Income Distribution*. (Vol. 2). Elsevier
4. Baggio, F. (n.d.). Descriptive Classifications of Migration. *Simiroma* [žiūrėta 2019-03-03]. Prieiga per internetą: <http://www.simiroma.org/Baggio/TS109/Classification%20Baggio%20EN.pdf>
5. Balvočiūtė, R. (2014). Changes in Income Inequality in the EU Countries in 2005–2011. *Economics and business*, 25, 6-11. [žiūrėta 2019-02-23]. Prieiga per internetą: <https://doi.org/10.7250/eb.2014.001>
6. Barčiukienė, D. (2007). Skurdas Lietuvos kaime: paplitimas, priežastys ir mažinimo būdai. *Socialinė teorija, empirija, politika ir praktika*, 4, 132–143. [žiūrėta 2019-02-25]. Prieiga per internetą: <https://doi.org/10.15388/STEPP.2007.4.8713>
7. Barham, B., & Boucher, S. (1998). Migration, remittances, and inequality: estimating the net effects of migration on income distribution. *Journal of development economics*, 55(2), 307-331 [žiūrėta 2019-02-23]. Prieiga per internetą: [https://doi.org/10.1016/S0304-3878\(98\)90038-4](https://doi.org/10.1016/S0304-3878(98)90038-4)
8. Bekešienė, S. (2015). *Duomenų analizės SPSS pagrindai: mokomoji knyga*. Vilnius: Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademija.
9. Bivainis, J. ir Skačkauskienė, I. (2007). Mokesčių sistemos vertinimo metodinio potencialo analizė. *Verslas: teorija ir praktika*, 8(2), 57-67.
10. Blažienė, I. ir Zabarauskaitė, R. (2011). Gyventojų pajamos ir jų nelygybė Lietuvoje. *Aktualūs socialinės politikos klausimai: socialinė raida ir politika*, 9, 92–123.
11. Braun, D (1997). *The Rich Get Richer: The Rise of Income Inequality in the United States and the World*. Chicago: Nelson-Hall Publishers.
12. Butkus, M. ir Matuzevičiūtė, K. (2005). Regionų netolygaus ekonominio augimo vertinimo metodologija, *Vadyba*, 1, 48–55.
13. Card, D. (2009). Immigration and inequality. *American Economic Review*, 99(2), 1-21.
14. Charles-Coll, J. A. (2011). Understanding Income Inequality: Concept, Causes and Measurement. *International Journal of Economics and Management Sciences*, 1(3), 17-28.
15. Čiegis, R. ir Dilius, A. (2018). Pajamų nelygybės poveikio ekonomikos augimui vertinimas Europos Sąjungos šalių grupėse. *Regional Formation and Development Studies*, 26(3), 44-55 [žiūrėta 2019-02-24]. Prieiga per internetą: <http://dx.doi.org/10.15181/rfds.v26i3.1809>
16. Čiulevičienė, V. (2007). Gini koeficiento naudojimas, vertinant ekonominę nelygybę. *Vagos*, 77(30), 45-51.
17. Čiulevičius, J. ir Čiulevičienė, V. (2008). Lietuvos gyventojų ekonominė nelygybė ir jos įvertinimo tobulinimas. *Vadybos mokslas ir studijos-kaimo verslų ir jų infrastruktūros plėtrai: mokslo darbai*, 12(1), 46-53.
18. Dabla-Norris, M. E., Kochhar, M. K., Suphaphiphat, M. N., Ricka, M. F., & Tsounta, E. (2015). *Causes and consequences of income inequality: A global perspective*. International Monetary Fund.
19. Damulienė, A. (2013). Migracijos problema Lietuvoje ir jos įtaka šalies ekonomikai. *Verslo sistemos ir ekonomika*, 3(1), 106–118.

20. Dauderstädt, M. (2017). Reducing European Inequality: Cohesion Through Convergence. *Social Europe* [žiūrėta 2019-03-24]. Prieiga per internetą: <https://www.socialeurope.eu/reducing-european-inequality-cohesion-convergence>
21. Dilius, A. (2017). *Pajamų nelygybės poveikio ekonomikos augimui vertinimas Europos Sąjungos šalių grupėse: daktaro disertacija*. Šiauliai: UAB BMK.
22. Dodani, S., & LaPorte, E. R. (2005). Brain drain from developing countries: how can brain drain be converted into wisdom gain? *Journal of The Royal Society of Medicine*, 98(11), 487–491.
23. Dreher, A., Kotsogiannis, C., & McCorriston, K. (2005). How do institutions affect corruption and the shadow economy? *International Tax and Public Finance*, 16(6), 1-25.
24. Dubauskas, G. (2013). *Ekonomikos ir finansų teorijos: mokslo studija*. Vilnius: Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademija.
25. European Commission. (2017). *European Semester Thematic Factsheet Addressing Inequalities* [žiūrėta 2019-03-21]. Prieiga per internetą: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/european-semester-thematic-factsheet-addressing-inequalities_en_0.pdf
26. Eurostat. (2018a). *Demography and migration database*. Prieiga per internetą: <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database>
27. Eurostat. (2018b). *Distribution of income database*. Prieiga per internetą: <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database>
28. Hawkins, O. (2014). Migration statistics. *Social and General Statistics*, 1-28.
29. Galdikienė, L. (2017). *Kur slypi tikrosios pajamų nelygybės priežastys?* [žiūrėta 2019-02-06]. Prieiga per internetą: <https://ziniuterasa.swedbank.lt/ekspertiniai-komentarai/kur-slypi-tikrosios-pajamu-nelygybes-priezastys>
30. Gižienė, V. ir Markauskienė, A. (2012). Investicijų į aukštąjį išsilavinimą ir valstybės pajamų bei išlaidų priklausomybės tyrimas. *Economics and management*, 17(3), 1141-1148.
31. Grossmann, V. (2016). How immigration affects investment and productivity in host and home countries. *IZA World of Labor*, 1-11.
32. Jann, B. (2016). Estimating Lorenz and concentration curves. *The Stata Journal*, 16(4), 837-866.
33. Jėčiuvienė, M. (2009). Skurdo ribos ir ištakos. *Socialinės grupės: nepritekliaus žymės* (p. 26-33). Vilnius: Socialinių tyrimų institutas.
34. Kaasa, A. (2005). *Factors of Income Inequality and Their Influence Mechanisms: a Theoretical Overview*. Tartu: Tartu University Press.
35. Kaminskienė, R. (2009). *Demografiniai statistiniai rodikliai ir migracijos srautai*. Vilnius: Išeivijos institutas.
36. Karalevičienė, J. ir Matuzevičiūtė, K. (2009). Tarptautinės emigracijos ekonominių priežasčių analizė Lietuvos pavyzdžiu. *Ekonomika ir vadyba: aktualijos ir perspektyvos*, 1, 143-151.
37. Kasiulevičius, V. ir Denapienė, G. (2008). Statistikos taikymas mokslinių tyrimų analizėje. *Gerontologija*, 9(3), 176-180.
38. Kukuraitis, L. (2017). *Didžiausi socialiniai skauduliai – tai emigracija ir pajamų nelygybė* [žiūrėta 2019-03-20]. Prieiga per internetą: <https://socmin.lrv.lt/lt/naujienos/l-kukuraitis-didziausi-socialiniai-skauduliai-tai-emigracija-ir-pajamu-nelygybe>
39. Kumpikaitė, V. ir Žičkutė, I. (2012). Emigracijai įtaką darančių veiksnių analizė. *Economics and management*, 17(2), 740-746.
40. Lazutka, R. (2016). Nesustabdoma emigracija. *Pozicija*, 3(631), 22-26.

41. Lazutka, R. (2017). *Pajamų nelygybė - grėsmė demokratijai* [žiūrėta 2019-03-20]. Prieiga per internetą: <http://www.pramprof.lt/index.php/news/222-r-lazutka-pajamu-nelygybe-gresme-demokratijai>
42. Lee, E. S. (1966). A Theory of Migration. *Demography*, 3(1), 47-57.
43. Lietuvos Respublikos muitinė (2013). *Europos Sąjungos valstybių sąrašas*. [žiūrėta 2019-05-12]. Prieiga per internetą: https://www.lrmuitine.lt/mport/failai/verslui/prekyba_su_es/klasifikatoriai/ES_nariu_sarasas_2013_07.pdf
44. Lissauskaitė, V. (2010). Lietuvos gyventojų pajamų ir vartojimo diferenciacija. *Verslas: teorija ir praktika*, 11(3), 266-278.
45. Lynch, E. (2017). *Trade Unions On Frontline In Battle Against Inequality* [žiūrėta 2019-03-21]. Prieiga per internetą: <https://www.socialeurope.eu/trade-unions-frontline-battle-inequality>
46. Martinaitis, Ž. ir Žvalionytė, D. (2007). Emigracija iš Lietuvos: ką žinome, ko nežinome ir ką turėtume žinoti. *Politologija*, 3(47), 112-134.
47. Martišius, S. A. (2002). *Pagrindiniai statistiniai matai*. Vilnius: Technika.
48. Maslauskaitė, A. ir Stankūnienė, V. (2007). *Šeima abipus sienų: Lietuvos transnacionalinės šeimos genėzė, funkcijos, raidos perspektyvos*. Vilnius: Mokslo aidai.
49. Matuzevičiūtė, K. ir Balčiūnas, S. (2012). Emigrantų elgsena, susijusi su piniginiiais pervedimais ir jų panaudojimu: Lietuvos atvejis. *Ekonomika ir vadyba: aktualijos ir perspektyvos*, 4(28), 142-151.
50. Mazuronis, M. (2017 gegužės 2). Turtinės nelygybės mažinimas – prioritetas Nr. 1. *Lietuvos žinios* [žiūrėta 2019-03-21]. Prieiga per internetą: <https://www.lzinios.lt/Komentarai/turtines-nelygybes-mazinimas-prioritetas-nr-1/243164>
51. Micinski, N. R., & Weiss, T. G. (2017). Global Migration Governance: Beyond Coordination and Crises. In G. Ziccardi Capaldo (Ed.), *The Global Community Yearbook* (pp. 1-21) [žiūrėta 2019-03-23]. Prieiga per internetą: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3180639
52. Milanovic, B. (2017). *Globalisation, migration, rising inequality, populism...* [žiūrėta 2019-03-24]. Prieiga per internetą: <https://www.socialeurope.eu/globalisation-migration-rising-inequality-populism>
53. Organisation for Economic Co-operation and Development (2017). *Understanding The Socio-Economic Divide in Europe*. [žiūrėta 2019-03-25]. Prieiga per internetą: <https://www.oecd.org/els/soc/cope-divide-europe-2017-background-report.pdf>
54. Paunksnienė, J. ir Liučvaitienė, A. (2009). *Mikroekonomika*. Vilnius: Technika.
55. Pedersen, A. W. (2004). Inequality as relative deprivation: a sociological approach to inequality measurement. *Acta sociologica*, 47(1), 31–49.
56. Pukelienė, V., Glinskienė, R. ir Beržinskienė, D. (2007). Darbo jėgos migracija: globalinis aspektas. *Taikomoji ekonomika: sisteminiai tyrimai*, 2, 49-64.
57. Pukėnas, K. (2005). *Sportinių tyrimų duomenų analizė SPSS programa: mokomoji knyga*. Kaunas: LKKA.
58. Puškorius, S. (2016). Pajamų ir vartojimo pasiskirstymo Lietuvoje analizė. *Viešoji politika ir administravimas*, 15(4), 608-622.
59. Rakauskienė, O. G., Puškorius, S., Diržytė, A., Servetkienė, V., Krinickienė, E., Bartuševičienė, I., ir Kisielytė, U. (2017). *Socialinė ekonominė nelygybė Lietuvoje: mokslo studija*. Vilnius: Mykolo Romerio universitetas.
60. Rudzkienė, V. (2005). *Socialinė statistika*. Vilnius: Mykolo Romerio universiteto leidybos centras.

61. Rudžinskienė, R. ir Paulauskaitė, L. (2013). Lietuvos gyventojų emigracijos priežastys ir padariniai šalies ekonomikai. *Socialinė teorija, empirija, politika ir praktika*, 8, 62-78.
62. Sarvutytė, M. (2011). *Darbo jėgos migracijos valdymas: veiksnių ir pasekmių ekonominis vertinimas: daktaro disertacija*. Vilniaus universitetas [žiūrėta 2019-02-15]. Prieiga per internetą: <https://elaba.lvb.lt/>
63. Schiff, M. (2018). Beneficial Brain Drain and Non-Migrants' Welfare. *Institute of Labor Economics (IZA)*, 11483 [žiūrėta 2019-03-01]. Prieiga per internetą: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3170272
64. Skaistė, G. (2017). *Septyni prioritetai pajamų nelygybei mažinti* [žiūrėta 2019-03-25]. Prieiga per internetą: https://tsajunga.lt/wp-content/uploads/2018/02/Gintare-Skaist%C4%97-leidinys_06.15.pdf
65. Skaistė, G. (2018). *Kodėl ir pasiturintiems naudinga mažinti pajamų nelygybę?* [žiūrėta 2019-03-25]. Prieiga per internetą: <https://gintareskaiste.blogspot.com/2018/02/kodel-ir-pasiturintiems-naudinga.html>
66. Skučienė, D. (2008). Pajamų nelygybė Lietuvoje. *Filosofija. Sociologija*, 19(4), 22-33.
67. Skučienė, D. ir Gabnytė, V. (2018). Skurdas kaimo vietovėse Lietuvoje. *Lietuvos socialinė raida: socialinės įtraukties politikos Lietuvoje įgyvendinimas*, 48-64.
68. Skučienė, D. ir Kaminaitė, G. (2017). Pajamų nelygybės reikšmės ir patirtys kasdieniame gyvenime. *Socialinis darbas*, 15(2), 101-114.
69. Smilga, E., Laurinavičius, A. ir Laurinavičius, A. (2017). Efektyvios strategijos: modernus teorinis požiūris ir emigracijos problemų sprendimas. *Viešasis administravimas*, 1(2), 22-33.
70. Stankevičiūtė, S. (2010). *Emigracija mažina nedarbą ir didina atlyginimus* [žiūrėta 2019-03-26]. Prieiga per internetą: <http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2010-08-07-sigita-stankeviciute-emigracija-mazina-nedarba-ir-didina-atlyginimus/48622>
71. Stark, O. (2005). Inequality and migration: A behavioral link. *Economics Letters*, 91(1), 146-152.
72. Stiglitz, J. E. (2015). *Rewriting the rules of the American economy: An agenda for growth and shared prosperity*. New York: W.W. Norton & Company.
73. Šimanskienė, L. ir Paužuolienė, J. (2014). Emigracija Lietuvoje: priežastys ir padariniai. *Regional Formation and Development Studies*, 9(1), 146-156.
74. Telešienė, A. (2017). *Ekonomikos augimas nesustabdys emigracijos, kol išliks socialinė nelygybė* [žiūrėta 2019-03-19]. Prieiga per internetą: <https://ktu.edu/news/telesiene-ekonomikos-augimas-nesustabdys-emigracijos-kol-isliks-socialine-nelygybe/>
75. Tonkūnaitė-Thiemann, A. (2012). Migrantai kaip „gerai informuoti piliečiai“: gimtosios šalies visuomenėje vykstančių socialinių reiškinių vertinimas. *Socialinė teorija, empirija, politika ir praktika*, 6, 97-111.
76. Vengrienė, B. (1992). *Pajamos ir gyvenimo lygis*. Vilnius: Vilniaus Universiteto leidykla.
77. Vasiliauskas, V. (2017a). *Pajamų nelygybė – viena didžiausių šalies ekonomikos ydų* [žiūrėta 2019-03-20]. Prieiga per internetą: <https://www.lb.lt/lt/naujienos/v-vasiliauskas-pajamu-nelygybe-viena-didziausiu-salies-ekonomikos-ydu>
78. Vasiliauskas, V. (2017b). *Pajamų nelygybė Lietuvoje jau bado akis* [žiūrėta 2019-03-21]. Prieiga per internetą: <http://www.ve.lt/naujienos/ekonomika/ekonomikos-naujienos/pajamu-nelygybe-lietuvoje-jau-bado-akis-1584914/>
79. Zabaraukaitė, R. ir Blažienė, I. (2012). Gyventojų pajamų nelygybė ekonominių ciklų kontekste. *Verslas: teorija ir praktika*, 13(2), 107-115.
80. Wilkinson, R., & Pickett, K. (2010). The spirit level. *Geography*, 95(3), 149-153.

Priedai

1 priedas. Oficialios Europos Sąjungos šalių pavadinimų santrumpos

AT – Austrija;
BE – Belgija;
BG – Bulgarija;
CY – Kipras;
CZ – Čekija;
DE – Vokietija;
DK – Danija;
EE – Estija;
ES – Ispanija;
FI – Suomija;
FR – Prancūzija;
GB – Jungtinė Karalystė;
GR – Graikija;
HR – Kroatija;
HU – Vengrija;
IE – Airija;
IT – Italija;
LT – Lietuva;
LU – Liuksemburgas;
LV – Latvija;
MT – Malta;
NL – Nyderlandai;
PL – Lenkija;
PT – Portugalija;
RO – Rumunija;
SE – Švedija;
SI – Slovėnija;
SK – Slovakija.

Šaltinis: Lietuvos Respublikos munitinė, 2013

2 priedas. Emigrantai Europos Sąjungoje 2007 - 2017 m.

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Airija	48.040	65.934	69.672	78.099	83.049	81.797	76.560	71.107	67.160	62.056	64.068
Austrija	49.898	51.563	53.244	51.651	51.197	51.812	54.071	53.491	56.689	64.428	66.144
Belgija	91.052	-	-	66.013	84.148	93.600	102.657	94.573	89.794	92.471	89.690
Bulgarija	2.958	-	-	-	-	16.615	19.678	28.727	29.470	30.570	31.586
Čekija	20.500	51.478	61.782	61.069	55.910	46.106	25.894	28.468	25.684	38.864	27.316
Danija	41.566	38.356	39.899	41.456	41.593	43.663	43.310	44.426	44.625	52.654	56.403
Estija	4.384	4.406	4.658	5.294	6.214	6.321	6.740	4.637	13.003	13.792	12.358
Graikija	40.400	43.044	43.686	62.041	92.404	124.694	117.094	106.804	109.351	106.535	103.327
Ispanija	227.065	288.432	380.121	403.377	409.034	446.606	532.303	400.430	343.875	327.325	368.860
Italija	51.113	80.947	80.597	78.771	82.461	106.216	125.735	136.328	146.955	157.065	155.110
Jungtinė Karalystė	317.587	427.207	368.177	339.306	350.703	321.217	316.934	319.086	299.183	340.440	359.665
Kipras	4.106	-	4.797	4.293	4.895	18.105	25.227	24.038	17.183	14.892	15.105
Kroatija	9.002	10.638	12.355	13.017	12.699	12.877	15.262	20.858	29.651	36.436	47.352
Latvija	15.463	27.045	38.208	39.651	30.311	25.163	22.561	19.017	20.119	20.574	17.724
Lenkija	35.480		229.320	218.126	265.798	275.603	276.446	268.299	258.837	236.441	218.492
Lietuva	30.383	25.750	38.500	83.157	53.863	41.100	38.818	36.621	44.533	50.333	47.925
Liuksemburgas	10.674	10.058	9.168	9.302	9.264	10.442	10.750	11.283	12.644	13.442	13.831
Malta	3.730	3.719	3.868	4.201	3.806	4.005	4.778	5.108	7.095	8.303	7.020
Nyderlandai	91.287	90.067	92.825	95.970	104.201	110.431	112.625	112.900	112.330	111.477	108.231
Portugalija	7.890	20.357	16.899	23.760	43.998	51.958	53.786	49.572	40.377	38.273	31.753
Prancūzija	220.354	239.796	264.631	269.531	291.594	255.922	239.813	308.103	323.847	320.705	312.554
Rumunija	-	302.796	246.626	197.985	195.551	170.186	161.755	172.871	194.718	207.578	242.193
Slovakija	1.831	1.705	1.979	1.889	1.863	2.003	2.770	3.644	3.870	3.801	3.466
Slovėnija	14.943	12.109	18.788	15.937	12.024	14.378	13.384	14.336	14.913	15.572	17.555
Suomija	12.443	13.657	12.151	11.905	12.660	13.845	13.893	15.486	16.305	18.082	16.973
Švedija	45.418	45.294	39.240	48.853	51.179	51.747	50.715	51.237	55.830	45.878	45.620
Vengrija	4.500	9.591	10.483	13.365	15.100	22.880	34.691	42.213	43.225	39.889	39.829
Vokietija	636.854	737.889	286.582	252.456	249.045	240.001	259.328	324.221	347.162	533.762	560.700

Šaltinis: Eurostat, 2018a

3 priedas. Imigrantai Europos Sąjungoje 2007 - 2017 m.

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Airija	122.415	82.592	50.604	52.339	57.292	61.324	65.539	73.519	80.792	85.185	78.499
Austrija	72.862	73.772	69.295	70.978	82.230	91.557	101.866	116.262	166.323	129.509	111.801
Belgija	146.409	-	-	135.281	147.377	129.477	120.078	123.158	146.626	123.702	126.703
Bulgarija	1.561	-	-	-	-	14.103	18.570	26.615	25.223	21.241	25.597
Čekija	104.445	108.267	75.620	48.317	27.114	34.337	30.124	29.897	29.602	64.083	51.847
Danija	64.656	57.357	51.800	52.236	52.833	54.409	60.312	68.388	78.492	74.383	68.579
Estija	3.741	3.671	3.884	2.810	3.709	2.639	4.109	3.904	15.413	14.822	17.616
Graikija	63.298	66.529	58.613	60.462	60.089	58.200	57.946	59.013	64.446	116.867	112.247
Ispanija	958.266	599.075	392.962	360.705	371.331	304.053	280.772	305.454	342.114	414.746	532.132
Italija	527.123	534.712	442.940	458.856	385.793	350.772	307.454	277.631	280.078	300.823	343.440
Jungtinė Karalystė	526.714	590.242	566.514	590.950	566.044	498.040	526.046	631.991	631.452	588.993	644.209
Kipras	19.328	21.060	22.581	20.206	23.037	17.476	13.149	9.212	15.183	17.391	21.306
Kroatija	14.622	16.883	13.213	8.846	8.534	8.959	10.378	10.638	11.706	13.985	15.553
Latvija	7.517	4.678	3.731	4.011	10.234	13.303	8.299	10.365	9.479	8.345	9.916
Lenkija	14.995	15.275	189.166	155.131	157.059	217.546	220.311	222.275	218.147	208.302	209.353
Lietuva	8.609	9.297	6.487	5.213	15.685	19.843	22.011	24.294	22.130	20.162	20.368
Liuksemburgas	16.675	17.758	15.751	16.962	20.268	20.478	21.098	22.332	23.803	22.888	24.379
Malta	5.292	6.043	6.161	4.275	5.465	8.256	10.897	14.454	16.936	17.051	21.676
Nyderlandai	116.819	143.516	122.917	126.776	130.118	124.566	129.428	145.323	166.872	189.232	189.646
Portugalija	29.661	29.718	32.307	27.575	19.667	14.606	17.554	19.516	29.896	29.925	36.639
Prancūzija	293.980	296.608	296.970	307.111	319.816	327.431	338.752	340.383	364.221	378.115	369.964
Rumunija	-	138.929	135.844	149.885	147.685	167.266	153.646	136.035	132.795	137.455	177.435
Slovakija	8.624	8.765	6.346	5.272	4.829	5.419	5.149	5.357	6.997	7.686	7.188
Slovėnija	29.193	30.693	30.296	15.416	14.083	15.022	13.871	13.846	15.420	16.623	18.808
Suomija	26.029	29.114	26.699	25.636	29.481	31.278	31.941	31.507	28.746	34.905	31.797
Švedija	99.485	101.171	102.280	98.801	96.467	103.059	115.845	126.966	134.240	163.005	144.489
Vengrija	24.361	37.652	27.894	25.519	28.018	33.702	38.968	54.581	58.344	53.618	68.070
Vokietija	680.766	682.146	346.216	404.055	489.422	592.175	692.713	884.893	1.543.848	1.029.852	917.109

Šaltinis: Eurostat, 2018a

4 priedas. Gyventojų skaičius Europos Sąjungoje 2007 - 2017 m.

Šalis/gyv. sk., tūkst	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Airija	4.340	4.457	4.521	4.549	4.570	4.589	4.609	4.637	4.677	4.726	4.784
Austrija	8.282	8.307	8.335	8.351	8.375	8.408	8.451	8.506	8.584	8.700	8.772
Belgija	10.584	10.666	10.753	10.839	11.000	11.075	11.137	11.180	11.237	11.311	11.351
Bulgarija	7.572	7.518	7.467	7.421	7.369	7.327	7.284	7.245	7.202	7.153	7.101
Čekija	10.254	10.343	10.425	10.462	10.486	10.505	10.516	10.512	10.538	10.553	10.578
Danija	5.447	5.475	5.511	5.534	5.560	5.580	5.602	5.627	5.659	5.707	5.748
Estija	1.342	1.338	1.335	1.333	1.329	1.325	1.320	1.315	1.314	1.315	1.315
Graikija	11.036	11.060	11.094	11.119	11.123	11.086	11.003	10.926	10.858	10.783	10.768
Ispanija	44.784	45.668	46.239	46.486	46.667	46.818	46.727	46.512	46.449	46.440	46.528
Italija	58.223	58.652	59.000	59.190	59.364	59.394	59.685	60.782	60.795	60.665	60.589
Jungtinė Karalystė	61.073	61.571	62.042	62.510	63.022	63.495	63.905	64.351	64.853	65.379	65.844
Kipras	757	776	796	819	839	862	865	858	847	848	854
Kroatija	4.313	4.311	4.309	4.302	4.289	4.275	4.262	4.246	4.225	4.190	4.154
Latvija	2.208	2.191	2.162	2.120	2.074	2.044	2.023	2.001	1.986	1.968	1.950
Lenkija	38.125	38.115	38.135	38.022	38.062	38.063	38.062	38.017	38.005	37.967	37.972
Lietuva	3.249	3.212	3.183	3.141	3.052	3.003	2.971	2.943	2.921	2.888	2.847
Liuksemburgas	476	483	493	502	511	524	537	549	562	576	590
Malta	405	407	410	414	414	417	422	429	439	450	460
Nyderlandai	16.357	16.405	16.485	16.574	16.655	16.730	16.779	16.829	16.900	16.979	17.081
Portugalija	10.532	10.553	10.563	10.573	10.572	10.542	10.487	10.427	10.374	10.341	10.309
Prancūzija	63.645	64.007	64.350	64.658	64.978	65.276	65.600	66.165	66.458	66.638	66.804
Rumunija	21.130	20.635	20.440	20.294	20.199	20.095	20.020	19.947	19.870	19.760	19.644
Slovakija	5.373	5.376	5.382	5.390	5.392	5.404	5.410	5.415	5.421	5.426	5.435
Slovėnija	2.010	2.010	2.032	2.046	2.050	2.055	2.058	2.061	2.062	2.064	2.065
Suomija	5.276	5.300	5.326	5.351	5.375	5.401	5.426	5.451	5.471.	5.487	5.503
Švedija	9.113	9.182	9.256	9.340	9.415	9.482	9.555	9.644	9.747	9.851	9.995
Vengrija	10.066	10.045	10.030	10.014	9.985	9.931	9.908	9.877	9.855	9.830	9.797
Vokietija	82.314	82.217	82.002	81.802	80.222	80.327	80.523	80.767	81.197	82.175	82.521

Šaltinis: Eurostat, 2018a

5 priedas. Migracijos saldo, tūkstančiui gyventojų, Europos Sąjungoje 2007 - 2017 m.

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Airija	17,1	3,7	-4,2	-5,7	-5,6	-4,5	-2,4	0,5	2,9	4,9	3,0
Austrija	2,8	2,7	1,9	2,3	3,7	4,7	5,7	7,4	12,8	7,5	5,2
Belgija	5,2	-	-	6,4	5,7	3,2	1,6	2,6	5,1	2,8	3,3
Bulgarija	-0,2	-	-	-	-	-0,3	-0,2	-0,3	-0,6	-1,3	-0,8
Čekija	8,2	5,5	1,3	-1,2	-2,7	-1,1	0,4	0,1	0,4	2,4	2,3
Danija	4,2	3,5	2,2	1,9	2,0	1,9	3,0	4,3	6,0	3,8	2,1
Estija	-0,5	-0,5	-0,6	-1,9	-1,9	-2,8	-2,0	-0,6	1,8	0,8	4,0
Graikija	2,1	2,1	1,3	-0,1	-2,9	-6,0	-5,4	-4,4	-4,1	1,0	0,8
Ispanija	16,3	6,8	0,3	-0,9	-0,8	-3,0	-5,4	-2,0	0,0	1,9	3,5
Italija	8,2	7,7	6,1	6,4	5,1	4,1	3,0	2,3	2,2	2,4	3,1
Jungtinė Karalystė	3,4	2,6	3,2	4,0	3,4	2,8	3,3	4,9	5,1	3,8	4,3
Kipras	20,1	27,1	22,3	19,4	21,6	-0,7	-13,9	-17,3	-2,4	2,9	7,3
Kroatija	1,3	1,4	0,2	-1,0	-1,0	-0,9	-1,1	-2,4	-4,2	-5,4	-7,7
Latvija	-3,6	-10,2	-15,9	-16,8	-9,7	-5,8	-7,0	-4,3	-5,4	-6,2	-4,0
Lenkija	-0,5	0,4	-1,1	-1,7	-2,9	-1,5	-1,5	-1,2	-1,1	-0,7	-0,2
Lietuva	-6,7	-5,1	-10,1	-24,8	-12,5	-7,1	-5,7	-4,2	-7,7	-10,4	-9,7
Liuksemburgas	12,6	15,9	13,3	15,3	21,5	19,1	19,3	20,1	19,8	16,4	17,9
Malta	3,9	5,7	5,6	0,2	4,0	10,2	14,5	21,8	22,4	19,4	31,8
Nyderlandai	1,6	3,3	1,8	1,9	1,6	0,8	1,0	1,9	3,2	4,6	4,8
Portugalija	2,1	0,9	1,5	0,4	-2,3	-3,5	-3,5	-2,9	-1,0	-0,8	0,5
Prancūzija	1,2	0,9	0,5	0,6	0,4	1,1	1,5	0,5	0,6	0,9	0,9
Rumunija	0,0	-7,9	-5,4	-2,4	-2,4	-0,1	-0,4	-1,8	-3,1	-3,5	-3,3
Slovakija	1,3	1,3	0,8	0,6	0,6	0,6	0,4	0,3	0,6	0,7	0,7
Slovėnija	7,1	9,2	5,7	-0,3	1,0	0,3	0,2	-0,2	0,2	0,5	0,6
Suomija	2,6	2,9	2,7	2,6	3,1	3,2	3,3	2,9	2,3	3,1	2,7
Švedija	5,9	6,1	6,8	5,3	4,8	5,4	6,8	7,9	8,0	11,9	9,9
Vengrija	2,0	2,8	1,7	1,2	1,3	1,1	0,4	1,3	1,5	1,4	2,9
Vokietija	0,5	-0,7	0,7	1,9	3,0	4,4	5,4	6,9	14,7	6,0	4,3

Šaltinis: sudaryta pagal Eurostat, 2018a

6 priedas. Džini koeficientas Europos Sąjungos šalyse 2007 - 2017 m.

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Airija	31,3	29,9	28,8	30,7	29,8	30,5	30,7	31,1	29,8	29,5	30,6
Austrija	26,2	27,7	27,5	28,3	27,4	27,6	27,0	27,6	27,2	27,2	27,9
Belgija	26,3	27,5	26,4	26,6	26,3	26,5	25,9	25,9	26,2	26,3	26,0
Bulgarija	35,3	35,9	33,4	33,2	35,0	33,6	35,4	35,4	37,0	37,7	40,2
Čekija	25,3	24,7	25,1	24,9	25,2	24,9	24,6	25,1	25,0	25,1	24,5
Danija	25,2	25,1	26,9	26,9	26,6	26,5	26,8	27,7	27,4	27,7	27,6
Estija	33,4	30,9	31,4	31,3	31,9	32,5	32,9	35,6	34,8	32,7	31,6
Graikija	34,3	33,4	33,1	32,9	33,5	34,3	34,4	34,5	34,2	34,3	33,4
Ispanija	31,9	32,4	32,9	33,5	34,0	34,2	33,7	34,7	34,6	34,5	34,1
Italija	32,0	31,2	31,8	31,7	32,5	32,4	32,8	32,4	32,4	33,1	32,7
Jungtinė Karalystė	32,6	33,9	32,4	32,9	33,0	31,3	30,2	31,6	32,4	31,5	33,1
Kipras	29,8	29,0	29,5	30,1	29,2	31,0	32,4	34,8	33,6	32,1	30,8
Kroatija	-	-	-	31,6	31,2	30,9	30,9	30,2	30,4	29,8	29,9
Latvija	35,4	37,5	37,5	35,9	35,1	35,7	35,2	35,5	35,4	34,5	34,5
Lenkija	32,2	32,0	31,4	31,1	31,1	30,9	30,7	30,8	30,6	29,8	29,2
Lietuva	33,8	34,5	35,9	37,0	33,0	32,0	34,6	35,0	37,9	37,0	37,6
Liuksemburgas	27,4	27,7	29,2	27,9	27,2	28,0	30,4	28,7	28,5	31,0	30,9
Malta	26,3	28,1	27,4	28,6	27,2	27,1	27,9	27,7	28,1	28,5	28,3
Nyderlandai	27,6	27,6	27,2	25,5	25,8	25,4	25,1	26,2	26,7	26,9	27,1
Portugalija	36,8	35,8	35,4	33,7	34,2	34,5	34,2	34,5	34,0	33,9	33,5
Prancūzija	26,6	29,8	29,9	29,8	30,8	30,5	30,1	29,2	29,2	29,3	29,3
Rumunija	38,3	35,9	34,5	33,5	33,5	34,0	34,6	35,0	37,4	34,7	33,1
Slovakija	24,5	23,7	24,8	25,9	25,7	25,3	24,2	26,1	23,7	24,3	23,2
Slovėnija	23,2	23,4	22,7	23,8	23,8	23,7	24,4	25,0	24,5	24,4	23,7
Suomija	26,2	26,3	25,9	25,4	25,8	25,9	25,4	25,6	25,2	25,4	25,3
Švedija	23,4	25,1	26,3	25,5	26,0	26,0	26,0	26,9	26,7	27,6	28,0
Vengrija	25,6	25,2	24,7	24,1	26,9	27,2	28,3	28,6	28,2	28,2	28,1
Vokietija	30,4	30,2	29,1	29,3	29,0	28,3	29,7	30,7	30,1	29,5	29,1

Šaltinis: Eurostat, 2018b

7 priedas. Koreliacinė analizė „SPSS Statistics“ programa tarp Džini koeficiento ir emigrantų skaičiaus Europos Sąjungos šalyse

Correlations

		Airija Emigrantai	Airija Džini koeficientas
Airija Emigrantai	Pearson Correlation	1	-,150
	Sig. (2-tailed)		,659
	N	11	11
Airija Džini koeficientas	Pearson Correlation	-,150	1
	Sig. (2-tailed)	,659	
	N	11	11

Correlations

		Austrija Emigrantai	Austrija Džini koeficientas
Austrija Emigrantai	Pearson Correlation	1	,160
	Sig. (2-tailed)		,639
	N	11	11
Austrija Džini koeficientas	Pearson Correlation	,160	1
	Sig. (2-tailed)	,639	
	N	11	11

Correlations

		Belgija Emigrantai	Belgija Džini koeficientas
Belgija Emigrantai	Pearson Correlation	1	-,686
	Sig. (2-tailed)		,041
	N	9	9
Belgija Džini koeficientas	Pearson Correlation	-,686	1
	Sig. (2-tailed)	,041	
	N	9	11

Correlations

		Bulgarija Emigrantai	Bulgarija Džini koeficientas
Bulgarija Emigrantai	Pearson Correlation	1	,622
	Sig. (2-tailed)		,136
	N	7	7
Bulgarija Džini koeficientas	Pearson Correlation	,622	1
	Sig. (2-tailed)	,136	
	N	7	11

Correlations

		Čekija Emigrantai	Čekija Džini koeficientas
Čekija Emigrantai	Pearson Correlation	1	,107
	Sig. (2-tailed)		,754
	N	11	11
Čekija Džini koeficientas	Pearson Correlation	,107	1
	Sig. (2-tailed)	,754	
	N	11	11

Correlations

		Danija Emigrantai	Danija Džini koeficientas
Danija Emigrantai	Pearson Correlation	1	.650
	Sig. (2-tailed)		.030
	N	11	11
Danija Džini koeficientas	Pearson Correlation	.650	1
	Sig. (2-tailed)	.030	
	N	11	11

Correlations

		Estija Emigrantai	Estija Džini koeficientas
Estija Emigrantai	Pearson Correlation	1	.166
	Sig. (2-tailed)		.626
	N	11	11
Estija Džini koeficientas	Pearson Correlation	.166	1
	Sig. (2-tailed)	.626	
	N	11	11

Correlations

		Graikija Emigrantai	Graikija Džini koeficientas
Graikija Emigrantai	Pearson Correlation	1	.572
	Sig. (2-tailed)		.066
	N	11	11
Graikija Džini koeficientas	Pearson Correlation	.572	1
	Sig. (2-tailed)	.066	
	N	11	11

Correlations

		Ispanija Emigrantai	Ispanija Džini koeficientas
Ispanija Emigrantai	Pearson Correlation	1	.498
	Sig. (2-tailed)		.119
	N	11	11
Ispanija Džini koeficientas	Pearson Correlation	.498	1
	Sig. (2-tailed)	.119	
	N	11	11

Correlations

		Italija Emigrantai	Italija Džini koeficientas
Italija Emigrantai	Pearson Correlation	1	.728
	Sig. (2-tailed)		.011
	N	11	11
Italija Džini koeficientas	Pearson Correlation	.728	1
	Sig. (2-tailed)	.011	
	N	11	11

Correlations

		Jungtinė Karalystė Emigrantai	Jungtinė Karalystė Džini koeficientas
Jungtinė Karalystė Emigrantai	Pearson Correlation	1	.651
	Sig. (2-tailed)		.030
	N	11	11
Jungtinė Karalystė Džini koeficientas	Pearson Correlation	.651	1
	Sig. (2-tailed)	.030	
	N	11	11

Correlations

		Kipras Emigrantai	Kipras Džini koeficientas
Kipras Emigrantai	Pearson Correlation	1	.844
	Sig. (2-tailed)		.002
	N	10	10
Kipras Džini koeficientas	Pearson Correlation	.844	1
	Sig. (2-tailed)	.002	
	N	10	11

Correlations

		Kroatija Emigrantai	Kroatija Džini koeficientas
Kroatija Emigrantai	Pearson Correlation	1	-.854
	Sig. (2-tailed)		.007
	N	11	8
Kroatija Džini koeficientas	Pearson Correlation	-.854	1
	Sig. (2-tailed)	.007	
	N	8	8

Correlations

		Latvija Emigrantai	Latvija Džini koeficientas
Latvija Emigrantai	Pearson Correlation	1	.589
	Sig. (2-tailed)		.056
	N	11	11
Latvija Džini koeficientas	Pearson Correlation	.589	1
	Sig. (2-tailed)	.056	
	N	11	11

Correlations

		Lenkija Emigrantai	Lenkija Džini koeficientas
Lenkija Emigrantai	Pearson Correlation	1	-.490
	Sig. (2-tailed)		.150
	N	10	10
Lenkija Džini koeficientas	Pearson Correlation	-.490	1
	Sig. (2-tailed)	.150	
	N	10	11

Correlations

		Lietuva Emigrantai	Lietuva Džini koeficientas
Lietuva Emigrantai	Pearson Correlation	1	,379
	Sig. (2-tailed)		,251
	N	11	11
Lietuva Džini koeficientas	Pearson Correlation	,379	1
	Sig. (2-tailed)	,251	
	N	11	11

Correlations

		Liuksemburgas Emigrantai	Liuksemburgas Džini koeficientas
Liuksemburgas Emigrantai	Pearson Correlation	1	,693
	Sig. (2-tailed)		,018
	N	11	11
Liuksemburgas Džini koeficientas	Pearson Correlation	,693	1
	Sig. (2-tailed)	,018	
	N	11	11

Correlations

		Malta Emigrantai	Malta Džini koeficientas
Malta Emigrantai	Pearson Correlation	1	,588
	Sig. (2-tailed)		,057
	N	11	11
Malta Džini koeficientas	Pearson Correlation	,588	1
	Sig. (2-tailed)	,057	
	N	11	11

Correlations

		Nyderlandai Emigrantai	Nyderlandai Džini koeficientas
Nyderlandai Emigrantai	Pearson Correlation	1	-,516
	Sig. (2-tailed)		,104
	N	11	11
Nyderlandai Džini koeficientas	Pearson Correlation	-,516	1
	Sig. (2-tailed)	,104	
	N	11	11

Correlations

		Portugalija Emigrantai	Portugalija Džini koeficientas
Portugalija Emigrantai	Pearson Correlation	1	-,630
	Sig. (2-tailed)		,038
	N	11	11
Portugalija Džini koeficientas	Pearson Correlation	-,630	1
	Sig. (2-tailed)	,038	
	N	11	11

		Prancūzija Emigrantai	Prancūzija Džini koeficientas
Prancūzija Emigrantai	Pearson Correlation		,206
	Sig. (2-tailed)		,543
	N	11	11
Prancūzija Džini koeficientas	Pearson Correlation	,206	1
	Sig. (2-tailed)	,543	
	N	11	11

Correlations

		Rumunija Emigrantai	Rumunija Džini koeficientas
Rumunija Emigrantai	Pearson Correlation	1	,128
	Sig. (2-tailed)		,724
	N	10	10
Rumunija Džini koeficientas	Pearson Correlation	,128	1
	Sig. (2-tailed)	,724	
	N	10	11

Correlations

		Slovakija Emigrantai	Slovakija Džini koeficientas
Slovakija Emigrantai	Pearson Correlation	1	-,300
	Sig. (2-tailed)		,370
	N	11	11
Slovakija Džini koeficientas	Pearson Correlation	-,300	1
	Sig. (2-tailed)	,370	
	N	11	11

Correlations

		Slovėnija Emigrantai	Slovėnija Džini koeficientas
Slovėnija Emigrantai	Pearson Correlation	1	-,336
	Sig. (2-tailed)		,312
	N	11	11
Slovėnija Džini koeficientas	Pearson Correlation	-,336	1
	Sig. (2-tailed)	,312	
	N	11	11

Correlations

		Suomija Emigrantai	Suomija Džini koeficientas
Suomija Emigrantai	Pearson Correlation	1	-,574
	Sig. (2-tailed)		,065
	N	11	11
Suomija Džini koeficientas	Pearson Correlation	-,574	1
	Sig. (2-tailed)	,065	
	N	11	11

Correlations

		Švedija Emigrantai	Švedija Džini koeficientas
Švedija Emigrantai	Pearson Correlation	1	,105
	Sig. (2-tailed)		,758
	N	11	11
Švedija Džini koeficientas	Pearson Correlation	,105	1
	Sig. (2-tailed)	,758	
	N	11	11

Correlations

		Vengrija Emigrantai	Vengrija Džini koeficientas
Vengrija Emigrantai	Pearson Correlation	1	,891
	Sig. (2-tailed)		,000
	N	11	11
Vengrija Džini koeficientas	Pearson Correlation	,891	1
	Sig. (2-tailed)	,000	
	N	11	11

Correlations

		Vokietija Emigrantai	Vokietija Džini koeficientas
Vokietija Emigrantai	Pearson Correlation	1	,445
	Sig. (2-tailed)		,170
	N	11	11
Vokietija Džini koeficientas	Pearson Correlation	,445	1
	Sig. (2-tailed)	,170	
	N	11	11

8 priedas. Regresinė analizė „SPSS Statistics“ programa tarp Džini koeficiento ir emigrantų skaičiaus Europos Sąjungos šalyse

Belgija

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.686 ^a	.471	.395	7811,310

a. Predictors: (Constant), Belgija Džini koeficientas

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	379926491,420	1	379926491,420	6,227	.041 ^a
	Residual	427115973,469	7	61016567,638		
	Total	807042464,889	8			

a. Predictors: (Constant), Belgija Džini koeficientas

b. Dependent Variable: Belgija Emigrantai

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	815394,108	290980,974		2,802	,026
	Belgija Džini koeficientas	-27688,767	11096,288	-,686	-2,495	,041

a. Dependent Variable: Belgija Emigrantai

Danija

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.650 ^a	.423	.359	4350,970

a. Predictors: (Constant), Danija Džini koeficientas

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	124953207,631	1	124953207,631	6,600	.030 ^a
	Residual	170378438,005	9	18930937,556		
	Total	295331645,636	10			

a. Predictors: (Constant), Danija Džini koeficientas

b. Dependent Variable: Danija Emigrantai

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	-60080,972	40672,969		-1,477	,174
	Danija Džini koeficientas	3902,316	1518,919	,650	2,569	,030

a. Dependent Variable: Danija Emigrantai

Italija

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.728 ^a	.530	.477	26539,719

a. Predictors: (Constant), Italija Džini koeficientas

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	7134615470,674	1	7134615470,674	10,129	.011 ^a
	Residual	6339210220,235	9	704356691,137		
	Total	13473825690,909	10			

a. Predictors: (Constant), Italija Džini koeficientas

b. Dependent Variable: Italija Emigrantai

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	-1458938,152	492782,290		-2,961	.016
	Italija Džini koeficientas	48590,472	15267,297	.728	3,183	.011

a. Dependent Variable: Italija Emigrantai

Jungtinė Karalystė

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.651 ^a	.424	.360	28125,618

a. Predictors: (Constant), Jungtinė Karalystė Džini koeficientas

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	5237513277,158	1	5237513277,158	6,621	.030 ^a
	Residual	7119453558,478	9	791050395,386		
	Total	12356966835,636	10			

a. Predictors: (Constant), Jungtinė Karalystė Džini koeficientas b. Dependent Variable: Jungtinė Karalystė Emigrantai

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	-372524,733	277729,132		-1,341	.213
	Jungtinė Karalystė Džini koeficientas	22139,411	8604,102	.651	2,573	.030

a. Dependent Variable: Jungtinė Karalystė Emigrantai

Kipras

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.844 ^a	.712	.676	4689,428

a. Predictors: (Constant), Kipras Džini koeficientas

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	434178144,642	1	434178144,642	19,744	.002 ^a
	Residual	175925862,258	8	21990732,782		
	Total	610104006,900	9			

a. Predictors: (Constant), Kipras Džini koeficientas

b. Dependent Variable: Kipras Emigrantai

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	-103870,893	26403,323		-3,934	.004
	Kipras Džini koeficientas	3738,749	841,419	.844	4,443	.002

a. Dependent Variable: Kipras Emigrantai

Liuksemburgas

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.693 ^a	.480	.422	1257,448

a. Predictors: (Constant), Liuksemburgas Džini koeficientas

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	13148960,563	1	13148960,563	8,316	.018 ^a
	Residual	14230584,346	9	1581176,038		
	Total	27379544,909	10			

a. Predictors: (Constant), Liuksemburgas Džini koeficientas

b. Dependent Variable: Liuksemburgas Emigrantai

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	-12823,499	8265,553		-1,551	.155
	Liuksemburgas Džini koeficientas	826,496	286,606	.693	2,884	.018

a. Dependent Variable: Liuksemburgas Emigrantai

Vengrija

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.891 ^a	.794	.771	7208,482

a. Predictors: (Constant), Vengrija Džini koeficientas

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	1802529962,887	1	1802529962,887	34,689	.000 ^a
	Residual	467659927,658	9	51962214,184		
	Total	2270189890,545	10			

a. Predictors: (Constant), Vengrija Džini koeficientas

b. Dependent Variable: Vengrija Emigrantai

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	-194283,164	37306,460		-5,208	.001
	Vengrija Džini koeficientas	8176,485	1388,255	.891	5,890	.000

a. Dependent Variable: Vengrija Emigrantai

Kroatija

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.854 ^a	.729	.684	7329,883

a. Predictors: (Constant), Kroatija Džini koeficientas

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	865974671,115	1	865974671,115	16,118	.007 ^a
	Residual	322363068,885	6	53727178,148		
	Total	1188337740,000	7			

a. Predictors: (Constant), Kroatija Džini koeficientas

b. Dependent Variable: Kroatija Emigrantai

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	555388,445	132505,083		4,191	.006
	Kroatija Džini koeficientas	-17374,257	4327,635	-.854	-4,015	.007

a. Dependent Variable: Kroatija Emigrantai

Portugalija

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.630 ^a	.397	.330	12642,023

a. Predictors: (Constant), Portugalija Džini koeficientas

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	945232229,693	1	945232229,693	5,914	.038 ^a
	Residual	1438386614,489	9	159820734,943		
	Total	2383618844,182	10			

a. Predictors: (Constant), Portugalija Džini koeficientas

b. Dependent Variable: Portugalija Emigrantai

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	368573,763	137454,940		2,681	.025
	Portugalija Džini koeficientas	-9660,153	3972,202	-.630	-2,432	.038

a. Dependent Variable: Portugalija Emigrantai

9 priedas. Koreliacinė analizė „SPSS Statistics“ programa tarp Džini koeficiento ir imigrantų skaičiaus Europos Sąjungos šalyse

Correlations

		Airija imigrantai	Airija Džini koeficientas
Airija imigrantai	Pearson Correlation	1	,409
	Sig. (2-tailed)		,212
	N	11	11
Airija Džini koeficientas	Pearson Correlation	,409	1
	Sig. (2-tailed)	,212	
	N	11	11

Correlations

		Austrija imigrantai	Austrija Džini koeficientas
Austrija imigrantai	Pearson Correlation	1	-,102
	Sig. (2-tailed)		,766
	N	11	11
Austrija Džini koeficientas	Pearson Correlation	-,102	1
	Sig. (2-tailed)	,766	
	N	11	11

Correlations

		Belgija imigrantai	Belgija Džini koeficientas
Belgija imigrantai	Pearson Correlation	1	,443
	Sig. (2-tailed)		,233
	N	9	9
Belgija Džini koeficientas	Pearson Correlation	,443	1
	Sig. (2-tailed)	,233	
	N	9	11

Correlations

		Bulgarija imigrantai	Bulgarija Džini koeficientas
Bulgarija imigrantai	Pearson Correlation	1	,503
	Sig. (2-tailed)		,250
	N	7	7
Bulgarija Džini koeficientas	Pearson Correlation	,503	1
	Sig. (2-tailed)	,250	
	N	7	11

Correlations

		Čekija imigrantai	Čekija Džini koeficientas
Čekija imigrantai	Pearson Correlation	1	,104
	Sig. (2-tailed)		,761
	N	11	11
Čekija Džini koeficientas	Pearson Correlation	,104	1
	Sig. (2-tailed)	,761	
	N	11	11

Correlations

		Danija imigrantai	Danija Džini koeficientas
Danija imigrantai	Pearson Correlation	1	,445
	Sig. (2-tailed)		,170
	N	11	11
Danija Džini koeficientas	Pearson Correlation	,445	1
	Sig. (2-tailed)	,170	
	N	11	11

Correlations

		Estija imigrantai	Estija Džini koeficientas
Estija imigrantai	Pearson Correlation	1	,156
	Sig. (2-tailed)		,647
	N	11	11
Estija Džini koeficientas	Pearson Correlation	,156	1
	Sig. (2-tailed)	,647	
	N	11	11

Correlations

		Graikija imigrantai	Graikija Džini koeficientas
Graikija imigrantai	Pearson Correlation	1	,005
	Sig. (2-tailed)		,987
	N	11	11
Graikija Džini koeficientas	Pearson Correlation	,005	1
	Sig. (2-tailed)	,987	
	N	11	11

Correlations

		Ispanija imigrantai	Ispanija Džini koeficientas
Ispanija imigrantai	Pearson Correlation	1	-.758
	Sig. (2-tailed)		,007
	N	11	11
Ispanija Džini koeficientas	Pearson Correlation	-.758	1
	Sig. (2-tailed)	,007	
	N	11	11

Correlations

		Italija imigrantai	Italija Džini koeficientas
Italija imigrantai	Pearson Correlation	1	-.822
	Sig. (2-tailed)		,002
	N	11	11
Italija Džini koeficientas	Pearson Correlation	-.822	1
	Sig. (2-tailed)	,002	
	N	11	11

Correlations

		Jungtinė Karalystė imigrantai	Jungtinė Karalystė Džini koeficientas
Jungtinė Karalystė imigrantai	Pearson Correlation	1	,414
	Sig. (2-tailed)		,206
	N	11	11
Jungtinė Karalystė Džini koeficientas	Pearson Correlation	,414	1
	Sig. (2-tailed)	,206	
	N	11	11

Correlations

		Kipras imigrantai	Kipras Džini koeficientas
Kipras imigrantai	Pearson Correlation	1	-.922
	Sig. (2-tailed)		,000
	N	11	11
Kipras Džini koeficientas	Pearson Correlation	-.922	1
	Sig. (2-tailed)	,000	
	N	11	11

Correlations

		Kroatija imigrantai	Kroatija Džini koeficientas
Kroatija imigrantai	Pearson Correlation	1	-.876
	Sig. (2-tailed)		,004
	N	11	8
Kroatija Džini koeficientas	Pearson Correlation	-.876	1
	Sig. (2-tailed)	,004	
	N	8	8

Correlations

		Latvija imigrantai	Latvija Džini koeficientas
Latvija imigrantai	Pearson Correlation	1	-.639
	Sig. (2-tailed)		,034
	N	11	11
Latvija Džini koeficientas	Pearson Correlation	-.639	1
	Sig. (2-tailed)	,034	
	N	11	11

Correlations

		Lenkija imigrantai	Lenkija Džini koeficientas
Lenkija imigrantai	Pearson Correlation	1	-.748
	Sig. (2-tailed)		,008
	N	11	11
Lenkija Džini koeficientas	Pearson Correlation	-.748	1
	Sig. (2-tailed)	,008	
	N	11	11

Correlations

		Lietuva imigrantai	Lietuva Džini koeficientas
Lietuva imigrantai	Pearson Correlation	1	,050
	Sig. (2-tailed)		,885
	N	11	11
Lietuva Džini koeficientas	Pearson Correlation	,050	1
	Sig. (2-tailed)	,885	
	N	11	11

Correlations

		Liuksemburgas imigrantai	Liuksemburgas Džini koeficientas
Liuksemburgas imigrantai	Pearson Correlation	1	,553
	Sig. (2-tailed)		,077
	N	11	11
Liuksemburgas Džini koeficientas	Pearson Correlation	,553	1
	Sig. (2-tailed)	,077	
	N	11	11

Correlations

		Malta imigrantai	Malta Džini koeficientas
Malta imigrantai	Pearson Correlation	1	,472
	Sig. (2-tailed)		,143
	N	11	11
Malta Džini koeficientas	Pearson Correlation	,472	1
	Sig. (2-tailed)	,143	
	N	11	11

Correlations

		Nyderlandai imigrantai	Nyderlandai Džini koeficientas
Nyderlandai imigrantai	Pearson Correlation	1	,307
	Sig. (2-tailed)		,358
	N	11	11
Nyderlandai Džini koeficientas	Pearson Correlation	,307	1
	Sig. (2-tailed)	,358	
	N	11	11

Correlations

		Portugalija imigrantai	Portugalija Džini koeficientas
Portugalija imigrantai	Pearson Correlation	1	,100
	Sig. (2-tailed)		,771
	N	11	11
Portugalija Džini koeficientas	Pearson Correlation	,100	1
	Sig. (2-tailed)	,771	
	N	11	11

Correlations

		Prancūzija imigrantai	Prancūzija Džini koeficientas
Prancūzija imigrantai	Pearson Correlation	1	,097
	Sig. (2-tailed)		,776
	N	11	11
Prancūzija Džini koeficientas	Pearson Correlation	,097	1
	Sig. (2-tailed)	,776	
	N	11	11

Correlations

		Rumunija imigrantai	Rumunija Džini koeficientas
Rumunija imigrantai	Pearson Correlation	1	-.680
	Sig. (2-tailed)		,031
	N	10	10
Rumunija Džini koeficientas	Pearson Correlation	-.680	1
	Sig. (2-tailed)	,031	
	N	10	11

Correlations

		Slovakija imigrantai	Slovakija Džini koeficientas
Slovakija imigrantai	Pearson Correlation	1	-.678
	Sig. (2-tailed)		,022
	N	11	11
Slovakija Džini koeficientas	Pearson Correlation	-.678	1
	Sig. (2-tailed)	,022	
	N	11	11

Correlations

		Slovėnija imigrantai	Slovėnija Džini koeficientas
Slovėnija imigrantai	Pearson Correlation	1	-.787
	Sig. (2-tailed)		,004
	N	11	11
Slovėnija Džini koeficientas	Pearson Correlation	-.787	1
	Sig. (2-tailed)	,004	
	N	11	11

Correlations

		Suomija imigrantai	Suomija Džini koeficientas
Suomija imigrantai	Pearson Correlation	1	-.378
	Sig. (2-tailed)		,251
	N	11	11
Suomija Džini koeficientas	Pearson Correlation	-.378	1
	Sig. (2-tailed)	,251	
	N	11	11

Correlations

		Švedija imigrantai	Švedija Džini koeficientas
Švedija imigrantai	Pearson Correlation	1	.769
	Sig. (2-tailed)		,006
	N	11	11
Švedija Džini koeficientas	Pearson Correlation	.769	1
	Sig. (2-tailed)	,006	
	N	11	11

Correlations

		Vengrija imigrantai	Vengrija Džini koeficientas
Vengrija imigrantai	Pearson Correlation	1	.758
	Sig. (2-tailed)		,007
	N	11	11
Vengrija Džini koeficientas	Pearson Correlation	.758	1
	Sig. (2-tailed)	,007	
	N	11	11

Correlations

		Vokietija imigrantai	Vokietija Džini koeficientas
Vokietija imigrantai	Pearson Correlation	1	,413
	Sig. (2-tailed)		,206
	N	11	11
Vokietija Džini koeficientas	Pearson Correlation	,413	1
	Sig. (2-tailed)	,206	
	N	11	11

10 priedas. Regresinė analizė „SPSS Statistics“ programa tarp Džini koeficiento ir imigrantų skaičiaus Europos Sąjungos šalyse

Slovakija

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.678 ^a	.460	.400	1105,892

a. Predictors: (Constant), Slovakija Džini koeficientas

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	9384141,896	1	9384141,896	7,673	.022 ^a
	Residual	11006976,104	9	1222997,345		
	Total	20391118,000	10			

a. Predictors: (Constant), Slovakija Džini koeficientas

b. Dependent Variable: Slovakija imigrantai

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	31083,244	8876,653		3,502	.007
	Slovakija Džini koeficientas	-995,887	359,522	-,678	-2,770	.022

a. Dependent Variable: Slovakija imigrantai

Slovėnija

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.787 ^a	.619	.576	4560,534

a. Predictors: (Constant), Slovėnija Džini koeficientas

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	303598738,731	1	303598738,731	14,597	.004 ^a
	Residual	187186241,451	9	20798471,272		
	Total	490784980,182	10			

a. Predictors: (Constant), Slovėnija Džini koeficientas b. Dependent Variable: Slovėnija imigrantai

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	219013,858	52267,565		4,190	.002
	Slovėnija Džini koeficientas	-8362,077	2188,668	-,787	-3,821	.004

a. Dependent Variable: Slovėnija imigrantai

Ispanija

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.758 ^a	.574	.527	135415,119

a. Predictors: (Constant), Ispanija Džini koeficientas

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	222687967333,315	1	222687967333,315	12,144	.007 ^a
	Residual	165035291095,412	9	18337254566,157		
	Total	387723258428,727	10			

a. Predictors: (Constant), Ispanija Džini koeficientas

b. Dependent Variable: Ispanija imigrantai

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	5875709,952	1559792,776		3,767	.004
	Ispanija Džini koeficientas	-161325,775	46293,769	-,758	-3,485	.007

a. Dependent Variable: Ispanija imigrantai

Italija

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.822 ^a	.676	.640	56892,773

a. Predictors: (Constant), Italija Džini koeficientas

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	60770040416,872	1	60770040416,872	18,775	.002 ^a
	Residual	29131088762,037	9	3236787640,226		
	Total	89901129178,909	10			

a. Predictors: (Constant), Italija Džini koeficientas

b. Dependent Variable: Italija imigrantai

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	4959327,782	1056369,547		4,695	.001
	Italija Džini koeficientas	-141811,221	32728,262	-,822	-4,333	.002

a. Dependent Variable: Italija imigrantai

Kipras

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.922 ^a	.851	.834	1739,739

a. Predictors: (Constant), Kipras Džini koeficientas

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	155043778,864	1	155043778,864	51,226	.000 ^a
	Residual	27240221,681	9	3026691,298		
	Total	182284000,545	10			

a. Predictors: (Constant), Kipras Džini koeficientas

b. Dependent Variable: Kipras imigrantai

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	82757,450	9038,608		9,156	,000
	Kipras Džini koeficientas	-2075,381	289,971	-,922	-7,157	,000

a. Dependent Variable: Kipras imigrantai

Švedija

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.769 ^a	,591	,545	15062,312

a. Predictors: (Constant), Švedija Džini koeficientas

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	2949159635,132	1	2949159635,132	12,999	.006 ^a
	Residual	2041859159,414	9	226873239,935		
	Total	4991018794,545	10			

a. Predictors: (Constant), Švedija Džini koeficientas

b. Dependent Variable: Švedija imigrantai

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	-242868,799	99886,143		-	,038
	Švedija Džini koeficientas	13764,747	3817,779	,769	2,431 3,605	,006

a. Dependent Variable: Švedija imigrantai

Vengrija

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.758 ^a	,575	,528	10425,426

a. Predictors: (Constant), Vengrija Džini koeficientas

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	1324460643,143	1	1324460643,143	12,186	.007 ^a
	Residual	978205476,494	9	108689497,388		
	Total	2302666119,636	10			

a. Predictors: (Constant), Vengrija Džini koeficientas

b. Dependent Variable: Vengrija imigrantai

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	-147052,359	53955,287		-	,023
	Vengrija Džini koeficientas	7008,821	2007,794	,758	3,491	,007

a. Dependent Variable: Vengrija imigrantai

Kroatija

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,876 ^a	,768	,729	1326,624

a. Predictors: (Constant), Kroatija Džini koeficientas

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	34938520,946	1	34938520,946	19,852	,004 ^a
	Residual	10559579,929	6	1759929,988		
	Total	45498100,875	7			

a. Predictors: (Constant), Kroatija Džini koeficientas

b. Dependent Variable: Kroatija imigrantai

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	117907,698	23981,880		4,917	,003
	Kroatija Džini koeficientas	-3489,843	783,252	-,876	-	,004

a. Dependent Variable: Kroatija imigrantai

Lenkija

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,748 ^a	,560	,511	54796,829

a. Predictors: (Constant), Lenkija Džini koeficientas

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	34392623870,157	1	34392623870,157	11,454	,008 ^a
	Residual	27024232625,480	9	3002692513,942		
	Total	61416856495,636	10			

a. Predictors: (Constant), Lenkija Džini koeficientas

b. Dependent Variable: Lenkija imigrantai

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	2262326,156	619593,291		3,651	,005
	Lenkija Džini koeficientas	-67857,645	20050,332	-,748	-	,008

a. Dependent Variable: Lenkija imigrantai

Latvija

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.639 ^a	.408	.343	2430,622

a. Predictors: (Constant), Latvija Džini koeficientas

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	36686242,111	1	36686242,111	6,210	.034 ^a
	Residual	53171300,071	9	5907922,230		
	Total	89857542,182	10			

a. Predictors: (Constant), Latvija Džini koeficientas

b. Dependent Variable: Latvija imigrantai

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	75765,274	27135,378		2,792	.021
	Latvija Džini koeficientas	-1895,818	760,786	-,639	-2,492	.034

a. Dependent Variable: Latvija imigrantai

Rumunija

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.680 ^a	.462	.395	11558,791

a. Predictors: (Constant), Rumunija Džini koeficientas

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	918969214,986	1	918969214,986	6,878	.031 ^a
	Residual	1068845121,514	8	133605640,189		
	Total	1987814336,500	9			

a. Predictors: (Constant), Rumunija Džini koeficientas

b. Dependent Variable: Rumunija imigrantai

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	421090,719	104307,724		4,037	.004
	Rumunija Džini koeficientas	-7896,973	3011,082	-,680	-2,623	.031

a. Dependent Variable: Rumunija imigrantai